

Luk Ripia Agaa

Luk-mi go buk-na agaa go-rupa tisa: Yesumi Israel onaanu-para pa onaanu-para page wala mulalo ipisa. Yesumi nipuna kogono ripima pulalore onaanu agaa lakesa (Luk 4.18). Go buk madaa Luk-miri Yesumi onaa kedaa rini odome omoa epea pi madaa remaa waru ia. Yesuna pisa-amere nipuna ruru onaame nipu madaa pedo waru peme. Maria-me nipu madisa rabu onaanumi pedo waru pisimi (1.42-48; 2.10). Goa pua Yesu so yaa-para pisa rabu page pedo waru pisimi (24.52).

Oyae adaapu Yesumi pisa yaenu rayo Luk padaneme remaa sa. Go yaenu madaare pa buk meda madaa agaa naia. Luk padaneme Yesu go su amaa ipua pisa yaenu adaapu madaa remaa ta. Luk-na agaame Yesumi Samaria aame aa meda raba misa sa. Nipumi saa agaa page tu isa. Naakimi aaraa gimoa pe saa agaa page Yesuna saa agaa medaloma page ia. Sakias takis mi aa madaa pisa yaenu page Luk-mi agu remaa ta.

Luk-mi agaa adaapu sa yaenuri: Beten puri palo lape-para Holi Spirit-na kogono-para Gote-me onaana waeanu mea rubape konena agaa tisa. Onanumi pia mada page Luki-mi agaa adaapu sa.

Luk-na agaare go buk madaa-daa nadia yaalia. Dia. Go buk Aposel-nuna kogono temade page Luk-mi agu ti yaade. Go buk-miri Yesu aba

yaa-para penaloa Aposel aanumi pisimi kogono madaa remaa page sa.

Robonu gupa adamina:

Go agaana re (1.1-4)

Yesu madinaloa Jon baptais page pirisipa (1.5-2.52)

Jon baptais-na remaa (3.1-20)

Yesu baptais misa remaa page Satan-me Yesu ko tisa remaa page (3.21-4.13)

Yesu Galili su-para kogono pamu pisa (4.14-9.50)

Yesu Galili su gimoa Jerusalem su-nane pisa (9.51-19.27)

Yesu Jerusalem taun re-para pua sarara padane pirisipa (19.28-23.56)

Yesu wala rekoa popesa-daa disaipel aanumi nipu adesimi (24.1-53)

Luk-mi go epe remaare pepa madaa tuare aa Tiofilus-para rapaasa

¹ Yesa Tiofilus: Abadere aa adaapumi ni-aana rikiraana Gote-me maopasaade yaenu pepa madaa tisimi. ² Gore ora ripia rabu go oyae adoa epe agaa lakesimi onaanuna agaa pagesimi. Nimumi niaa lagisimi agaare aa adaapumi pepa madaa tisimi. ³ Goa pea-pulu aa mudu Tiofilus-re neme page go remaa rayo pepa madaa tua ne piri-para repaalua kone sawa. Go remaana re rayo madaa kone waru niminaawa epe-rupa taato. ⁴ Gupa taato-ga neme apo agaa rayona re niminaawa kone re lainalo pepa tu repaato.

Ensel-me Sakaraia-para Jon madiape di epaa lakesa

⁵ Herot Judia su-para aa mudu pirisa rabu Gote-na miru irae aa meda Sekaraia pirisa. Nipuri Gote-na miru irae aa meda Abaisa ruruna riki-raana pirisa. Sekaraia-na orena biri Elisabet. Go ona page Gote-na miru irae aa ruruna ru-nane pirua madisa. ⁶ Go repaayare Gote-na ini agaana epe-rupa pirua rekena agaa rayo pagoa epe-rupa pirisipi. Nipu lapome Aa Mudu-na agaa waru pagoa epe-rupa ora pirisipi. ⁷ Pare Elisabet-re onagae pirisa-pulu nipu nogo naaki namadisa. Goa pua nipu ora onagae yomagae lapo pirisipi.

⁸ Oro medare Sekaraia nipuna ruru aanu epa kiritaawa Gote-na kogono pulalo ipisimi. ⁹ Go rabu miru irae aanuri nimumi oyae kasa-rupa tuare aana reke madaa miru iritalo pisimi. ¹⁰ Sekaraia-me Gote-na lotu ada ru-nane miru iratalo pirina onaa adaapu ada gaa-nane beten pua lala pirisimi. ¹¹ Sekeraia ru-nane pisa rabu Aa Mudu-na ensel meda so miru irae aana reke popo ke-nane epa rekasa. ¹² Gore Sekaraia nipumi mo ensel adoa ora paalame waru omoa pogolasaasa. ¹³ Go raburi ensel-me lalo: Sekaraia, neme paala naomape. Gote-me nena beten aba pagaa. Nena oname naaki madialia. Nemere go naakina bi Jon ma-ape. ¹⁴ Go raburi ne pedo pua raana waru omali. Nipu madiali raburi onaa adaapumi nipu madaa pedo palimi. ¹⁵ Gore nipuri Aa Mudu-na ora aa mudu piralialia. Nipumi ipa wain-para puri pane ipa bia nanalia. Nipuna agina robaa-para piralaina Gote-na Holi Spirit nipu madaa rulatabalia. ¹⁶ Mo Gote-na ruru

Israel su-para piri onaa adaapumi kone perekea nimuna Mudu Gote madaa kone rulaliminalo Jon-me agaa laketea sa. ¹⁷ Nipumi Elija-na kone mogeawa puri waru paboa aa adaa pirua Gote-na agaa laketea. Goa puare Jon-me agi aaraanumi nimuna nogo naaki epe-rupa mapiraaina tea. Nipumi agaa rasini onaanuna kone maepeaawa Aa Mudu-na epaliade yapi di madaa kone sua ado pirinalo laketea sa.

¹⁸ Go raburi Sekaraia-me ensel gupa lakesa: Neme go agaare akea pua ora lae kone salua ya? Ni page nina onagae sa laapo aba ogaetepa sa.

¹⁹ Goa sa rabu ensel-me Sekaraia-para gupa lakesa: Niri Gebriel. Neme Gote-na ini agaa madaa rekaayo. Goa pe-pulu Gote nipumi ni mea rapariaa-daa neme ne go epe agaa lagialuame epa pi. ²⁰ Gore go agaana re ora palia pare neme go agaa kone narulaate-pulu nena agaa rabutea. Nena agaare maara palae puare ora lagiawade agaana re epaliade raburi nena agaa lapali sa.

²¹ Sekaraia ada ru-nane adaalupu pirisa-pulu onaa rayome kone adaapu sua adoasimi. ²² Gore nipu orope amaa-nane ipisa pare mo onaanu agaa mada nalakesa-pulu nipumi nimu adenalo pa ki maalame robo isa. Nipu agaa maare aa pirisa-pulu onaanumi nipu lotu ada ru-nane upaa-rupa adesa-pulu niminaasimi. ²³ Wala oropere Sekaraia nipuna miru irae kogono pi di dia sa raburi nipuna adaa wala pisa. ²⁴ Orope nipuna ona Elisabet naaki akua supumi padaa pirua kaledesa. Go rabu nipumi lalo: ²⁵ Abiare Aa Mudumi ni madaa odome omoa ni-para goa pea.

Gore abade naaki napirisa rabu onanuna ini agaa madaa yala posu pare abia epe ta sa.

Ensel-me Yesu Maria neme madiali lakesa

²⁶ Akualu 6-pela popesa rabu Elisabet naaki padaa aba pirina Gote-me ensel Gebriel mo Galili su robo ru-nane adaare Nasaret-para penaasa.

²⁷ Nipumi ona inumakua meda piri-para pisa. Abade go onare aa meda Josep-me rumaatalo oyae kalabaasa. Go aare akua Devit-na rurumi madini aa pirisa. Ona inumakuana biri Maria.

²⁸ Go rabu ensel mo ona Maria piri puare go ona epe-rupa pirape sa. Aa Mudumi nere odome omoa ne raapu padane-para pia sa. ²⁹ Ona Maria-me go ensel-na agaa pagoa kone adaapu isa. Go aa-na agaare akepu ta pae kone sua kedaa waru omesa.

³⁰ Go raburi ensel-me Maria lakesa: Neme paala naomape. Gote-na konemere ne puri meainalo pi sa. ³¹ Waru paga. Neme naaki padaa pirua naaki meda madiali. Nipuna biri Yesu ma-ape. ³² Go naaki nipu aa adaa piralia rabu onaanumi nipu so yaa madaa pia Gote-na Si teme. Gore Gote-me nipu akua Devit-na ruruna ora aa mudu mapiraalia. ³³ Nipuri Jekop-na ruruna aa mudu page oro yaalo piralia. Goa pua nipuna Surube Su ora namadia yaalia sa.

³⁴ Goa sa rabu Maria-me mo ensel agaa misa: Go naakiri akea pua madialua ya? Neme aa page meda abi nape-ga.

³⁵ Go raburi ensel-me gupa lakesa: Holi Spirit-mi ne madaa ipua Gote-na puri ora so madaame ne waru surubalia. Goa palia-pulu orope go naaki

neme madiali. Gore onaanumi go epe naaki nipu epe aa loa Gote-na Si teme.

³⁶ Gore paga. Nena aai Elisabet aba onagae yapare nipuna robaa-para naaki meda pia. Abare onaanumi gupa simi: Nipumi nogo naaki mada namadialia simide pare abia nipuna akualu 6-pela popea sa. ³⁷ Gore Gote-me napape yaere meda ora naia sa. ³⁸ Gore Maria-me lalo: Pagape. Niri Aa Mudu-na kogono ona ya-pulu neme go lae yaenu pa pinawa sa. Goa sa raburi ensel-me pagoa wala pisa.

Maria-me Elisabet adola pisa

³⁹ Gore orope Maria nipu rekoa aipapulu so rudu-nane ae adaare meda Judia pisa. ⁴⁰ Nipu pua no Sekaraia-na ada-para pua odobaawa Elisabet-para epe naare pa lo agaa pua lakesa. ⁴¹ Elisabet-me Maria-na agaa pagesa raburi mo Elisabet-na robaa-para piri naaki pogosa. Go rabu Elisabet madaa Holi Spirit rulatabesa. ⁴² Go rabu Elisabet-me Maria-para puri paloa gupa sa: Robaa-para pirana page nipu epe puri mealia. ⁴³ Gore neme epe kogono napede pare nina Aa Mudu-na agimi ni adola epaa. ⁴⁴ Pagape. Nena agaa pagawade rabu no robaa-para piri naakimiri pedo pua popa pogolaade. ⁴⁵ Aa Mudumi abade ne lagsade agaare neme go ora adolalo pi sa. Goa pe-ga neme raaname omape. Elisabet-me apo agaa gupa sa.

Maria-na yaasa

⁴⁶ Gore Maria-me lalo:
Nina konemere Aa Mudu-na bi minasaayo.

- 47 Goa pua nina Raba Mi Aa Gote madaa pedo waru pe.
- 48 Niri nipuna kogono ona madaare nipumi ni odome omoa raba muaaya.
Gote-me puri pane epe oyae medaloma ni madaa mea epea-pulu abia page orope page go puri pane Gote-me ni raba mualia.
Go pea-pulu onaa rayome ni ora epe ona teme.
- 49 Goa pea-ga nipuna biri oro yaalo epe aalia.
- 50 Onaa rayome nipuna agaa waru pagoa paala omemere nipumi oro yaalo epe raba mi kone katalo pia.
Goa pea rabu oro yaalo madini onaanu madaa go kone ia.
- 51 Nipumiri abade napiaa kogono pisaaya.
Go rabu nipumi kone pogati onaa medaloma ratu tisaaya.
- 52 Nipumi su amaa aa mudu puri pane aanu rabuaniaawa
onaa naraanuna bi minasaasaya.
- 53 Onaame nipuna agaa pagolalo kone imi onaare nipumi oyae waru mea kaloaaya.
Pare nipumi amope onaanu gimoa oyae nakasa.
- 54 Niaana akuanu-para aana oraawa lakesa agaa nagimisa.
Nipumi niaa Israel su-para piri kogono onaanu raba mulalo ipisa.
- 55 Go-rupare nipumi Abraham-para nipuna orope madini naakinu-para oro yaalo odome omoa raba muaaya sa.

⁵⁶ Elisabet raapu Maria nipu akualu repo pirisa pare olope wala nipuna ada pisa.

Elisabet-me Jon madisa

⁵⁷ Elisabet-na naaki madiape di raname sa raburi mo naaki Jon madisa. ⁵⁸ Elisabet nipuna rurunu-para nipuna adaare padane-para piri onaanumiri Elisabet naaki madiade remaa pagesimi. Gore Aa Mudumi nipu odome omoa raba misa-pulu nimu Elisabet raapu pedo pu pirisimi.

⁵⁹ Gore yapi 8-pela pa piruare mo naakina yogane ruguta pisimi. Nipuna biri aaraana birupa Sekaraia talo pisimi. ⁶⁰ Go simi pare mo naakina agimi dia sa. Nipuna biri Jon lamina sa. ⁶¹ Go rabu nimumi lalo: Nena ai Aapa page nena ruru page go-rupa bi ma-ae meda dia yaade simi. ⁶² Go rabu nimumi aaraa agaa mulalo pa kimi robo sua agaa misimi. Nipumi mo naakina biri akepu bi ma-aalia pae kone sua agaa misimi. ⁶³ Sekaraia-me pepa tape yae meda mea gialepa loa gupa pepa madaa tisa: Go naakina biri Jon lo tisa. Goa tisa raburi mogo pirisimi onaame kone adaapu isimi. ⁶⁴ Go kone adaapu saapirinare mo Sekaraia-na agaa lapaasa. Go rabu nipuna agaa namaarea sa raburi nipumi agaa lapaawa Gote-na bi minasaasa. ⁶⁵ Go raburi mo nimuna adaare padane-para pirisimi onaamere paalame omesimi. Go remaare Judia su rayona pagesimi. ⁶⁶ Onaa rayome go agaa kone-para su kiritua nimu kone adaapu isimi. Nimumi gupa simi: Oropere go naakimiri akea palia pae? Gore mo naaki madaa Aa Mudumi puri kasa adesimi-pulu goa simi.

Sekaraia-me Gote-na lakene agaa lakesa

⁶⁷ Go rabu Holi Spirit aaraa Sekaraia madaa rulatabenaloa nipumi Gote-na lakene agaa gupa lakesa: ⁶⁸ Niaamere Israel su-para piri Gote ora Aa Mudu-na bi minasaamina. Nipu ipua nipuna onaa raba mula epea. Goa pua niaa esepeasa. ⁶⁹ Nipumi nipuna kogono aa Devit-na ruru-para naaki mapiraasa. Nipumi go puri pane Raba Mi Aa mapiraasa. ⁷⁰ Ora abade go agaare Gote-me nipuna agaa lakene aanu gupa lakesa: ⁷¹ Nipumi niaana iaanumi natinalo raba mealua sa. Gore onaa rayome ratu yawoa niaa talimiri nimuna puri mada mea esepealua sa. ⁷² Nipumi niaana akuanu madaa odome omoa raba mealua sa. Gote-me Abraham agaa lakesa waru makuaawa niminaasa. ⁷³ Go rabu Gote-me yaa madaa makuaa loa akua Abraham-para agaa gupa lakesa: ⁷⁴ Nimina iaanuna puri madaa wae-rupa pitimiri esepealua sa. Goa puare paala naomalimi pare kogono waru palimilo lakesa. ⁷⁵ Goa pea-ga oro yaalo niaa piralima rabu nipuna ini agaa madaa kogono waru pu epe kone su piralima. ⁷⁶ Go naaki nere oropere so yaa-para pia Gote-na agaa ne aa piraina teme. Ne Aa Muduna ririna pua nipuna pora managola saina. ⁷⁷ Go rabu nipumi onaanuna pupitagi ne kone mea ruboa oro yaalo kagaa pirape kone meaminalo laketea. ⁷⁸ Gore niaana Gote-re pawa pirua odome omoa raba meape kogono pea. Goa pea-ga nipumi so yaa-para i paa niaa madaa epena tea. Go epe paare naare opea-rupa niaana robaa-para maepalia. ⁷⁹ Goa pua so yaa-para i paare omape kone su wae-rupa piri onaanu madaa mea katea.

Goa pua niaa epe-rupa pirape pora pamuaminalo paa gialia. ⁸⁰ Oropere go naaki Jon adaa yoa nipuna kone waru puri paboa pirisa. Go rabu nipu onaa napiri su-para pua pirisa. Orope Israel su-para piri onaanumi adalimide di rabu nipu go su gimoa opapaasa.

2

Maria-me Yesu madisa (Mat 1.18-25)

¹ Go raburi Rom su-para piri aa mudu Sisar Ogastus-mi puri pane lo meda isa. Nipuna su-rube onaa rayona bi pepa madaa talepape sa. ² Gore pena ripima bi pepa madaa tisimi raburi Kwirinius-ri nipu Siria suna namba wan gavman aa pirisa. ³ Goa puare onaa rayona bi pepa madaa mea sulalore nimuna adaare-para pisimi. ⁴ Josep-re nipu Nasaret su-para pirisa. Nipu aa mudu Devit-na ruru pirisa-pulu nipu Galili su robo ru-nane pua adaare Nasaret gimoa su Yutia-para pisa. Go su-parare akua Devit-na adaare Betlehem-para pisa. ⁵ Nipuna ona Maria raapu bi pepa madaa mea tu sulalo pisipi. Go raburi Josep-me Maria pena rumaasa pare nipu naaki padaa aba pirisa. ⁶ Nipu go su Betlehem-para pa pirina Maria-na naaki madiape di rudu sa. ⁷ Go rabu nipuna naaki mupaa madua pa mamina-me mea rigitua isa. Goa pua gawana eta nape wako madaa mea madu isa. Mo kimisu onaa patuladede pi ada aba rulatabesa-pulu gawana ada-para epa pirua madisa.

Ensel-numi mena sipsip puni aanu lakesimi

⁸ Go raburi go su-parare mena sipsip puni aanu medaloma adaare-para amaa aasimi. Gore nimumi ribaane-para nimuna sipsip mena suru-bisimi. ⁹ Gore Aa Mudu-na ensel meda nimu pirisimi-para ipisa-pulu nimumi adesimi. Go rabu Aa Mudu nipuna epe paana purimi nimu pirisimide-para epaa roasa. Roasa rabu nimumi paalame omo pirisimi. ¹⁰ Paala omesimi pare ensel-me nimu gupa lakesa: Nimimi paala naomalepape. Pagalepa. Neme nimi piri-para epe agaa mea i-pulu. Go agaa madaare onaa rayome raaname omalimi. ¹¹ Abia go ribaare Devit-na adaare-para ona padaneme nimi Raba meape Aa madiaade sa. Go aare ora Aa Mudu Kraisa yaade. ¹² Nimimi nipuri gupa adoa niminaalimi sa: Nimimi puare naaki meda mamina-me rogaae adalepape. Nipu gawana eta ne kopo madaa apo mapataeme-daa sa. ¹³ Ensel-me goa sa raburi ora aipapulu so yaa-para ensel-nu ora adaapu nipu raapu epa pabo aawa Gote-na bi gupa minasaasimi: ¹⁴ So yaa-para piri Gote-na biri ora minasaamina simi. Go su amaa onaanuri Gote-me pedo pea-ga epe-rupa pirina simi.

Mo sipsip puni aanumi Yesu adola pisimi

¹⁵ Ensel-numi mo aanu gimoa so yaa-para pe-naaloo mo mena puni aanu nimumi gupa lala pirisimi: Abia Aa Mudumi niaa aba lagiade-ga aipapulu go naaki madiana-para adamina bai simi. ¹⁶ Nimu aipapulu pua Maria Josep nipu lapo asapua adesimi. Go rabu mo naakiri gawana eta ne wako madaa madu saabaena adesimi. ¹⁷ Nimumi pua adoa aba so ensel-numi mo naaki madaa lakesimide remaa lakesimi. ¹⁸ Mo onaa

rayome sipsip puni aanuna remaa pagoa kone adaapu isimi. ¹⁹ Yapare Maria-me mogo agaa rayo nipuna kone-para mea sua kone adaapu su pirisa. ²⁰ Mo sipsip puni aanu nimu wala pisimi rabu nimumi pagoa adame oyae madaa Gote-na bi minasaawa yaasa simi. Go remaare mo enselnumi lakesimide-rupa adesimi.

Nimumi no naaki Yesu lo bi maasimi

²¹ Orope yapi ru laapo penaloa mo naakina yogane kepeata pisimi. Go rabu nipuna bi Yesu maasimi. Go biri agimi mo naaki nipu madaa napirina ensel-me go bi lakesa.

Simiono-para Ana lapome adaa lotu ada-para naaki Yesu adesipi

²² Oropere Josep Maria lapome Moses-na rekena agaa mogeawa to yogane kepeata* pisipi. Go rabu page nipu lapome naaki so Jerusalem su-para madia pua Aa Mudu katalo lamua pisipi. ²³ Go kone madaare Aa Mudu-na rekena agaa madaa go-rupa tisa: Onaanumi naaki mupaa madu sama palimiri go naakinuri Aa Mudu-na kogono pinalo mea kalape. ²⁴ Mo Aa Mudu-na rekena agaa meda page mogeaatalo pisipi. Gore to yogane kepene rekena agaa gupa isa: Miru iritalo yaa puluma ipa lapo pa epe yaa lapo pua mea irape isa.

* **2:22:** Moses-na rekena agaame agaa meda gupa isa: Ona medame naaki madialia-daare gore amulu pea simi. Go agaa aba isa-pulu Maria-me Yesu akua lu padanena sarara laapo (40 de) pa pirua wala orope lotu ada-para mea pisipi. Gore go rekena agaa ratua mea pisipi. Gore Maria-para Josep lapome to yogane radepenalo mea pisimi.

²⁵ Go raburi aa meda Simeon Jerusalem su-para pirisa. Go aare ora Gote-na pora kurua epe aa pirisa. Nipumi Israel su-para piri onaanu raba mu mapiraape di ado pirisa. Simeon-re Holi Spirit-mi rulatabesa. ²⁶ Holi Spirit-mi nipu-para agaa gupa lakesa: Nere abi naomali pare Gote-me nipuna agaa garulae aa Mea Repae Aa aba adainalo lakesa. ²⁷ Gore Holi Spirit-mi Simeon go kone kasa-pulu nipu epe adaa lotu ada-para odobasa. Goa pua agi aaraame rekena agaa mada mogeawa mo naaki Yesu adaa lotu ada-para mea ipisipi. ²⁸ Ipisipi rabu Simeon-me mo naaki Yesu nipuna kimi upia Gote-na bi minasaawa gupa sa: ²⁹ O Aa Mudu, neme madaa kone sua agaa garulae.

Goa pea-ga ni nena kogono aa omano laa.

³⁰ Neme niaa raba mulalo paenare nina inimi go adalo.

³¹ Neme onaa rayona ini agaa madaa go managola sua pae.

³² Go epe paa padanemere ruru rado-para nena pora mea waatea.

Goa puare niaa nena ruru Israel onaanu madaare onaa medalomame epe kone salimi.

³³ Simeon-me mo naaki-para agaa lakesa rabu agi aaraa lapo nipu kone adaapu isipi. ³⁴ Gore Simeon-me nimu epe puri pane agaa lakelalaawa mo naakina agi Maria gupa lakesa: Pagape. Gote-me go naaki mapiraasa-pulu nipumi Israel su-para piri onaanu adaapu maoyaalia. Goa pea pare medaloma page oro yaalo mapiraalia Gote-me nipu rado plane aa mapiraalia rabu onaa

adaapumi nipu madaa waea teme. ³⁵ Goa teme raburi go onaanumiri nimuna kudiri pi kone mea waateme. Pare nena pu robaa-para odo omape konere rai napimi-rupa awalia sa.

³⁶ Gote-na agaa lakene ona meda Ana pirisa. Nipu Fanuel-na wane-ga Aser-na ruru-para pirisa. Nipuna aani raapu maali 7-pela pirisa. ³⁷ Orope nipuna piruasa. Nipumi oro yaalo lotu ada nagimisa pare Gote-na kogonore ribaane-para page naare paalu page ora pu pirisa. Go rabu nipumi eta madaa imaa niti pua beten agu lala pirisa. ³⁸ Yesu Gote-para kasimi rabu Gote-para ora pi sa. Goa pua nipumi mo naaki madaa remaa lakesa. Gore onaa rayore Gote-me Jerusalem su-para piri onaa maesepeainalo ado piruaeme-para remaa lakesa.

Josep nipuna Nasaret adaare-para wala pisa

³⁹ Agi aaraa lapome mo Aa Mudu-na rekena agaa rayo lo kiritua so Galili su robo ru-nane pua nipuna adaare Nasaret su pisipi. ⁴⁰ Mo naaki nipu aba adaa yoa puri pasa. Go rabu nipu kone ora waru mealaina Gote-me puri page waru kasa.

Yesu nipu ogege aa rabu lotu ada-para pisa

⁴¹ Mo Yesuna agi aaraa lapo nipuri oro yaalo maali patinaloa nipu so Jerusalem su-para puala pisipi. Go rabu Juda aanuna olode meda Pasova di adola pisipi. ⁴² Go raburi Yesu nipu maali 12-pela patisa. Go raburi mo olode rudu sa rabu so Jerusalem su-para pisimi. ⁴³ Orope so Jerusalem su-para pua kiritaaware mo olode dia naloa adaa reko pisimi. Pare mo ogege aa naaki Yesu nipu Jerusalem su-para pa pirisa. Pirisa pare nipuna

agi aaraa lapomere na-adesipi. ⁴⁴ Agi aaraa lapo nipuna konere aba onaa medaloma raapu puana kone sua nipu pisipi. Pulaina yapi meda dia sa pare naaki na-adesipi-pulu nipuna ruru-para adami aanu medaloma adola pisipi. ⁴⁵ Nipumi asapu pirisipi pare ora penaame napirisa. Go raburi nipu lapo wala Jerusalem su-para asapula pisipi. ⁴⁶ Nipumi asapala pirina yapi repo pa popesa. Go rabu mo lotu ada ru-nane wala asapa amaa ipua epa adasaasipi. Nipu Juda tisaanu raapu pirisaaya. Nipumi nimuna agaa pago nipumi agaa medaloma agaa mulalo pirisaaya. ⁴⁷ Mo nipuna agaa pagesimi ona aanumiri go naakiri kone adaa waru sana loa nimu pogolasaasimi. ⁴⁸ Agi aaraa laapome nipu pua adoa pogolasaawa agimi lalo: Go naaki. Akeane neme saa gimae ya? Nena aaraa saa lapona robaa-parare kedaa ora waru pea. Saame ne asapu pirapa sa. ⁴⁹ Nipumi agi aaraa lapo gupa lakesa: Nipimi niri akeane asapape pae? Nipiri naa Aapana ada-para piritalo pawa kone nasapena pae? ⁵⁰ Nipumi saa agaa sa pare go agaana re naniminaasipi.

⁵¹ Gore nipu agi aaraa lapo raapu pua Nasaret su-para pua pirisimi. Go Nasaret ada pua pirua agi aaraa lapona agaa epe-rupa pagoa pirisa. Nipuna agimi mode agaa rayo kone-para mea su pirisa. ⁵² Gore Yesu nipu adaa sa raburi nipuna to yogane-para page kone page ora adaa sa. Goa pua nipu Gote-para su amaa piri onaanu-para nimuna kone-para ora epe naaki kone isimi.

3

*Jon Baptais-mi agaa lakesa
(Mat 3.1-12; Mak 1.1-8; Jon 1.19-28)*

¹ Aa mudu Sisar Taiberias-re nipuna Surube Su maali 15-pela popesa. Go rabu Pontius Pailat-re so Judia su robo-para namba wan gavman pirisa. Go raburi Herot-re Galili su-para adaa gavman pirua nipuna ame Filip-ri Ituria-para Trakonitis su lapone aa mudu pirisa. Go rabu page Lisantias-re Abilini su-para adaa gavman aa pirisa. ² Go rabu page Anas-para Kaiafas lapore Gote-na miru irae aa mudu lapo pirisipi. Go rabu Sekaraia-na si Jon nipu onaa napiri su-para pirina Gote-me nipu agaa lakesa. ³ Go agaa pagoa nipu ipa Jordan popea-para go su rayona agaa pamu lakesa. Pamisa rabu go onaa nimimi kone perekea baptais mealepa lo lakesa. Goa palimi-daare Gote-me nimina pupitagi nape kone mea rubalia sa. ⁴ Go madaare Gote-na agaa lakene aa Aisaia-me pepa madaa gupa tisa: Onaa abuna napiri su-parare aa medame agaa gupa yaatea sa: Aa Mudu-na pora managola salepape. Nipuna pami poranu maredepo yatepape. ⁵ Su awaro rayo-parare su awo pabalepape. Rudu-para pore rayo kadolo rubalepape. Mawae pora rayo maepeatepape. Pora rayo madaa aana iare mea rubalepape. ⁶ Goa puare onaa rayome Gote-na oro yaalo mapiraape kone mada adalimi.

⁷ Onaa adaapuri Jon-me baptais kanalo ipisimi. Ipisimi raburi nimu gupa lakesa: Nimiri wae paakame madini onaanu pimi. Gote-me

nipuna ratu yawape kone epalia-ga nimimi gimalepape lo aapimi laguaaya pa sa? ⁸ Nimina wae kone perekealimi-daa adena epe kogono pipape. Nimina pa agaame marekaawa gupa natapape: Abraham-re ora niaana akua pirisaga kone naperekealima lo natapape. Pagalepa. Gote-me go aaya aana-re ora Abraham-na sinu mada ma-aulaalia. ⁹ Rai gaapi aba no repena re-para apo ia-daa epe repena ini waru namadi-aliare po rua repena sulaa-para mea iralia sa.

¹⁰ Nipumi goa sa rabu onaa adaapumi nipu agaa misimi: naamere ake palima ya? ¹¹ Gore nimu-para agaa gupa lakesa: Aa medame mamina laapo saliare aa meda mamina nasaliade aa kalape. Eta nape yae salia aame page go-rupa rumaape sa. ¹² Mone takis mi aa medaloma page nimu baptais mulalo ipisimi. Goa pua nipu agaa misimi: Tisaa, niaame ake palima ya? ¹³ Nipumi nimu lakesa: mone-re so gavman-me ta-rupa mealepape. Nimina kone sua meda pa namealepape sa. ¹⁴ Soldia aa medalomame page Jon nipu agaa misimi: Niaame ake palima ya? Gore nimu gupa lakesa: Nimimi paama koso natapape. Go page makirae agaa naloa onaanuna mone paake namealepape. Ora nimina kogono madaa mone mi-rupa agu mealepape sa.

¹⁵ Go epe agaa adaapu lakesa-pulu onaanumi kone puri paloa sua gupa simi: Go Jon-re Gote-na Mea Repae Aa yapae dia yapae kone isimi. ¹⁶ Kone gupa isimi raburi Jon-me nimu gupa lakesa: Neme nimi madaa pa ipame baptais meaato pare orope aa meda epaliare nipuna

purimi ni maoge yaalia. Nipu ora epe ta-pulu neme nipuna aariti esepea kege radepetalo palua. Pare nipumi baptais epa mealia rabu Holi Spirit-na puri repena sulaa nona plane nimi baptais gialia. ¹⁷ Nipuna lama sapara nipuna kimi ripinua epalia. Nipuna wit-na ini ripu raapu raloa epe yaenu kiritae ada-para sulalo palia sa. Pare mo wit-na ini o yaliadenuri naudinape repena sulaa-para mea lopalua rabu pa roalia sa.

¹⁸ Jon-me nimuna kone maredepo yatalo epe agaa rado rado lakeloa mogeasa.

Aa mudu Herot-me Jon kalabus ada mapatasa

¹⁹ Go agaa lakesa pare Jon-me aa mudu Herot-para nena amena ore Herodias nayolo rumaape lo lakesa. Go page Herot-me pisa waea rayo madaa agaa lakesa. ²⁰ Goa pisa-pulu Herot-me go agaa madaa yaala poloa kalabus ada-para mapataasa.

*Jon-me Yesu baptais kasa
(Mat 3.13-17; Mak 1.9-11)*

²¹ Onaanu rayo baptais misimi rabu Yesu nipu page baptais misa. Nipu baptais mua beten lala pirina yaa pora lobesa. ²² Goa pua Holi Spirit yaa puluma nona plane so yaa gimoa ipisa. Gore Yesu madaa ipisa raburi so yaa-para agaa meda gupa pagisimi: Nere ora nina epe Si. Neme ne madaa ora pedo pi sa.

*Yesuna akuanuna rurununa bi
(Mat 1.1-17)*

²³ Yesu nipuna kogono mea ripima pisa raburi nipuna maali 30-pela pirisa. Onaa rayomere nipu Josep-na si niminaasimi. Gore Josep-na

aaraare Heli. ²⁴ Heli nipuna aaraare Matat pirisa. Matat nipuna aaraare Livai pirisa. Livai nipuna aaraare Melki pirisa. Melki nipuna aaraare Janai pirisa. Janai nipuna aaraare Josep meda pirisa. ²⁵ Josep nipuna aaraare Matatias pirisa. Matatias nipuna aaraare Amos pirisa. Amos nipuna aaraare Nahum pirisa. Nahum nipuna aaraare Esli pirisa. Esli nipuna aaraare Nagai pirisa. ²⁶ Nagai nipuna aaraare Mat pirisa. Mat nipuna aaraare Matatias meda pirisa. Matatias nipuna aaraare Semen pirisa. Semen nipuna aaraare Josek pirisa. Josek nipuna aaraare Joda pirisa. ²⁷ Joda nipuna aaraare Joanan pirisa. Joanan nipuna aaraare Resa pirisa. Resa nipuna aaraare Serubabel pirisa. Serubabel nipuna aaraare Sealtiel pirisa. Sealtiel nipuna aaraare Neri pirisa. ²⁸ Neri nipuna aaraare Melki pirisa. Melki nipuna aaraare Adi pirisa. Adi nipuna aaraare Kosam pirisa. Kosam nipuna aaraare Elmadam pirisa. Elmadam nipuna aaraare Er pirisa. ²⁹ Er nipuna aaraare Josua pirisa. Josua nipuna aaraare Elieser pirisa. Elieser nipuna aaraare Jorim pirisa. Jorim nipuna aaraare Matat meda pirisa. Matat nipuna aaraare Livai meda pirisa. ³⁰ Livai nipuna aaraare Simeon pirisa. Simeon nipuna aaraare Juda pirisa. Juda nipuna aaraare Josep meda pirisa. Josep nipuna aaraare Jonam pirisa. Jonam nipuna aaraare Eliakim pirisa. ³¹ Eliakim nipuna aaraare Melea pirisa. Melea nipuna aaraare Mena pirisa. Mena nipuna aaraare Matata pirisa. Matata nipuna aaraare Netan pirisa. Netan nipuna aaraare Devit pirisa. ³² Devit nipuna aaraare Jesi pirisa. Jesi nipuna

aaraare Obet pirisa. Obet nipuna aaraare Boas pirisa. Boas nipuna aaraare Salmon pirisa. Salmon nipuna aaraare Nason pirisa. ³³ Nason nipuna aaraare Aminadap pirisa. Aminadap nipuna aaraare Atmin pirisa. Atmin nipuna aaraare Arni pirisa. Arni nipuna aaraare Hesron pirisa. Hesron nipuna aaraare Peres pirisa. Peres nipuna aaraare Juda meda pirisa. ³⁴ Juda nipuna aaraare Jekop pirisa. Jekop nipuna aaraare Aisak pirisa. Aisak nipuna aaraare Abraham pirisa. Abraham nipuna aaraare Tera pirisa. Tera nipuna aaraare Nahor pirisa. ³⁵ Nahor nipuna aaraare Seruk pirisa. Seruk nipuna aaraare Reu pirisa. Reu nipuna aaraare Pelek pirisa. Pelek nipuna aaraare Eber pirisa. Eber nipuna aaraare Sela pirisa. ³⁶ Sela nipuna aaraare Kainan pirisa. Kainan nipuna aaraare Arpaksat pirisa. Arpaksat nipuna aaraare Siem pirisa. Siem nipuna aaraare Noa pirisa. Noa nipuna aaraare Lamek pirisa. ³⁷ Lamek nipuna aaraare Metusela pirisa. Metusela nipuna aaraare Enok pirisa. Enok nipuna aaraare Jaret pirisa. Jaret nipuna aaraare Mahalalel pirisa. Mahalalel nipuna aaraare Kenan meda pirisa. ³⁸ Kenan nipuna aaraare Enos pirisa. Enos nipuna aaraare Set pirisa. Set nipuna aaraare Adam pirisa. Adam nipuna aaraare Gote pirisa.

4

Satan-me Yesuna kone ko tua pupitagi manat-alo ipisa

(Mat 4.1-11; Mak 1.12,13)

¹ Holi Spirit Yesu nipu madaa rulatabenaloa Yesu nipu ipa Jordan-na gimoa pisa. Go rabu Holi Spirit-mi onaa napiri su-para mea pisa. ² Mo onaa napiri su-para Yesu nipu yapi 40-pela pirina Satan-me pupitagi manatalo ko tisa.

Go raburi Yesu nipu eta ora nanisa-pulu go yapi rayo dia naloa Yesu nipu reame omesa. ³ Gore Satan-me Yesu-para lalo: Nere Gote-na Si yaalore go aana-nu bret ma-aulaawa mea na sa. ⁴ Go rabu Yesumi Satan nipu-para gupa lakesa: Gote-na agaa i buk madaa gupa ia sa: Onaa bret agu nanalepape. Dia, pare Gote-na agaa rayo pagoa oro yaalo pitimi sa.

⁵ Go rabu Satan-me Yesu upaa nona plane mapaawa sone lamua pua aipapulu su amaa piri onaa rayo ma-adasa. ⁶ Goa puare Satan-me Yesu nipu lakesa: Go su amaa piri onaanuri go puri rayo-para nimuna epe oyae rayo neme ne mada gialua. Go yaenu rayore ni misude-pulu neme aa meda katalo paluare mada palua sa. ⁷ Gore go ada yaenuri ni madaa rumu pege pua beten te-daare rayo ne gialua sa. ⁸ Yesumi lalo: Gote-na agaa i buk madaare gupa ia: Nimimi Mudu Gote padanena bi minasaawa nipuna kogono padane pipape sa.

⁹ Wala Satan-me Yesu nipu so Jerusalem su-para lotu ada madaa mea pua puua mapiraasa. Go-para mapiraasa rabu Yesu-para lalo: Nere ora Gote-na Si yaliare go-pare aawa no su amaa pogola. ¹⁰ Go madaare Gote-na agaa i buk-mi gupa ta: Nipuna ensel-nu laketea raburi nimumi ne waru surubalimi sa. ¹¹ Gote-na buk-mi page

gupa ta: Goa puare nimuna kimi ripinaalimi-pulu aana eke medame nena aa mada natalia sa. ¹² Go raburi Yesumi agaa gupa lakesa: Gote-na buk madaa agaa meda gupa ia: Nena Mudu Gote-na kone adolalo ko natape sa. ¹³ Satan-me Yesu oyae rayo mea mapatalo ko tisa pare wala ko nati Yesu gima pisa.

*Yesu nipuna kogono Galili su-para ripima pisa
(Mat 4.12-17; Mak 1.14,15)*

¹⁴ Goa pisa rabu Yesu Holi Spirit-na puri waru misa. Go rabu nipu Galili su-para wala pisa. Nipuna remaare go su rayona aba pago kiritisimi. ¹⁵ Go rabu nimuna lotu adanu-para pua onaa agaa mogeasa. Mogeasa raburi nimumi nipuna bi minasaasimi.

*Nasaret onaanumi Yesu masaa rilasimi
(Mat 13.53-58; Mak 6.1-6)*

¹⁶ Goa puare Yesu nipuna Nasaret su-para puua-mama pu pisa. Go adaare-para nipu oge naaki rabu pirua adaa sa. Goa pisa raburi Kitu Pirape yapiri nipumi abade pala pisa-rupa lotu ada-para pua Gote-na agaa dipiala aasa. ¹⁷ Go rabu nimumi Gote-na agaa lakenalo Aisaia-na buk Yesu nipu mea kasimi. No buk loboa agaa meda asapuare gupa dipisa: ¹⁸ Aa Mudu-na Holi Spirit-ri ni madaa epa pia. Nipumi ni mudu aa mapiraawa onaa naraa nipuna epe agaa lake-lanolo pisa. Nipumi ni mea epenasa-daa wae adini onaanu epe agaa laketalo ipisu. Nimu ini wae onaanu wala maepeaatalo ipisu. Nimu wae-rupa piri onaa rayo maesepeaatalo ipisu. ¹⁹ Aa Mudu nipuna onaanu epe-rupa mapiraape

di laketo. Go kogono madaare nipumi ni mea epenasa.

²⁰ Yesumi apo agaa pepa madaa dipi kiritua buk rogaawa mo buk surubae aa kaloare nipu agaa laketalo pirisa. Goa puare mo lotu ada-para pirisimi onaamere nipu padane odoba isimi.

²¹ Gore nimu agaa ripimaawa lakesa: Abiare go agaa dipiawa rabu pagamedere Gote-na agaana re-re ora gupa epaade. ²² Go raburi onaanumi nipu madaa epe kone sua nipuna ora epe lakene agaa madaa ora raaname omesimi. Goa pisimi pare nimumi lalo: Go aare Josep-na side kone salema.

²³ Go rabu nipumi nimu-para lalo: Nimimi saa pi agaa pagalimi kone salo. Gore dokta nena bipa nena yaina aba maepeaa teme kone salo. Goa teme kone salo: Neme Kaperneam su-para napiaa pawade remaa pageme. Goa pea-ga neme go niaana adaare-para page abi pape teme kone salo sa. ²⁴ Pagalepa. Gote-na agaa lakene aare nipuna adaare-para go onaanumi nipu epe-rupa nasurubeme sa. ²⁵ Goa pea-ga nina agaa waru pagalepa: Elaija pirisade raburi ona wasaa adaapu Israel su-para pirisimi. Go raburi maali repo-para akua 6-pela popesa pare yai naipisa. Goa puare su rayona reae adaape pabesa. ²⁶ Goa pisa pare Gote-me Elaija mo Israel ona wasaanu piri-para namea rapaasa. Dia, pare nipumi no Saidon su-para Sarefat adaare piri ona wasaa-para mea rapaasa. ²⁷ Go puare Gote-na agaa lakene aa Elisa pirisa Raburi Israel su-para yakimi ti onaa adaapu pirisimi. Goa pisa pare nimuna rikiraana padane-daa namakaapu

yaawa epeasa. Dia, pare Siria su-para piri aa Neman-na padanere maepeaasa.

²⁸ Yesumi agaa gupa sa rabu mo lotu ada-para pirisimi onaanumi go agaa pagoa nimuna pu robaa-para ratu yawesimi. ²⁹ Nimumi ratu yawoa Yesu ripinaawa nipu so adaare-nane mea ratu tisimi. Go adaarere rudu meda madaa warisimi rabu go pore rata mea pua nipu lopatalo pisimi. ³⁰ Goa pisimi pare nipu onaa rayona rikiraana pua wala pisa.

*Yesumi remo pabo piri aa meda maepeaasa
(Mak 1.21-28)*

³¹ Yesu nipu adaa su robo Galili-na adaare Kapaneam-para pisa. Go Kitu Pirape Yapi rabu nipumi onaa rayo Gote-na agaa mogeasa. ³² Mogeasa rabu ora puri pane agaa lakesa-pulu onaanumi ora paalame omoa ki kidipaa rahi tu pirisimi.

³³ Go rabu mogo lotu ada-para aa meda pirisa. Go aa madaare wae remo meda pirua nipumi go aa ora puri paloa rui gupa malasa: ³⁴ Aya, go Nasaret su-para piri aa Yesu-ya. Nere niaa madaa ake pulalo epae pae? Nemere ne adaede-ga neme niaa tulalo epae pae? Nere ora Gote-na epe agaa lagiape aa yaade sa.

³⁵ Goa sa rabu Yesumi remo-para agaa mana lalo: Neme agaa loraawa go aa gimoa pu sa. Goa pua mo wae remome mo aa tua gona rikiraana malopaawa go aa gimisa. Goa pua mo wae remome mo aa tua malopaawa go aa gimisa. Goa pisa rabu go aa wala namaeyasa. ³⁶ Go rabu onaa rayome ki kidipaa rahi tua nimumi lakelala pu

pirisimi. Ora pua agaa gupa simi: Go agaare ake agaa ya? Go aame nipuna mo wae remo madaa agaa mana lakenaloa nimumi agaa pagoare mo aa gimoa pula simi. ³⁷ Goa pisa raburi Yesu nipuna remaa go su rayona mone mone laama pisimi.

*Yesumi Saimon Pita-na orena agi maepeaasa
(Mat 8.14-17; Mak 1.29-34)*

³⁸ Yesu nipu rekoa go lotu ada gimoa puare Saimon Pita-na ada-para pua odobasa. Mo Saimon Pita-na orena agiri kekapu yaina ora wae meda omesa-pulu Yesumi raba minalo lakesimi. ³⁹ Yesu nipu mo yaina ome onana reke re-para pua mo yaina-para rakepea lo agaa lakesa. Go rabu-ga mo onana yaina perekea pora pamua nimuna eta oyae managola sasa.

*Yesumi onaa adaapu raba misa
(Mat 8.16-17; Mak 1.32-34)*

⁴⁰ Naare pabola pupulaina onaa medalomana adami aanu yaina omesimi-pulu go aanu Yesu piri-para lamua ipisimi. Yesu nipuna ki mo onaa rayona aalu madaa sama pisa. Goa puare nimuna yaina rayo maepeaama pisa. ⁴¹ Mo wae remonumi onaa adaapu gimisimi rabu gupa yaasimi: Nere Gote-na Si simi. Gore remonumi Yesu nipu ora Gote-na Mea Repae Aa niminaasimi-pulu nipumi nimu-para agaa nalaketepape loa agaa maloraasa.

*Yesu nipu adaare medaloma-para epe kogono
pamu pisa
(Mak 1.35-39)*

⁴² Ora abasade yapi lapaasa rabu Yesu go adaare gimoa onaa napiri su-para pisa. Go pisa pare onaa rayome nipu asapua piri-para ipisimi. Go rabu nipuna pena-ga pa piramona kone isimi. ⁴³ Goa simi pare nipumi nimu gupa lakesa: Ni adaare medaloma-para pua Gote-na Surube Su madaa Epe Agaa laketoa. Gote-me ni mea rapaasare go kogono pamu panolo pisa. ⁴⁴ Gore nipumi Gote-na Epe Agaa Judia su robona lotu adanu-para mogeasa.

5

Yesumi sa rabu Pita-me ena adaapu misa (Mat 4.18-22; Mak 1.16-20)

¹ Oro medare Yesu ipa Genesaret ini repaa-nane aasa. Go rabu onaanu Gote-na agaa pagolalo maregepea-mama pua nipu piri ipisimi. ² Go rabu ipa ini repaa-nane oge ipunu lapo mea adibasimi-daa Yesumi adesa. Go ena meape aanumi mo ipunu gimoa ena agona radepeala pirisimi. ³ Yesu nipu Saimon-na ipunu madaa pua pirisa. Goa pua nipumi Saimon-para lalo: Ipa repaa-nane gimoa ipunu ogesi-daa yola pua bana sa. Go rabu Yesu ipunu madaa piruare onaa adaapu agaa mogeasa.

⁴ Mo onaa agaa aba lakelo kirituare orope Saimon gupa lakesa. Ipunu madaa mo ipa rikiraana bana sa. Go ipa rikiraana puare ena agona lopaniaawa ena mealepape sa. ⁵ Saimon-me gupa sa: Aa Mudu, abia go ribaare niaa rayome kalai adaa pa amaa pare niaame ena meda abuna nameama. Yapare neme apo lae-daa neme ena

agona lopaniaato-daa sa. ⁶ Nimumi goa puare ena ora adaapu misimi. Ora adaapu waru misimi-pulu agona kurupu tabolalo pisa. ⁷ Goa pisa raburi mo nimuna yagonu medaloma ipunu rado madaa pirua raba minalo ki wage pisimi. Gore nimu ipuare mo ipunu lapo madaa mo ena mea marulatabasimi. Go raburi mo ipunu lapore ena kedaamere ugitalo pisa. ⁸ Saimon Pita-me go adoa Yesuna kibu-para rumu koba pua gupa sa: Aa Mudu, neme ni gimoa ne pu. Niri epe aa-daa dia yapare ora wae aa pi sa. ⁹ Pita-para aa medaloma nipu raapu aasimi aanumiri mogo ena adoa paalame omesimi. ¹⁰ Saimon nipuna yago lapore Sebedi-na si Jems-para Jon lapore nipu page pogolasaasipi. Gore Yesumi Saimon lakesa: Neme paala naomape. Oropere go ena meae-rupare onaa mealepape sa. ¹¹ Go raburi ena mi aanumi nimuna ipunu ipa repaa-nane yolasa suare ena oyae rayo gimoa Yesu nipu raapu pisimi.

*Yesumi yakimi ti aa meda maepeaasa
(Mat 8.1-4; Mak 1.40-45)*

¹² Rana medare Yesu su adaare meda-para pirisa rabu aa meda yakimi tua kikiaa rayo rugula mimi pi aa pirisa. Go aa nipumi Yesu adoare su amaa lopoaa nipuna ini agaa adaniaawa gupa sa: Aa Adaa, nena koneme ni maepeaano kone sali-daare Gote-me ni maepealia. ¹³ Go rabu Yesumi nipu madaa ki salaawa lalo: Neme nena rerenu kaapu na kone salo sa. Pena goa lalaina-ga go yakimi ti aa-na rere aba dia sa. ¹⁴ Goa pisa rabu Yesumi nipu-para agaa puri

pane gupa sa: Neme wala aa meda nalakelape. Nena to yoganere Gote-na miru irae aame adena abi pu. Goa puare Moses-me sa-rupa miru irae yae iraina. Goa pali raburi onanumi mo nena yaina dia yana-rupa mada adalimi sa. ¹⁵ Goa sa pare mo Yesuna pisade kogonore su ada rayona pago kiritisimi. Goa pisa raburi onaa adaapumi nipuna agaa pagolalo ipisimi. Go page nimuna yaina rayo rakepeainalo ipisimi. ¹⁶ Goa pisimi raburi nipu oro yaalo onaa napiri su-para puare nipumi beten pua lo pirala pisa.

Yesumi pora napami kikiaa uni rayo oma pae aa meda maepeaasa

(Mat 9.1-8; Mak 2.1-12)

¹⁷ Oro medare Yesu nipumi Gote-na agaa onaa rayo mogeaata pirisa. Go rabu Farisi aanu-para rekena agaana tisaanu-para pisisimi. Nimuri Galili su robo-para Judia su robo-para Jerusalem su robo-para go su rayona adaare-para epa-mama pua ipisimi. Go rabu Aa Mudumi Yesu nipu puri kasa-pulu yaina ome onaa adaapu maepeaasa. ¹⁸ Go rabu aa medalomame reke madaa aa meda rias ipisimi. Go aa-na kikiaa uni rayo omapasa. Nipu ada ru-nane rias odobaawa Yesu nipu piri re-para pua ru sulalo pisimi. ¹⁹ Goa pisimi pare ada rulatabesa-pulu mo aa mada naria ipisimi. Mo ada rulatabesa raburi mo yaina ome aa wala so ada masaa-nane rias opasasimi. Rias puare ada pira kegepemina lapaawa mo onaa pisisimi rikiraa madaa lopiaawa Yesu re-para masaasimi. ²⁰ Yesumi mo aanu nimu waru kone rulasimi-pulu nipumi go aa adoa

lalo: Nena pupitaginu mea rubaato sa. ²¹ Goa sa raburi rekena agaa tisaanu-para Farisi aanu-para nimuna bipa agaa adaapu gupa simi: Go aare aapi ya? Nipumi Gote-para ero agaa ta. Pupitaginu mea rubape aare go su amaa meda dia yaade. Go kogonore Gote-me padane mada palia simi. ²² Yesumi nimuna kone-para aba adokaru misa-pulu nimu-para agaa gupa lakesa: Nimina kone adaapuri akolo imi ya? ²³ Akepu toadaa epeaalia yapae? Pupitaginu mea rubaayo toa rabu epeaalia yapae? Neme ne rekoa pu toa puri pateya yapae? ²⁴ Yapare neme agaa laketoa rabu Gote-na Mea Rapae Aare neme go su amaa puri mua kogono mada palua-daa adalimina. Goa pua wae yaenu neme mea rubaato. Go rabu mo uni oma pae aa-para agaa gupa lakesa: Neme go laloga nena u pati yainu mea ripinua nena ada pu sa. ²⁵ Pena goa lalaina go pirisimi onaana ini agaa madaa aipapulu rekesa. Mo aa nipuna u pati yaenu mea ripinua ada pisa. Nipu pua re Gote-na bi minasaama pisa. ²⁶ Go raburi onaa rayo ora pogolasaasimi. Nimumi paala omoa pora rado meda adoa Gote-na bi minasaasima

*Yesumi Livai Yaasa
(Mat 9.9-13; Mak 2.13-17)*

²⁷ Yesu nipu puare mone takis mi aa Livai nipuna ada-para pirina adesa. Go aare Yesumi gupa lakesa: Ni rata mea epape sa. ²⁸ Gore mo aa nipuna oyaenu rayo gimoa Yesu rata mea pisa.

²⁹ Goa puare Livai-mi Yesu eta adaa yawesimi. Yawesimi rabu takis mi aa adaapu page pa onaa adaapu page nimu padane nipuna ada-para eta

no pirisimi. ³⁰ Go rabu Farisi aa medaloma-para nimuna rekena agaa tisaanu nimumi Yesuna disaipel aanu-para agaa adaapu simi. Gore nimumi gupa simi: Nimiru go takis mi aanu-para wae riabo aanu raapu go etare akolo neme pae? ³¹ Go rabu Yesumi agaa gupa lakesa: Yaina naome onaare dokta piri-para napeme pare yaina ome onaare dokta piri-para pemedede. ³² Neme ora epe kone i onaanu-para kone perekealiminalo agaa nalaketa ipisu. Dia, pare wae riabo onaa rayome kone perekealiminalo su amaa ipisu sa.

*Eta niti pua gimape kone
(Mat 9.14-17; Mak 2.18-22)*

³³ Onaa medalomame Yesu agaa gupa lakesimi: Jon-na disaipel aanumiri rana adaapu eta niti pua go eta gimoa beten teme. Farisi aanuna disaipel aanumi page goa peme. Yapare nena disaipel aanumi eta pa no ipa oyaeyae pa apo neme-daa simi. ³⁴ Goa simi rabu Yesumi nimu lakesa: Ona rumaatalo aa meda nipuna adami onaa raapu piralia-daare go adami onaanu eta gimoa pa piralimi ya? Dia gupa napemedede. ³⁵ Dia, pare go ona rumaatalo pea aare orope nimumi nipuna adami onaanu raapu mea palimi. Go di raburi eta madaa niti pua pa piralimi sa.

³⁶ Yesumi nimu-para saa agaa page meda gupa sa: Aa medame kagaa mamina meda mea riripia abana mamina narabutemedede. Pare aa medame goa palimi-daare nipuna kagaa mamina maoy-aawa mo kagaa rugini mamina-re mogo abana mamina rado-rupa aalia. ³⁷ Go page aa medame abana meme mena yogane-para kagaa ipa wain

nano pabalia. Yapare aa medame goa paliare mo kagaa wain ipame abana meme mena yogane rugula tabalia. Goa pua mo ipa wain su madaa koyoa mo meme mena yogane page mada o yalia. ³⁸ Gupa peme-ga kagaa ipa wain-ri kagaa meme mena yogane-para mea koyo pabalepape. Goa pali rabu ipa wain no pabape yogane laapo epeaalia. ³⁹ Yapare pa aa medame abana ipa wain aba noare nipumi kagaa wain madaa kone naia. Dia-ga nipumi lalo: Abana wain-ri ora epe ta tea sa.

6

Kitu Pirape Yapi di madaa agaa misimi (Mat 12.1-8; Mak 2.23-28)

¹ Orope Kitu Pirape Yapi di meda rabu Yesu nipu wit-na ini maapu pamisa. Go rabu nipuna disaipel aanumi mo wit-na ini medaloma keresimi. Goa puare nimuna kimi rakepea nisimi. ² Go kogono pisimi rabu Farisi aanu medalomame nimu-para lalo: Go pemeare Kitu Pirape Yapi di raburi rekena ia-ga akolo naratua kogono peme pae? ³ Go raburi Yesumi nimu-para agaa gupa lakesa: Nimimi Devit-para nipuna adami aanu-para nimumi reame omoa pisimiyaade remaa nadipisimi ya? ⁴ Reame omesimi rabu nipumi Gote-na ada ru-nane pua odobasa. Goa pua miru irae aame Gote kane bret misa. Devit-mi noare nipuna adami aanu page kasa. Goa pisa pare niaana rekena i agaa madaare Gote-na miru irae aanu padanemere go bret mada nalimi simi. ⁵ Yesumi nimu gupa lakesa: Onaa Raapu Pirape Siri Kitu Pirape Yapi diri nipuna surubea sa.

*Kitu Pirape Yapi dimi ki rudu ae aa meda
Yesumi maepeaasa*

(Mat 12.9-14; Mak 3.1-6)

⁶ Orope Kitu Pirape Yapi di meda raburi Yesu lotu ada-para pua onaanu agaa pamu lakesa. Go ada-parare aa meda pirua nipuna popoke kiri ora o sa. ⁷ Go rabu Farisi aanu-para rekena agaa tisa aanumiri Yesu madaa koso lape agaa talo pirisimi. Goa pisimi-pulu nimumi waru adolalo mo yaina ome onaa Kitu Pirape Yapi di rabu Yesumi onaa maperekeaata palo kone mulalo adaba pirisimi. ⁸ Goa pisimi pare Yesumi nimuna kone adesa-pulu mo ki rudu ae aa gupa lakesa: Ne rekoa go-pare ipu. Goa sa rabu nipu rekoa pua aasa. ⁹ Gore Yesumi nimu-para lalo: naamere Kitu Pirape Yapi di raburi rekena agaamere ake ta pae? Niaame epe kogono pamina yapae maoy-aape kogono pamina ya? Niaame onaanu raba meamina yapae niaame onaanu tu maomamina ya? ¹⁰ Go rabu Yesumi aa rayo adabaina sana go aa goa lakesa: Nena ki epe-rupa ridula sa. Mo aame nipuna ki ridulasa rabu nipuna kide ora epe sa. ¹¹ Go rabu nimumi Yesu-para ratu waru yawoa nimumi Yesu madaa niaame ake pamina yapae simi?

Yesumi aposel kogono aa 12-pela misa

(Mat 10.1-4; Mak 3.13-19)

¹² Go raburi Yesu nipumi beten talo rudu meda madaa pisa. Go rabu Gote re-para beten lala pirina yapi paa lapaasa. ¹³ Naare rapasa raburi nipuna disaipel aanu-para ipulupa loa yaasa. Goa pua nimuna rikiraana piri aa ru repona bi loa

sana ora aposel kogono aanu mapiraasa. Nimuna bi gupa sa: ¹⁴ Saimon wala Yesumi bi Pita maasa. Nipuna ame Andru-para meda Jems-para Jon-para Filip-para Batolomyu-para ¹⁵ Matyu-para Alfius-na si Jems-para Saimon nipuna ruru bi Selot nipu-para ¹⁶ Jems-na si Judas-para Judas Iskariot-para go aa rayore Yesumi mapiraasa. Judas Iskariot-re nipu orope Yesu iaana kina mea isade aa yaade.

*Yesumi onaa adaapu madaa kogono pisa
(Mat 4.24-25; Mak 3.7-12)*

¹⁷ Gore Yesu nimu raapu meda rabu rudu madaa kilipia ipuare su paluapae-para nipuna disaipel aanu raapu epa rekasimi. Go rabu onaa adaapu pirisimi. Nimuri Judia su rayo-para Jerusalem su-para nabisi adaare Tair Saidon lapo-para piri onaanu epa kiritasimi. ¹⁸ Nimu rayo ipuare nipuna agaa pagoa nimuna yaina maepeainalo ipisimi. Go page onaa adaapu wae remome tinu epenaloa Yesumi maepeaasa. ¹⁹ Go raburi onaa rayome nipu kimi oraatalo pisimi. Nipuna purimi mo yaina ome onaa rayo maperekeasa-pulu goa pisimi.

*Yesumi pedo peme onaanu-para re teme
onaanu-para agaa lakesa
(Mat 5.1-12)*

²⁰ Yesumi nipuna aposel kogono aanu waru adaba sua lalo:

Nimi naraa aanu raaname waru omalimina. Gote-na Surube Su rayo mada adalimina.

²¹ Nimi onaanuri abia reame apo omeme-ga raaname omalimina. Nimina robaa rulatabenalo eta adaapu nalimina.

Abia nimimi re apo lo pimiri oropere giri lo epe-rupa pirua raaname omalimina.

²² Ni Onaa Raapu Pirape Aa-na Sina agaa pagalimi rabu pa onaanumi nimi adoa rono omoa nimi masaa rilalimi. Goa pua nimumi ero agaa loa nimi wae bi gialimi pare go kone madaare pa raaname omalepape. ²³ Nimumi nimi-para goa palimi-daare nimimi raana ora waru omoa pedo pipape. Pagalepa. Aba nimina akuanumi apo kone mogeawa agaa lakene aanu-para page gorupa pisimi. Gore nimina so yaa-para i yago tape yaere ora epe adaape mealimina.

²⁴ Pare nimi abia amo ne onaanuri waru adalepape. Nimina pa epe-rupa pirape kone aba muaeme.

²⁵ Abia go onaanu nimiri eta noa nimina robaa-para rubita-ga oropere reame waru omalimina.

Abia giri teme onaanuri nimimi waru adalepape. Oropere nimi re ora waru lo pitimi. ²⁶ Go page onaa rayome nimi madaa pedo palimiri nimimi waru adalepape. Nimuna akuanumi yaa agaa ne aanu-para page aba gupa pisimi.

*Niaana iaanu raapu kone perekea pedo pamina
(Mat 5.38-48)*

²⁷ Yapare nina agaa pageme onaanu nimi lagialo: Nimina iaanu madaa pedo pi kone salepape. Onaa medalomame nimi-para wae ratu yawape kone salimiri ora pi loa epe kone sua raba meape. ²⁸ Onaa medalomame nimi-para

wae agaa temere beten loa maepeaatepape. Onaa medalomame nimi maoyaatalo palimiri go page beten loa raba mealepape. ²⁹ Gore onaa medame nena pea-para paarama rola taliare perekea tua medane tina lape. Go page onaa medame nena seket mea paliare gore nena siot meda page kalape. ³⁰ Aa medame oyae rome teare gore kalape. Go page onaa medame nena oyae mua saapiralmiri wala abi aipapulu gi pi natapape. ³¹ Onaanumi raana pi kone sulalo palimi-daare nimi page kone padane go-rupa salepape.

³² Gore nimimi onaa meda madaa pedo pi kone salimi-daare nimumi nimi madaa pedo pi kone salimi. Go pea-ga go kone madaare puri mada namealimi. Dia-ga pupitagi nape onaa medalomame page nimu madaa pedo pi kone salimi-daare nimumi go page kone padane-rupa salimina. ³³ Go page nimi-para epe kone salimide onaanuri nimimi page nimu-para epe kone salimiri go madaare epe puri namealimi. Dia-ga pupitagi ne onanumi page goa peme. ³⁴ Go page nimimi onaa medaloma yaenu kaloa wala aba gi kone salimiri go kone madaare epe puri namealimi. Dia-ga pupitagi ne onaanumi page waea peme onaanu oyae kateme. Gore yago mada abuteme kone sua kateme. ³⁵ Pare nimimi go kone namogeatapa. Nimimi iaanu pedo pua raba mealepape. Go page oyaenu kaloa raba mealimi raburi gore niaa madaa epe yae mada abuteme kone nasalepape. Gote-me ora pi nateme-nu page pupitagi neme onaanu page nimu madaa epe kone sua odome omea. Go epea palimiri nimi so yaa-para pia Gote-na si wanenu pitimi. ³⁶ Nimimi

onaanu odome omalimiri Aapa yaa madaa piame page odome omalia.

*Nimimi medana palimide aanu narumalepape
(Mat 7.1-5)*

³⁷ Nimimi onaa medaloma madaa epe onaa wae onaa kone nasua natapape. Goa palimiri Gote-me page nimi madaa koso lape agaa-rupa namea rumaalia. Go page onaa medaloma madaa kedaa pi kone narumaatepape. Goa palimiri Gote-me page nimina kedaa narumaalia. Nimimi onaa medana waeanu mea rubalimiri Gote-me page nimina waeanu mada mea rubalia.

³⁸ Nimimi oyae pa onaanu pa katemere Gote-me page nimi go kone madaa oyaenu pa gialia. Gialia rabu nimina ki-para waru rubalia rabu rulaniaawa marubiaawa koyaalia. Nimimi oyae rumaawa onaanu katemedede-rupare Gote-me go kateme-rupa rayo abuloa saniaalia.

³⁹ Yesumi nimu-para saa agaa meda wala gupa sa: Ini rubu pi aa medame nipuna ini rubu pi yago pora mada mea waatea ya? Dia-ga nipu lapo rata naaku-para lopalipi. ⁴⁰ Go page skul teme nogo naakinuri nimuna tisaa-rupa mudu mada piralimi ya? Dia, pare nimu aba skul waru loare nimu page wala mo tisaa nona palimi.

⁴¹ Gore mo nena amena ini-para ini mare apo ia te pare nena ini-para adaape mo ia aba mea.

⁴² Akea pua nimina ame gupa madaa laketeme ya? Ameya, nena ini-parare ini mare ia. Goa teme pare adaa repena rekepene nimina ini-para aayare ora na-ademe. Nimina kone namaredepo yawa pimi-pulu ora maeyae onaa pimi. Aba

ripiare nimina ini-para aaya repena rekena aba rasalepape. Oropere nimina ini waru ria pirua mo nimina amena ini-para aaya oge loma mada rasalimina sa.

Wae repena madaare wae ini etalia
(*Mat 7.16-20; 12.33-35*)

⁴³ Yesumi wala gupa sa: repena epemere ini wae-daa namadita. Go page wae repename epe ini namadita. ⁴⁴ Onaanumiri repena ini aba etea adoare go ini epe talo o talo aba niminaaeme. Onaanumi repena eto madaa pa repena fik ini nakereteme. Go page ope meda madaa wain ini nakereteme. ⁴⁵ Epe onaanumi nimuna robaa-para epe kone adaapu sua epeaanu adaapu peme. Wae aame wain maapu pua nipuna kikiaame page waea agu pea. Gore nimuna robaa-para ia konere nimuna agaa-para teme.

Ada papena re laapo
(*Mat 7.24-27*)

⁴⁶ Akeane nimimi ni-para Aa Mudu loa nina agaa wala napageme? ⁴⁷ Onaa nimi ni piri-para ipua nina agaa pagoa kone rulaawa ratalimi-daare ora epe-rupa pimi. Nimuna kone madaa remaa lagialo. ⁴⁸ Go agaa page aare aa medame ada pulalo pea. Aba ripiare naaku ora no-para pua robo suare ada pigi mea paboare aana mua ruluaawa puri mapalaaya. Goa puare orope ipa roa go ada marobaatalo pea pare mada dia. Mo aa nipumi abade go ada waru pisa-pulu ora puri paloa aasa. ⁴⁹ Pare aa medame nina agaa pagoa naratalia. Go aare nipuna ada gupa pisa: Nipumi no su ru-nane ada pigi puri namapalae pa amaa

awesa. Oropere go adaare ipa roa tisa rabu ora aipapulu robesa. Gore lopesa rabu ora kalalu waru sa.

7

Yesumi soldia aa muduna kogono naaki mae-peaasa

(Mat 8.5-13)

¹ Yesumi onaanu agaa lakelo kiritua Kaperneam su-para pisa. ² Gore soldia aanuna surube aa meda pirisa. Go aana kogono naaki yaina adaa mua ini adupitalo pisa. ³ Mo soldia aa mudumi Yesu pia remaa pagesa rabu nipumi kone makuaae Juda medalomame mo Yesu adola penaasa. Nipumi mo naakina yaina epa maepeaaina kone isa. ⁴ Nimu Yesu piri-para pua agaa puri paloa gupa pua ogesimi: Apo soldia aare epe aa ya-pulu neme raba meaina. ⁵ Nipumi niaa Juda onaanu madaa pedo pi kone sua nipumi niaana lotu ada meda wariasa simi.

⁶ Gore Yesu nimu raapu pisa. Nimu ada regepea aba pua opapasimi rabu mo aa mudumi adami aa medaloma Yesu-para agaa gupa rapaasa: Aa Adaa, neme kalai napape. Ni epe aa dia ya-pulu na ada-para naepape sa. ⁷ Go page ni epe adaa dia ya-pulu ne piri-para page mada naepalua. Pare neme abia pa agaame te rabu nina kogono naakina yaina perekena sa. ⁸ Gore ni page soldia aa mudunumi agaa lagialimi rabu pagalua. Gore ni page soldia aanu pawa surube. Gore neme soldia aa meda pu toare mada palia. Goa pua neme soldia aa meda ipu toare mada epalia.

Goa pua nina kogono naaki-para kogono pa lo laketoare gore nipumi mada palia.

⁹ Yesumi go agaa pagoa mo aa madaa kone adaapu sua aasa. Nipumi wala pereke tua mo nipu rata mea ipisimide onaa gupa lakesa: Gore pagalepa. Israel su-parare naa agaa pagae onaa meda go-rupa na-ade. ¹⁰ Go rabu mo agaa mea ipisimi aanuri adaa wala puare mo kogono naaki aba perekesa-daa adesimi.

Yesumi ona wasaana naaki marekaasa

¹¹ Orope ogesi pirua Yesu nipu wala adaare Nain pisa. Nipuna disaipel aanu-para onaa adaapu nipu raapu pisimi. ¹² Go adaare-na pora kerepo-nane odobatalo ipisimi rabu onaanumi aaro meda go ria ipisimi. Mo ome naakiri ona wasaana naaki padane pirisa. Go adaare-para piri onaa rayore mo ona raapu re lama ipisimi. ¹³ Aa Mudumi go ona adoa nipumi odome ora waru omesa. Go rabu nipumi mo ona-para gupa lakesa: Neme re nalape. ¹⁴ Goa loa nipu re-para pua mo aaro isa-para ipua kimi oraasa. Goa pisa rabu mo aaro risimi aanuri pa reko aasimi. Yesumi lalo: Go ogege aa neme lalo-ga ne reka. ¹⁵ Mo aare ora ini adupisa pare rekaa pirua agaa lo pirisa. Goa pisa rabu Yesumi go naaki nipuna agi wala kasa. ¹⁶ Goa pisa raburi onaa rayome paalame omoa Gote-na bi minasaataawa lalo: Gote-na agaa lakene aa mudu meda niaana riki-raana abia go epa pia. Goa loa nimumi lalo: Gote su amaa ipua nipuna onaa oro yaalo mapiraatalo epaana simi. ¹⁷ Gore Yesuna remaare onaanumi Judia su rayona pago kiritisimi.

*Jon-me nipuna disaipel aa lapo Yesu piri epe-
nasa*

(Mat 11.2-19)

¹⁸⁻¹⁹ Jon-na disaipel aanumi go remaa Jon lak-
enaloare nipumi disaipel aa lapo-para ipulupa
sa. Go aa lapore Aa Mudu piri-para pua agaa
mealepa lakesa. Gupa tapape sa: Nere Jon-me
aba aa meda epalialo lagisa aa yapae pa aa meda
ado piralima yapae tapape sa. ²⁰ Go aa lapore
Yesu piri-para aba pua nipumi lalo: Nere abade
epalia simide aa yapae pa rado aa meda ado
piralima yapae sipi?

²¹ Go raburi Yesumi onaa yaina rado rado ome
onaa adaapu maepeaawa wae remo nimu madaa
piri rayo mea rubisa. Nipumi ini rubu pi onaa
adaapu page maepeaasa. ²² Yesumi nipu agaa
gupa pua laketapape sa: Nipimi abia go adoa
pagapede remaa Jon piri-para pua laketapape sa:
Ini rubu pi onaanumi oyae wala waru adame. Aa
wae onaa page pora epe-rupa pamuame. Yakimi
ti onaanuna rere page kaapu yaade. Aane poae
onaanumi page aane lobenaloa agaa pageme.
Ome onaanu page wala reka pimi. Onaa naraan-
umi page epe agaa waru pagalaeme. Go yae
rayo madaa remaa pua tapape sa. ²³ Aa medame
ni madaa kone laapo nasua puri paloa kone
rulaliare go onaare pedo waru pu piralia sa.

²⁴ Jon-na agaa mea rapae aa lapore wala pisipi.
Go rabu Yesumi Jon madaa onaa rayo-para re-
maa gupa lakesa: Aba Jon onaa napiri su-para
pirina nimi go su-para puare ake adola pisimi
pae? Nimimi po ripumi kabe ragualae adola
puame ya? ²⁵ Nimi puare ake adola puame

pae? Nimi puare aa medalomame epe epe set maarae adola puame pae? Dia-ga epe epe set maarae go plane aanuri aa mudununa ada-para piralemente. ²⁶ Gore nimi puare ake adola puame pae? Nimimi Gote-na agaa lakene aa mudu adola puame. Gore ora pagalepape. Go aa Gote-na agaa lakene aa yapare ora Gote-na agaa lakene aanu medalomare nipumi maoge yaaya. ²⁷ Goa pea-ga Jon madaare Gote-na agaa i buk-mi gupa ta: Gote-me lalo: Go aare nina agaa lakelape aa neme nipu aba mea penaatoo. Go aamere nimina pu robaa maredepo yaata epalia sa. ²⁸ Pagalepa. Jon-mere go su amaa madini onaa rayo maoge yaalia pare Gote-na Surube Su-para piri pa aa medame Jon page maoge yaalia sa.

²⁹ Goa sa rabu takis mi aanu-para onaa rayome pago kiritisimi. Nimumi Gote-na epe agaa mana pagenaloa abade Jon-me baptais kasa. ³⁰ Goa pisimi pare Farisi aanu-para rekena agaana tisaanuri Jon-na baptais gimisimi. Goa pua nimumi Gote-na epe pora gimisimi.

³¹ Yesumi lalo: Gore abia reko pimi onaanuri ake plane onaanu-rupa piralimi lano yapae? Nimuna kone-para ake kone saa pimi agaa lano yapae? ³² Nimuri gupa lano: Nogo naakinu maket amaa pirua nogo naaki radonu-para gupa teme: Niaame nimi madaa emaa tema pare nimimi yaasa napabeme. Niaame odo ome yaasa tema rabu nimimi re nateme. ³³ Yesumi wala gupa sa: Gore Jon-me baptais ipua bret nanao ipa wain page nanisa. Goa pisa pare nimimi nipu maeyae aa simi. ³⁴ Abiare Onaa Raapu Pirape Aa-

na Si ni ipua eta ipa no pi. Goa pe pare nimimi lalo: Adalepa. Go aare eta adaapu noa ipa wain adaapu ne aa teme sa. Go aare mo takis mi aanu-para naraa onaanu-para nimuna adami aa raapu piruaaya teme. ³⁵ Nimimi goa teme pare onaanumi Gote-na kone memere niaa nimuna makuaae yae-daa go-rupa waateme.

Ona wae medame Yesuna aa madaa wabola koyasa

³⁶ Farisi aa medame Yesu nipuna ada-para eta nola epape sa. Yesu mo Farisi aa-na ada-para pua eta nala pirisa. ³⁷ Gore ona wae medame Yesu mo Farisi aa-na ada-para eta nala pia remaa pagesa. Go remaa pagoa mo ona nipumi epe kaapu ti wabola aana pe-para pirapalae Yesu piri-para mea ipisa. Go wabolana yotore ora adaapu madaa ora adaape. ³⁸ Mea ipuare Yesuna masaanane pua aa regepeaasa. Goa pua nipu re lala pirisa. Nipumi re loa go ipa Yesuna aa madaa pogo sa. Goa puare re ipare nipuna aalu irimi kunua makaapu yaasa. Mo oname Yesuna aa madaa nunu loa aa madaa epe kaa pi wabola pepeminasa.

³⁹ Mo Farisi aame adoa nipumi gupa kone isa: Go aare ora Gote-na agaa lakene aa yaalora nipu orae ona mada niminaata pea. Go oname wae pupitagi ne ona-ga mada adalia kone isa.

⁴⁰ Go rabu Yesumi mo aa-na kone adoa lalo: Saimon, neme ne remaa meda lagialo. Saimon-me lalo: Tisaa, nena agaa la. ⁴¹ Gore Yesumi lalo: Aa lapona yago aa padane madaa aaya. Aa medana yagore 2,000 kina misa. Aa medana yago

200 kina misa. ⁴² Mo aa lapome go yago abulape-rupa komome omesipi. Go raburi mo yago kane aame mo aa lapo yago na-abulapape sa. Goa pisa raburi mo aa lapomere aapimi pedo waru pisa pae?

⁴³ Saimon-me agaa gupa lakesa: Neme gupa kone salo. Aa medame nipuna yago adaapu mu rugulua na-abuni aare raaname omesa kone salo. Gore Yesumi lalo: Gupa ora lae sa.

⁴⁴ Goa sa rabu nipumi go ona piri-para pereke tua Saimon-para neme go ona ada sa. Ni nena ada ru-nane epawade pare nina aa radepeape ipa nagiaede. Yapare go ona nipuna re ipame nina aa radepeaawa nipuna aalu irimi makaapu yariaade. ⁴⁵ Nena ada ru-nane epawade rabu nunu nalaede pare go onamere nina aa madaa nunu laade. ⁴⁶ Neme nina aalu-para wabola napaaride pare go oname nina aa madaa wabola pariaade. ⁴⁷ Goa pea-ga ne lagialo: Nipumi ni madaa raaname omoa ora nipuna waeanu adaapupe Gote-me mea rubata. Pare Gote-me onaa medana waeanu ogepusi mea rubaliare go onaare ogepu raaname omalimi. ⁴⁸ Gore Yesumi mo ona lakesa: Neme nena waeanu mea rubaato sa. ⁴⁹ Goa sa rabu aa medaloma nipu raapu reke madaa pirua eta nala pirisimi aanuri agaa makibumaawa goa simi: Go aare aapimi waeanu mada mea rubalia ya? ⁵⁰ Goa simi pare Yesumi go ona lakesa: Nena kone rulaeme ne maepeaawa ne Gote raapu mapiraata. Abia pua nena pu robaa epe-rupa ina sa.

8

Ona medaloma Yesu rata mea ipisimi

¹ Orope Yesu nipu su rayo-para mo pora-nia pamisa. Nipumi Gote-na Surube Su-na Epe Agaa laketalo mogeasa. Go rabu disaipel aa 12-pela nipu raapu pamisimi. ² Yesumi ona medaloma nimuna wae remonu marakepeawa nimuna yainanu rayo maepeaasa. Go onanu nipu raapu pora pamisimi. Go onanuna bi gupa: Makdala adaare piri Maria-re abade Yesumi wae remo 7-pela mea rubaasa. ³ Ona medana bi Joana-re nipu aa mudu Herot-na ada surube aa Susa-na ore pirisa. Ona medalomare Susana-para ona rado adaapu page nipu raapu pamisimi. Go onanumiri mo disaipel aanu-para Yesu-para nimuna oyaeyae raba meaa-mama pulalo pisimi.

Aa medame konape wit maapu poasa

(Mat 13.1-9; Mak 4.1-9)

⁴ Ora adaare rado rado-para piri onaa adaapumi Yesu piri-para epa kiritasimi. Goa pisimi rabu nipumi nimu-para saa agaa meda gupa lakesa: ⁵ Aa medame wit-na ini maapu-para pola pisa. Nipumi ini maapu-para polalo pisa rabu medaloma pora-nia lopesa. Go iniri onanumi rabuatua yaanumi page nisimi. ⁶ Pare go aame wit ini medaloma poasa rabu aana madaa lopesa. Go aana madaa lopesa rabu suri aana madaa ogepusi isa-pulu rayo kaapu yabesa. ⁷ Wit-na ini medalomare repena eto ae-para lopesa. Go-para opesa pare mo opeme adaa yoa minabaasa. ⁸ Wit-na ini medalomare epe su-para lopoaa opea. Gore waru opoare wit-na ini etesa rabu ini 100-pela

madisa. Go saa agaa loare Yesumi gupa sa: Onaa rayo nimi aane aalia-daare waru pagalepape sa.

*Yesuna saa agaana re lakesa
(Mat 13.10-17; Mak 4.10-12)*

⁹ Go raburi nipuna disaipel aanumi go saa agaana re agaa misimi. ¹⁰ Goa puare nipumi lalo: Gote-na Surube Su-na kudiri pi agaana re nimimi aba ademe-daa lagialo. Yapare pa onaa medalomamere go Surube Su madaare pa saa agaa pageme. Goa pua nimuna inimi ademe pare oyae meda na-adalimi. Nimumi agaa pageme pare go agaana re-re mada naniminaalimi.

*Yesumi wit-na ini madaa saa agaana re lakesa
(Mat 13.18-23; Mak 4.13-20)*

¹¹ Go saa agaana re-re gupa sa: Go wit-na iniri Gote-na agaa yaade. ¹² Pora-nia lopea iniri gorupare onaanumi agaa pa pageme pare orope Satan ipua mogo agaa nimuna robaa-para wala paake mea. Nimumi kone rulaawa oro yaalo kagaa piraama laama palimi kone sua Satan-me paake muaaya. ¹³ Aana i su-para lope iniri go onaanumi epe agaa pagoare pedo waru peme. Yapare ora robaa ru-nane pitaa napua odobaaya-pulu nimumi kone ogepusi rulaeme. Orope Satan-me epa ko tulalo pea-daa wala Gote-na agaa gimeme. ¹⁴ Etolo etolo aaya su-para lope iniri go onaanumi agaa pageme pare go su amaana kedaanu page amaa yape page go pedo pape kone rayome nimu minabaaya. Goa pea-pulu regepe minaawa ini waru naetea. ¹⁵ Su epe-para lopea iniri go onaanumi epe agaa pagoa

robaa-para waru irulu saapiruaeme. Nimu pawa pirua pageme-pulu nimumi ini waru maditimi sa.

Onaanumi lam pa ewoa reke rolo-para nasuaeme

(Mak 4.21-25)

¹⁶ Yesumi wala lalo: Aa medame lam ewoare baket rolo-para page reke rolo-para napagaa salia. Dia, pare onaanu ada ru-nane pirua lam-na paa minalo mudialimi sa. ¹⁷ Gore oyaeyae adaapu kuduripu imi yaenuri gore rayo penaame paana mea salia. Goa pua rigiteme yae rayore orope penaame mea salia-daa mada adalimi sa.

¹⁸ Nimina pageme agaare waru surubalepape. Onaa rayome kone waru su piralimi-daare Gote-me kone oyae medaloma wala gialia. Pare onaa rayome kone oyae waru nasu piralimi-daare gore nipuna saapia yae rayo aba mu paaya.

Yesuna agi-para nipuna amenu nimu agaa lakesa

(Mat 12.46-50; Mak 3.31-35)

¹⁹ Yesu nipuna agi-para amenu nipu piri-para ipisimi. Go rabu onaa adaapu kiritisimi-pulu nipu pirisa re-para pirape ae naisa. ²⁰ Go raburi onaa medame nipu lakesa: Nena agi-para nena amenuri nimumi ne adola ipua amaa-nane epa aeme sa. ²¹ Go raburi Yesumi agaa gupa lakesa: Onaanumi Gote-na agaa pagoa kone rulaawa ratalimi-daare go onaare nina ama-para nina amenu-para pimi sa.

Yesumi adaa po ripu maloraasa

(Mat 8.23-27; Mak 4.35-41)

²² Oro meda Yesu nipuna disaipel aanu raapu ipunu madaa pirisimi. Gore nipumi nimu lakesa: Nimi mo ipa ini mone pane kenaama baina sa. Go rabu nimu polalo pisimi. ²³ Ipunu madaa pirua pisimi rabu Yesu nipu u patisa. Go rabu po ripu adaa meda awaro kanapu-nane ipisa. Goa pua mo ipunu madaa ipa epa rubitalo pisa-pulu nimu paala omoa pirisimi. ²⁴ Go rabu disaipel aanumi Yesu pua marekaawa lalo: Adaa Aa, Abiare niaa ora apo tala-daa simi. Yesu nipu rekoa sana mo poripu-para mo adaa ipa lapo-para puri pane agaa lakesa. Go agaa lakesa rabu po ripu ipa lapo rata loraawa ipame eto eto wala napisa. ²⁵ Go raburi nipumi disaipel aanu-para agaa misa: Naa agaa robaa-para mea imi pae? Goa sa rabu nimumi pogolasaawa paala omoa agaa lala pirua gupa simi: Go aare aapi ya? Po ripu-para ipa lapo rata agaa laketa rabu nipuna agaa pagepe simi.

*Yesumi aa medana remo rakepeaasa
(Mat 8.28-34; Mak 5.1-20)*

²⁶ Goa pua Yesu-para nipuna disaipel-nu ipunu madaa pirua Gerasa su-para pisimi. Go suri ipa Galili mone pane aasa. ²⁷ Yesu nipu ipunu gimisa rabu mo aa madaata ipisa. Go aare wae remo medaloma nipu madaa pirisa. Go aa ora abasade nipu mamina nayamoa ada-para napirisa pare onaa rogaae aana apedaa-para piraala pisa. ²⁸ Go aame Yesu adoa puri pane agaa loa Yesuna kibu-para epa lopesa. Nipumi ora rui loa gupa yaasa: Yesu, nere so yaa madaa pia Gote-na Si yaade. Neme niri ake pali ya? Goa pua go aame agaa gupa misa: Neme ni radaa manape yae nagiape

sa. ²⁹ Yesumi mo wae remo pane pu sa rabu mo wae remome agaa puri palo yaaloa gimoa pane pisa. Onaanumi oro yaalo puri pane opeme go aana ki aa lapo rogaawa nipu adisimi pare go wae remonu nipu madaa epa pirisimi. Goa pisimi-pulu nipumi go puri pane openu rugulu rubebe pala pisa. Go rabu wae remome mo onaa napiri su-para go aa mea puala pisimi.

³⁰ Gore Yesumi nipu agaa gupa misa: Nena biri aapi ya sa? Nipumi lalo: Paapu sa. Gore wae remo adaapu nipuna yogane-para pua odobasa-pulu go bi paapu lakesa. ³¹ Go wae remonumi puri paloa Yesu-para gupa yaasimi: Neme niaa wae su naaku-para namea mapiraape simi.

³² Go rabu mena adaapupeme oge rudu meda re-para eta epa nala aasimi. Goa pea-pulu mo remo wae nimumi Yesu-para puri paloa gupa simi: Neme niaa pawa go mena madaa odobamona lape simi. Goa simi rabu Yesumi nimu penaasa rabu nimu go mena-para pisimi. ³³ Goa sa-pulu gode wae remo rayomere mode aare gimoa rayo mode mena madaa pua odobasimi. Goa pisimi rabu mena rayore oge rudu kilipia ipa ini repaa-nane awaro-para lopo omabesimi.

³⁴ Gore mo mena puni aanumi goa adoa simina pogolasaasimi. Goa pisimi rabu go agaa remaare adaare-para page pua lakeloa su rayona pago kiritisimi. ³⁵ Pagesimi rabu onaa rayome go remaana re adola ipisimi. Nimu Yesu piri-para ipua aa epa adesimi pare wae remome mode aa aba gima pisaaya. Mo aa nipu mamina yamoa nipuna kone waru isa. Go aa nipu Yesuna

aa re-para adaniaaba pirisaaya. Mo onaa rayome goa adoare paalame omesimi. ³⁶ Onaanu medalomame aba go pisade adesimi-pulu nimumi onaanu-para gode aare goa palo remaa laama pisimi. ³⁷ Go remaa pagesimi rabu mo Gerasa su robo ru-nane piri onaa rayomere Yesu nipu epa lakesimi: Nere pa pi-ga niaa gimoa pane pu simi. Nimumi ora paalame waru omoa simi. Go rabu Yesu nipu ipunu madaa pirua wala pisa. ³⁸ Go rabu mo wae remome aba gimisade aame Yesu-para gupa ogesa: Niri ne raapu bana sa. ³⁹ Nena adaare-para wala pua Gote-me ne-para paade remaa rayore onanu pua lakelape sa. Go rabu mo aa nipu pua mo nipuna adaare-para piri onaanu-para Yesumi nipu-para pisade remaa rayo pua lakesa.

*Yesumi aa muduna wane wala marekaawa
puare mamina oraasa ona page maepeaasa
(Mat 9.18-26; Mak 5.21-43)*

⁴⁰ Yesu nipu ipa ini one pane wala ipisa raburi onaa rayome nipu ado pirisimi. Goa pua nipu adoa simina raaname omesimi. ⁴¹ Go raburi aa meda nipuna biri Jairus ipisa. Go aare lotu adana surube aa mudu pirisa. Nipu Yesuna aa re-para epa lopoaa agaa puri paloa gupa ogesa: Nere nina ada-para epape sa. ⁴² Nipuna nogo padane-ma madu isa. Go nogona maaliri 12-pela yapare nipu ini adupitalo pisa.

Go raburi onaanumi Yesu marege paa-mama pisimi. ⁴³ Go rabu ona meda nipu onaa rayo raapu pamisa. Go onare yaapi pupulae yainare maali 12-pela patisa. Gore go ona nipumi mone

oyaenu yaina maepeainalo dokta-nu kasa pare nipuna yaina mada namaepeasimi. ⁴⁴ Go onare Yesuna masaa-nane resi-para ipuare Yesu oraawa mode yaapi kaapu yoa wala napopesa. ⁴⁵ Go rabu Yesumi lalo: Niri onaa medame oraaria kone salo sa. Nimu rayome ni dia ni dia agu simi. Go rabu Pita-me lalo: Aa Adaa, onaa adaapumi kuta pua ne maregepeaarimide. ⁴⁶ Goa sa rabu Yesumi lalo: Aa medame ni oraaria rabu nina puri aba yola meade sa. ⁴⁷ Mode onare nipu mada nakalesa-pulu nipu pururu pua Yesuna kibu repara epa adaniaa pirisa. Goa pisa rabu onaa adaapuna ini agaana lakesa: Neme oraaru rabu nina yaapi ora mogo aipapulu kaapu yaade sa. ⁴⁸ Gore Yesumi nipu lakesa: Go nogo, nena kone rulaeme nena yaina maepeaaria-ga epe pu robaa raapu pu sa.

⁴⁹ Nipumi mo agaa pena lakelalaina mo adaare aa muduna agaa mea o taape aa meda ipisa. Nipumi aa mudu Jairus-para yaaloa lakesa: Nena nogo aba ini adupiaade sa. Apo tisaa-para nena kogono namapaape sa. ⁵⁰ Yesumi go agaa pagoa nipumi Jairus-para gupa lakesa: Neme paala naomape pare kone waru rulape. Nena nogo wala epeaalia sa. ⁵¹ Gore Yesu nipu go aa muduna ada-para puare ada ru-nane onaa rayo napulupape lo lakesa. Dia, pare Pita-para Jon-para Jems-para mo agi aaraa lapo-para go-rupare Yesu nipu raapu ru-nane pisimi. ⁵² Onaa rayo mo nogo madaa re lala pirisimi. Go rabu Yesumi lalo: Nipu naomaana-ga re natapape. Nipu pa u pata sana sa. ⁵³ Goa sa rabu mo nogo ora aba omesa adesimi-pulu Yesu madaa giri laasimi.

⁵⁴ Gore Yesumi nogona ki mina mua gupa yaasa: Go nogo, ne reka sa. ⁵⁵ Goa sa rabu mo nogona wasupa wala epa odobaawa nipu aipapulu rekasa. Goa puare Yesumi nimu lakesa: Nimimi eta medaloma katapa sa. ⁵⁶ Mo nogona agi aaraa nipu lapore ora paalame omesipi pare Yesumi nipu-para agaa puri paloa gupa sa: Go remaare onaa meda nalaketapape sa.

9

Yesumi nipuna disaipel aa 12-pela kogono kasa (Mat 10.5-15; Mak 6.7-13)

¹ Yesumi disaipel aa 12-pela yaaloo nipumi puri-para suruboa paade kogono lapo kalaama pisa. Nimumi wae remonu rakepeainalo yaina maepeaainalo page puri kasa. ² Goa pisare nimumi Gote-na Surube Su-na agaa mogeawa yaina ome onaanu medaloma maepeaainalo mea rapaasa. ³ Go pua nimu lakesa: Nimimi pora pamualimi rabu oyae namea pulupape sa. Nimimi rimaapu-para roka nu-para sapi-para mone-nu page namea pulupape sa. Nimimi go page mamina lapo namealepape. ⁴ Nimumi nimi ada runane epe-rupa lamua palimiri gore nimi go ada padane-para pawa pua piralepape sa. Oropere nimina kogono dia naloo go adaare gimoo pulupape. ⁵ Yapare nimumi nimi ada-para nalamua palimiri gore nimimi go adaare gimalepape sa. Goa pua nimina aa madaa kege kunua salepape sa. Go kunua salimi rabu go onaame nimuna wae kone mada niminaalimi sa. ⁶ Goa sa-pulu nimi pua su adaare rado rado-para pu pa yabesimi.

Goa pua Gote-na Epe Agaa remaa pamu lakeloa yaina ome onaana yaina maepeasimi.

*Aa mudu Herot-me Yesuna remaa pagesa
(Mat 14.1-12; Mak 6.14-16)*

⁷ Galili adaarena aa mudu Herot-me go remaa rayo aba pago kiritisa-pulu nipumi aapi-para tame pae loa kone adaapu isa. Gore onaa medalomame Jon matmat-para wala rekasimi-pulu nipumi go aa kone isa. ⁸ Gore onaa medalomame Elaija wala epa pia simi. Medalomame Gote-na ora abade agaa lakene aa padane wala rekaana simi. ⁹ Go agaa madaare Herot-me lalo: Jon-na maare aba kepesude sa. Go remaa pagalo aare aapi yapae? Goa loa nipumi Yesu adolalo pisa.

*Yesumi aa 5,000 eta kasa
(Mat 14.13-21; Mak 6.30-44; Jon 6.1-13)*

¹⁰ Disaipel aanu nimu wala ipua niaa kogono gupa pa amaa lo Yesu nipu epa lakesimi. Go rabu nipumi nimu mea pua onaa gimoa adaare meda Betsaida-para agu raapo pisimi. ¹¹ Orope onaanumiri nimu puame lo remaa pagesimi-pulu nipu rata mea pisimi. Nimu nipu piri-para ipisimi raburi nipumi piralepa loa sana nipumi nimu Gote-na Surube Su madaa agaa lakesa. Go rabu page nipumi yaina ome onaanu page medaloma maepeaasa. ¹² Gore naare pabalaina mo aa 12-pela nipu piri-para ipua lalo: Neme go onaanuri nimuna ada penaala simi. Go-parare onaa adaapu napimi. Goa pea-ga mo adaare-nane eta kabo u patape ada page asapua kabena penaala simi. ¹³ Pare Yesumi nimu lakesa: Nimimi eta

katapa sa. Nimumi lalo: Niaana etare gupa: bret ipa supu-para ena laapo ima. Nemere go onaa rayona eta kabamona kone sae ya? ¹⁴ Gore aanu 5,000 pabo pirisimi.

Go rabu Yesumi nipuna disaipel aanu lakesa: Nimimi mo onaanu 50, 50 laatapu mapiraatepa sa. ¹⁵ Goa pua disaipel aanumi onaa rayo mapira kiritasimi. ¹⁶ Yesu nipumi mo bret supu-para mo ena mua yaa-para adaba sua Gote-para ora pi sa. Goa puare nipumi bret piribia disaipel aanu kanaloa nimumi onaanu rumaasimi. ¹⁷ Gore nimu rayome ora mada nisimi. No kirituare eta ebo nu 12-pela madu isimi.

Pita-me Yesu Onaa Raapu Pirape Aa-na Si yaade lo lapaasa

(Mat 16.13-19; Mak 8.27-29)

¹⁸ Oro meda Yesu nipu padane beten lala pirina nipuna disaipel aanuri nipu piri-para ipisimi. Go rabu nipumi nimu agaa misa: Onaanumiri niri aapi teme pae? ¹⁹ Gore nimumi agaa gupa lakesimi: Medalomamere nere Jon Baptais teme Medalomamere ne Elaija teme. Medalomare ne abade Gote-na agaa lakene aa meda wala rekaana teme. ²⁰ Gore nipumi nimu lakesa: Nimimiri ni aapi teme ya? Gore Pita-me gupa sa: Nere Onaa Raapu Pirape Aa-na Si yaade sa.

Yesu nipu omoa wala rekalua sa

(Mat 16.20-28; Mak 8.30-9.1)

²¹ Goa loare Yesumi nimu ora puri paloa agaa mana lakesa: Go agaare pa onaa nalaketapape. ²² Gore nipumi lalo: Ni Onaa Raapu Pirape Aa-na Siri kedaa adaape riaalua. Goa pua kone

makuaae Juda aanu page Gote-na miru irae aa mudunu page rekena agaa tisaa aanu page go aa rayome ni masaa rilalimi. Goa pua ni tu maomalimi pare wala yapi repo dia naloa wala matmat-para rekalu sa.

²³ Gore nipumi onaa rayo lakesa: Gore onaa rayome ni madaa kone rulaawa palimi-daare nimuna kone rabuaniaawa repena polopeana kedaa oro yaalo rua nina pora kuralimina sa.

²⁴ Gore aa medame nipuna kone wasupa pa irulu saapitiare gore nipuna wasupa page alupalia. Pare aa medame ni madaa kone sua nipuna bipa yogane madaa kone nasaliare nipuna wasupare gore oro yaalo piraama laama palia. ²⁵ Pare aa medame mone oyae waru mua su amaa oyaenu page rayo waru saliare nipuna kone wasupa go yaenumi akepu raba mealia ya? ²⁶ Gore onaa rayome ni-para nina epe agaa-para masaa rilalimi-daare ni Onaa Raapu Pirape Aamere go onaa masaa rilalua. Wala epalua rabu naa puri page Aapana epe paana puri page epe ensel-nuna page mea epalua. ²⁷ Pagalepa. Onaa medaloma go-para pimiru abi naomalimi. Dia, pare aba nimumi Gote-na Surube Su epenalo adalimi sa.

*Yesuna to rado nona plane aulaawa aasa
(Mat 17.1-13; Mak 9.2-13)*

²⁸ Yesumi apo agaa aba loare sarara padane aba dia sa. Go rabu nipumi Pita-para Jon-para Jems-para lamua pua rudu medane beten talo pisimi.

²⁹ Nipumi beten lala pirina nipuna ini agaa aba rado perekea sana nipuna mamina page yaako pu tua lepo lepo atasa. ³⁰ Goa puare aipapulu

aa lapome nipu raapu agaa lala pirisipi. Go aa laapore Moses-para Elaija laapo Yesu raapu agaa sipi. ³¹ Nipuri yaa madaana epe paana puri raapu ipisipi. Nipu lapome Yesu-para orope Gote-na kogono pu kiritainalo Jerusalem su-para omali agaa lala pirisimi. ³² Go rabu Pita-para mo adami aanu-para u waru patisimi. Gore nimumi rekoa pua Yesuna epe paana puri-para mo rekasipide aa lapo page adesimi. ³³ Gore mo aa lapome Yesu gimoa polalo pisipi rabu Pita-me Yesu gupa lakesa: Aa adaa, niaa go-para pimare ora epe ta. Gore niaana pokaalo ada ipa repo paminaapa. Medare nena meda Moses-na medare Elija-na pamina sa. Pita nipumi go agaa lakesa pare go agaana re naniminaasa.

³⁴ Nipumi go agaa pa lalaina moae medame nimu aba rigitisa. Moaeme nimu rabuaniaasa rabu nimumi paala omesimi. ³⁵ Go moae-parare agaa meda gupa lakesa: Gore ora nina epe naakiga neme nipu aba mapiraasu. Nimimi nipuna agaa pagalepape. ³⁶ Gote-me agaa lakenaloo Yesu nipu padane pirina adesimi. Gore disaipel aanu nimumi agaa loraawa go adesimide yaenu madaa remaa nasimi.

*Yesumi wae remo piri naaki meda maepeaasa
(Mat 17.14-21; Mak 9.14-29)*

³⁷ Ekeraare so rudu gimoa kilipisimi rabu onaa adaapumi Yesu nipu pora-nia madaata ipisimi. ³⁸ Go onaana rikiraana ae aa medame gupa yaaloo ogesa: Tisaa, neme nina naaki odome omoa adape. Go naakiri ora naa padane-ma naaki yaade. ³⁹ Wae remo medame nipu irulu

ripinaaya. Goa pea raburi mo wae remome nipu orolopaawa maeyaatea. Goa pua nipuna agaa-para rako sope madita. Go rabu nipuna yogane maoyaaya. Goa pua go remome naa naaki abi naminarepaaya. ⁴⁰ Neme abade nena disaipel aanumi go wae remo mea rakepealepa lo ogesude pare nimumi mada narakepeasimi.

⁴¹ Yesumi go kiritā pirisimi onaanu-para gupa lakesa: Nimiri kone waru narulaawa nimina robaa-para page ora o ta. Nimi raapu ni rana akepu raapo piralua pae? Nimina wae kedaanu akepu raapo rialua pae? Goa loare go aa-para lakesa: Nena naaki lamua ipu sa. ⁴² Nipuna naakiri pena ipulaina mo wae remome oro lopaawa maeyaesa. Go rabu Yesumi go remo-para puri pane agaa lakeloa mo naaki mae-peaasa. Goa pua nipuna aaraa mea kasa.

*Yesumi nipu omalua lo rana laapo lakesa
(Mat 17.22-23; Mak 9.30-32)*

⁴³⁻⁴⁴ Onaa rayome Gote-na adaa puri adesimi-pulu nimu ora pogolasaasimi Go rabu Yesumi nipuna disaipel aanu-para gupa sa: Neme agaa lagialua-ga nimimi go agaa waru pago piralepape. Ni Onaa Raapu Pirape Aa-na Siri aa medalomame wae aanu mea kateme sa. ⁴⁵ Pare nimumi go saa agaana re naniminaasimi-pulu nimu paalame omoa nipu agaa namisimi.

*Ririna epea aare aapi yapae simi
(Mat 18.1-5; Mak 9.33-37)*

⁴⁶ Gore disaipel aanumi arere pua niaana riki-raanare riri-nane aape aare aapi yapae lo agaa lala pirisimi. ⁴⁷ Gore Yesumi nimuna kone adoa

nipumi naaki oge meda nipu raapu mea mapi-raasa. ⁴⁸ Goa puare nipumi nimu lakesa: Onaa rayo naa bi loa go oge naaki raba mealimi-daare nimimi ni page raba meme sa. Onaa rayo kogono pua naaki ora oge gupiane raba mealimi-daare onaa mudu pitimi sa.

Nimi iaa napiralimi-daare nimina adami onaa piralimi

(Mak 9.38-40)

⁴⁹ Go rabu Jon-me agaa gupa abusa: Aa Adaa, aa medame nena bi loa wae remo mea rakepeadaa adama sa. Goa pea pare go aame niaana rikiraana disaipel aa napia-pulu nipu gimape lo lakelama. ⁵⁰ Go rabu Yesumi nipuna disaipel aa medaloma gupa lakesa: Nimimi nipu gimoa natapape sa. Onaa rayo nimi-para iaa na-aulalimi-daare gore nimina adami onaa pitimi sa.

Yesu Samaria su-para polalo pisa rabu naepape simi

⁵¹ Gote-me Yesu so yaa-para mea pope di rudu sa. Goa pisa raburi Yesu nipu Jerusalem palua kone sua pisa. ⁵² Go raburi aa medaloma-para wai agaa aba lo rapaasa. Go aanu nimu puare Samaria adaare meda-para odobaawa nipuna yaenu managolo satalo pisimi. ⁵³ Goa pisimi pare go su-para piri onaanumi Yesu nimuna adaare-para lamua pope gimisimi. Gore Yesuri nimuna iaana su Jerusalem su-para penaalo adesimi. ⁵⁴ Disaipel aa Jon Jems lapome go kone adoa nipu laapome wala pua Yesu-para lalo: Aa Mudu, niaame so yaa-para ia repena sulaame go onaanu rabenalo mea repaamina ya? ⁵⁵ Goa simi pare

Yesumi wala pereke tua nipu-para ora dia sa.
⁵⁶ Goa pua nimu su rado-para pisimi.

*Onaa medalomame Yesu rata mea polalo pisimi
 (Mat 8.19-22)*

⁵⁷ Nimu pora-nia pisimi rabu aa medame Yesu goa lakesa: Ne su rayona pali-parare ni go-para rata mea epalua sa. ⁵⁸ Goa sa rabu Yesumi nipu gupa lakesa: Raa kira aune yana nimuna aana apedaa raa-para pati ada aaya. Go page yaanuri nimuna ada aaya pare Ni Onaanu Raapu Pirape Aana Siri patape ada meda na-aaya sa. ⁵⁹ Nipumi aa rado meda gupa lakesa: Neme ni rata mea ipu sa. Goa sa pare go aa nipumi lalo: Neme nina Aapa aba rogaata pono laa sa. ⁶⁰ Yesumi nipu lakesa: Dia, nimuna wasupa ome onaanuri ora nimuna ome yagonumi rogaaina lape. Ne pua Gote-na Surube Su madaa agaa pua lakelape sa.

⁶¹ Aa medame gupa sa: Aa Adaa, neme ne raapu banalo pi pare neme nina onaanu nimu-repaa abi piralepape ta pono laa sa. ⁶² Gore Yesumi nipu goa lakesa: Aa medame nipuna aalumi masaa-nane wala adaa-mama paliare Gote-na Surube Su-para mada napua piraliala sa.

10

*Yesumi aa 72-pela epe kogono pula penaalo
 mea rapaasa*

¹ Orope Aa Mudumi aa 72-pela meda muare laapo laapo lo mea rapaasa. Gore Yesu orope penaalo adaare-para su rayo-parare nimumi aba agaa laketa pisimi. ² Goa pua nipumi nimu gupa lakesa: Eta adaapu apo maapunu-para ia pare

kogono aa adaapu napimi. Goa pea-ga nimimi apo maapuna aaraa-para beten tapape. Goa pua aaraame aa medaloma mo etanu mea kirita inalo beten tapape. ³ Pulupa. Nimiri sipsip mena-rupa mo maeyae yanana rikiraana apo mea rapaato. ⁴ Nimina mone paus-para roka nu-para aariti go yaenu namea pulupape. Goa pua pora-nia ae onaa-para abi piralepape pi natapape sa. ⁵ Gore nimimi ada meda-para pua odobalimi-daare aba nipu gupa tapape: Go ada-para piri onaare epe-rupa piralepa tapape. Gore epe kone i aa meda go ada-para pitia-daare nipumi nena epe kone mua abutea. ⁶ Pare aa meda gupa napitia-daare nimina epe konere nimina wala mealimina. ⁷ Nimi ada meda-para pua piralimina gialimide nape eta oyaenuri nalepape. Goa pua-ga kogono aare nipu agaa abulape oyae mada mealia. Pare nimuna ada rado radonu-para oyae namula pulupape.

⁸ Nimi adaare meda-para palimi rabu nimuna ada-para epe-rupa mea odobalimiri gore eta nimumi gialimide nalepape. ⁹ Go adaare-para yaina ome onaanu maepeaatapape. Goa puare nimimi nimu gupa laketape: Gote-na Surube Su nimi piri re-para epea tapape. ¹⁰ Goa pua nimi adaare meda-para puare nimi nimuna ada-para nalamua palimiri go adaare pora-nane pua aawa gupa tapape: ¹¹ Nimina adaare-na kegere niaana aa madaa ina apo kunu satema-daa tapape. Pare Gote-na Surube Su abia go re-para epaade tapape. ¹² Neme nimi lagialo: Sodom adaare-para wae onaanu pirisimi-pulu kedaa adaa meda kasa. Goa pisa pare go adaare-para epe agaa gimalimiri kedaa ora waru katea sa.

Onaanumi kone napereketeme-pulu odo waru pea

(Mat 11.20-24)

¹³ Yesumi wala lalo: Korasin su-para mo Bet-saida go lapo piri onaanu-para page ora odo waru pia. Nimina su-para napiaa kogono pisuderupa Tair su-para Saidon su lapopare go-rupa pula pisu yaalore go su lapone piri onaanumi pupitagi gimoa kone pereketa peme. Goa pula pisimi yaalore nimumi mamina kobere yamoa repena egaa taga irita pisimi. ¹⁴ Gore Gote-me onaa wae yoto katea raburi go wae su lapo Tair Saidon lapo-para odome omoa kedaa katea. Goa palia pare go adaare-para pirua kone narulae onaanuri nimi ora adaa kedaa meda mealimi sa. ¹⁵ Nimi Kaperneam su-para piri onaanuri nimina so yaa-para polalo peme pae? Dia nimi wae repena sulaa-para mea lopalia sa.

¹⁶ Goa loa nipuna disaipel aanu lakesa: Onaa rayome nimina agaa pagalimiri gore nina agaa page pageme. Pare onaa rayome ni masaa rilalimi-daare gore ni page masaa rilaeme. Gore ni masaa rilalimiri abade nimumi ni rapaasade Aapa page masaa rilalimi sa.

Mode epe kogono aa 72-pela wala ipisimi

¹⁷ Orope mo epe kogono aa 72-pela wala ipua raaname omoasimi. Gore nimumi lalo: Aa Mudu, niaame abade nena bi lakelaama pisima rabu wae remonu page niaana agaa pagaame simi. ¹⁸ Go rabu Yesumi nimu goa lakesa: Go rabu yaa madaare Satan so repena sulaa-rupa aipapulu lopesa-daa adesu. ¹⁹ Pagalepa. Neme nimi puri aba gisude-pulu nimimi paaka-para

supi kalainuna agaa mada rogaalimi sa. Goa puare nimimi Satan-na puri rayo rabuaniaalimi rabu oyae medame nimi mada namaoyaalia sa. ²⁰ Pare wae remome nimina agaa pa pageme-pulu go padane madaa raaname naomalepape. Dia, pare nimina bi so yaa-para aba tisade-ga go madaa pedo pipape sa.

Yesumi pedo waru pua Aapa Gote-para ora pi sa

(Mat 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Go raburi Holi Spirit-mi Yesuna robaa-para raana omape kone kasa rabu rulatabesa. Go rabu Yesumi lalo: O Aapa, nere su amaa page yaa-para page ora Aa Mudu pi. Abia neme kone adaapu i onaanu-para makuaae onaanu-para nena kone kudiri pua skul-nane onaanu mea waalaede sa. Ora gore Aapa, nena raanana ratua gupa pede-ga ora pi. ²² Nina Aapame kone-para oyae rayo neme surubanolo gisa. Pare onaa rayome Sina kone na-ademe. Dia, pare Aapa padanemere adea. Go page onaa rayome Aapana kone na-ademe pare Simi padanemere aapa adea. Goa pea pare Simi onaanu Aapana kone waatalo palia-daare nimumi page Aapa mada adalimi.

²³ Go rabu Yesumi pereke tua disaipel aanu-para lalo: Nimimi go adaleme yae madaare nimi pedo pu piralimina. ²⁴ Neme nimi lagialo: Abade aa mudunu page Gote-na agaa lakene aanumi page abia nimi ademe yae adolalo pisimi. Pare nimumi go oyae na-adesimi. Go page abia nimimi go pageme agaa pagolalo pisimi pare napages-imiya sa.

Samaria aa medame nipuna iaa odome omesa

²⁵ Gore rekena agaana tisiaa meda Yesu piri-para ipua Yesu ko tulalo pisa. Tisiaa-ya, neme akea pua oro yaalo kagaa pirape kone wasupa mealua ya? ²⁶ Gore Yesumi nipu goa lakesa: Gote-na buk-parare akepu ia? Neme akepu dipiti pae? ²⁷ Gore nipumi agaa gupa abusa: Nena Mudu Gote madaare pu robaa rayome page kone wasupa rayome page puri rayome page pedo pu raana omalepape ta. Go page nimina bipa nimi raana omeme-rupare nimina yagonu page padane go-rupa pipape sa. ²⁸ Gore Yesumi nipu goa lakesa: Gore neme agaa waru abulae. Neme goa paliri ne oro yaalo epe-rupa kagaa pirali sa.

²⁹ Yapare go rekena agaa tisiaa-mere nipuna bi padane waru epena kone isa-pulu nipumi Yesu wala lakesa: Gore rekena agaame nina ada lapa piri onaanuri aapi-para ta pae? ³⁰ Gore Yesu nipumi remaa gupa lakesa: Aa medame nipuna Jerusalem su-para gimoa Jeriko su-nane pisa. Go rabu wae paake ne aanu nimu pora madaasimi rabu tua nipuna mamina-nu koloa nipuna oy-aenu misimi. Goa puare nipu waru tua porania pa ini adupitalo palaina gima pisimi. ³¹ Go raburi Gote-na Miru Irae Aa meda go pora kura mea pisa. Gore nipumi go aa adaa pare gimoa mo pora nebo-nane puaa-mama pua pisa. ³² Goa pisa rabu aa meda nipu Livai-repaa ruru piri aa nipu ipisa. Nipu pora nebo-nane ipua mode aa tapaina adoare mo pora aane-nane pakeawa gima pisa.

³³ Goa pisa pare Samaria kimi su-para piri aa padanere mo pora-nia ipua go aa tapaina adoa

sana nipuna pu-para ora odome omesa. ³⁴ Goa pisa-pulu nipu re-para pua minasaawa marasin wel-para ipa wain koyo paboa mo nipuna rere rogaasa. Mo rere roгаа kiritua mo aa marekaawa nipuna donki mena masaana mea mapiraasa. Goa puare nipumi pora kimisu aanu patape ada meda-para pua waru pua surubesa. ³⁵ Ekeraananere go aame kimisu aanu patape ada surube adana aaraa mone 100 kina-rupa pua kasa. Go pua nipumi gupa lakesa: Neme go aa waru surubape. Gore nena mone medaloma mogo aa madaa palia-rupa wala ipua epa abutua.

³⁶ Goa loa sana Yesumi wala lalo: Gore abia neme ake kone sae pae? Aa repo pora-nia epame pare mode tapasade aana adami aare aapi ya?

³⁷ Go rabu mo rekena agaana tisaa-me lalo: Go kimisu aare odome omoa raba meade aa sa. Go rabu Yesumi nipu lakesa: Ne puare neme goa pua pape sa.

Yesumi Marta-para Maria lapo adola pisa

³⁸ Yesu nipuna disaipel aanu raapu adaare meda-para pisimi. Go-parare ona meda nipuna biri Marta go oname Yesu nipuna ada-para eperupa lamua pisa. ³⁹ Marta nipuna aaki meda nipuna biri Maria pirisa. Maria nipu Aa Mudu-na aa re-para epa pirua nipuna agaa pagesa. ⁴⁰ Goa pisa pare Marta-re kogono adaapu pua nimuna nape eta managolata pirisa. Goa pisa rabu Marta nipu Yesu piri-para pua agaa misa: Aa Mudu, nina aakimi ni gimaade-ga neme padane eta iru pi-ga go kone madaare ake kone sali pae? Ni epa raba mina neme lakela sa. ⁴¹ Goa sa pare Aa Mudumi nipu-para agaa gupa lakesa: Marta,

ni odo pia. Neme kone adaapu sua nena robaa-para ari-yapa pea. Nere oyae rayo madaa kone sae. ⁴² Goa pea pare neme kone padane sape. Go nena aki Maria-me mulalo pia yaere niaame rutu nalamina sa.

11

*Yesumi beten lape-rupa moge riaasa
(Mat 6.9-13; 7.7-11)*

¹ Yapi medame Yesu nipu su meda-nane beten lala pirisa. Orope beten aba lo kiritinaloare nipuna disaipel aa medame nipu goa lakesa: Aa Mudu, neme niaare beten lape-rupa mogeape. Abade Jon-me nipuna disaipel aanu mogeasaya-rupa neme page niaa mogeape sa. ² Gore nipumi nimu gupa lakesa: Beten lape agaa teme raburi nimimi gupa tapape sa:

O Aapa, Nena biri oro yaalo ora epe-rupa ina.

Nena Surube Su epena.

³ Abia go yapi padane madaare niaana eta giaina.

⁴ Niaana wae yaenu mea rubaina-ga niaame page aba wae kone saapiraina onaanuna kone mea rubalima.

Neme niaa kedaame omape yae ko natina.

⁵ Yesumi goa loa sana nipuna disaipel aanu gupa lakesa: Gore nimi medamere ribaa ruma rumana pua nimina adami aa agaa gupa meal-imi: Adami aa, neme ni bret ipa repo giaina pua te. ⁶ Nina adami aa meda pora kimisu pamua reame omoa nina ada-para epa pia. Goa pea pare neme kalape eta dia ya te. ⁷ Goa te raburi mo ada ru-nane pia adami aame gupa tea: Neme ni radaa pi kogono nagiape. Pora gaape ora

poa loko aba tua nina nogo naakinu raapu aba patawa tea. Neme rekoa oyae mada nagialua tea. ⁸ Goa tea rabu neme ake pali ya? Neme nimi lagialo: Gore mo aame ne nipuna adami onaanu bret nagialia-daare ne yala napote pare ne pirua agaa lakete. Agaa pa amaa yaate-pulu nipu rekoa nena ia yaenu gialia. ⁹ Go remaana re neme nimi lagialo: Gore nimimi Gote-para beten go-rupa tapape. Goa palimiri nipumi nimi oyae su gialia. Nimimi oyae asapalimiri nimimi mada adasaalimi. Nimimi pora gaape tu piralimiri Gote-me pora gaape mada epa lobalia. ¹⁰ Onaanumi Gote-para beten temere gore oyae mada mealimi. Onaanu oyae asapalimiri nimumi oyae mada adasaalimi. Onaanumi pora gaape talimiri gore Gote-me nimu-para pora ora lobalia. ¹¹ Gore nimina naaki nogonumi nimi-para ena meda gialepa teme-daare paaka wae meda mea kateme ya? ¹² Dia-ga mo naakimi yaa Aapa meda gi tea-daare betamu meda mea kateme ya? Dia, mada nakateme. ¹³ Gore nimi wae aanu pimi pare nimina naaki-para epe yaenu katemedede. Goa pemedede-ga waru pagalepa. Niaana so yaa-para pia Aapamere onaanumi beten teme-daare Holi Spirit gialua sa.

*Yesu Belsebul raapu kogono pea simi
(Mat 12.22-30; Mak 3.20-27)*

¹⁴ Wae remome aa medana agaa mamaraasa rabu Yesumi go remo mea rubisa. Go rabu go aa-na agaa lapaasa. Goa pua onaa rayome kone adaapu sua pogolasaasimi. ¹⁵ Goa pisa rabu onaa medalomame lalo: Wae remonuna aa mudu

Belsebul-mi Yesu puri kata rabu mea rubaaya simi. ¹⁶ Goa simi rabu aa medalomame Yesu ko tulalo pisimi-pulu Yesumi napiaa kogono meda pinaloa adamona simi. ¹⁷ Pare Yesumi nimuna kone adokaru mua nimu gupa lakesa: Adaa kagure meda-para piri onaanu rugulala paawa yada palimiri go adaa rururi ora o yalimi. Go page ada medana aaraalu rugulala paliare go aaraalu mada nakibuma piralimi. ¹⁸ Gore Satan-me nipuna surube onaanuri marugulala paalia yaalora nipuna puri page akea pua epe-rupa salia ya? Mada Dia, pare nimimi wae remonuna mudu Belsebul-na purimi mea rubaayo teme. ¹⁹ Neme go purimi mea rubaayo teme-daare gore nimina naakinu madaare akea pua neme nimuna remonu mea rubaayo pae? Nimina naakinuna wae remo radonu mea rubaayo pare nimimi ora agaa nalaeme. ²⁰ Dia-ga Gote-na purimi ni puri gisapulu go wae remonu mea rubaayo. Goa pe-pulu Gote-na Surube Su nimi piri-para aba epaade sa. ²¹ Gore puri pane aa medame etaa ripinua nipuna ada-para surubaliare gore nipuna oyae rayo epe-rupa pa salia.

²² Goa palia pare puri waru pane aa rado apo aana ada-para ipua tuare maoyaalia. Goa puare apo aana etaa-para rai napi-para go surubape yae paake noa tema aa medalomanu-para surubape yae ruma katea sa. ²³ Onaa rayo nina adami onaa napitimi-daare gore nina iaa pimi. Onaa rayome ni raapu oyae nakiritemere gore nimumi raa-para mea ratu rubalimi sa.

*Wae remo wala ipisa
(Mat 12.43-45)*

²⁴ Gore wae remome aa meda gimaliare gore nipu su kaapu ne-para kitu pirape su asapulalo pea. Gore nipumi go su epe meda na-adoare nipumi lalo: Abade nina pirisude ada-para wala palua tea. ²⁵ Goa pea-daa nipu pua nipuna abana ada-para wala pua adea rabu nimumi puluma kia pepena pua waria piralimi. ²⁶ Goa adea raburi wala ora wae remo 7-pela medaloma pua lamu misa. Goa puare nimu rayo mo ada ru-nane pua odobaawa pimi. Goa peme rabu abade mo aa nipuri wae-rupa pirisa pare wala abia rayo piruaeme-pulu go aa abia ora wae-rupa meda pia sa.

Pedo waru pua pirape kone

²⁷ Yesumi onaa adaapu kirata pirinaloa agaa gupa lakesa: Go rabu nimina rikiraana piri ona padaneme agaa gupa sa: Gore abade ne madua adu gisade ona nipu padanemere pedo waru pina sa. ²⁸ Goa sa pare Yesumi gupa sa: Ora lae pare onaame Gote-na epe agaa wala pagoa ratalimi onaanumiri gore ora pedo pina sa.

Onaa medalomame napiaa kogono adamona paina simi

(Mat 12.38-42; Mak 8.12)

²⁹ Onaa adaapu pa epa kiritaba pirina nimu gupa lakesa: Abia go yapi di rabu pimi onaanuri ora wae onaa pimi. Nimumi napiaa kogono meda adamona teme pare neme go-rupa kogono meda nawatoa. Dia, pare Jona nipuna napiaa kogono pisade go padane mea waatoa sa. ³⁰ Abade Jona

Gote-na agaa lakene aa pirina mo Ninive su-para piri onaanumi Gote-na puri pane kogono adesimi. Abia go rabu page ni Onaa Raapu Pirape Aa-na Si Gote-me go onaanumi adenalo napiaa kogono palia rabu adalimi sa. ³¹ Oropere Gote-me onaanuna koso lape di madaare no renane ona mudu padaneme rekoa abia piri onaanu nimuna wae yae madaa koso lape agaa lagialia. Gore go oname abade Solomon-na epe agaa mana pagola pisa-pulu nipu su rayona aanenane pamisa. Goa pisa pare nimina rikiraana pia yaeme apo Solomon-na kone ora maoge yaaya. Goa pea pare onaanumi nipuna agaa napageme. ³² Gote-me onaanuna koso lape agaa di madaare gore Ninive su onaanumi rekoa go abia piri onaanumiri Joname agaa lakesa-daa nimumi kone perekeasimi. Goa pisimi-pulu nimi madaa koso lape agaa mada lagialimi. Goa palia pare abia nimina rikiraana piri aame Jona maoge yaaya sa.

*To yoganena paa madaa agaa lakesa
(Mat 5.15; 6.22-23)*

³³ Yesumi wala lalo: Onaanumi lam ewoa go lam baket rolo-para nasalemede sa. Dia, pare nipumi mudianaloo onaanumi go paa adoada ru-nane epa odobalimi. ³⁴ Nena iniri nena yoganena paa lam-rupa roaaya. Gore nena ini epeaaliare gore nena to yogane rayo paa rulatabea. Pare nena ini o yaliare gore nena to yogane rayo ribaa yabalia sa. ³⁵ Gore nena robaa-para ia paa wala ribaa yalia waru adalepape. ³⁶ Gore nena to rayo-para paa paliare kalae-naneda page ribaa nayaabalia. Go rabu lam-

na paa ne madaa pirata ipulade-rupa nena to yogane-para paa gupa rulatabalia sa.

*Farisi aanu rekena agaa tisaanuri waea pisimi
(Mat 23.1-36; Mak 12.38-40; Luk 20.45-47)*

³⁷ Yesumi go agaa aba naloa Farisi aa medame nipuna ada-para eta nola ipu sa. Goa sa rabu mo aa nipuna ada-para pua eta nala pirisa. ³⁸ Gore Yesumi eta nolalo ki naradepea-pulu mo Farisi aame adoa nipumi kone adaapu isa. ³⁹ Goa pisa rabu Aa Mudumi nipu gupa lakesa: Gore nimi Farisi aanuri nimimi plet kap-nuna yogane radepeteme. Goa pea pare nimimi plet kap-nuna ru-parare naradepeteme. Goa pea pare nimina robaa-para oyae adaapu saapirape kone su pupitagi nape kone page apo rulatabea-daa sa.

⁴⁰ Nimiri maeyae aanu pimi. Gote-me onaana to yogane waria nipuna robaare nawarisa pae?

⁴¹ Pare nimina plet kap-nupara saapiri yaenu medalomame naraa onaanu katapape. Goa palimi rabu nimi epe-rupa piralimi sa.

⁴² Pare Farisi aanu nimi waru adalepape. Nimi yabia meda-para rakia-para padi raani medaloma-para warea go oge yae page Gote medaloma kateme. Goa peme pare nimimi epe-rupa sape kone-para Gote madaa kone rulape kone-para gimeme. Pare nimimi go kone sua mogea nagimalimiri gore epeaalia.

⁴³ Nimi Farisi aanu nimimi waru adalepape. Nimi lotu ada ru-nane pua riri-nane pirape siaa madaa raaname apo omeme-daa. Go page nimi kiritae maket ada-para pua onaanumi nimi-para abi piralepape teme-daa raaname omeme.

⁴⁴ Nimiri waru adalepape. Nimina kone gupa: Nimi pa matmat-rupaga gore pa onaanumi nadoare rekena lusua rabuaemedede.

⁴⁵ Go rabu rekena agaana tisaa medame gupa sa: Tisaa, neme goa loa niaa-para ero agaa niaa mariaaye.

⁴⁶ Yesumi lalo: Nimi rekena agaana tisaanuri waru adalepape. Nimimi kedaa pi yae onaanuna masaa-nane mea mariaaeme. Goa peme pare nimu riape-rupa maarea pare go kedaa pi yae rinalo nimimi raba meape kone naimi.

⁴⁷ Nimimiri waru adalepape. Nimina akuanumiri Gote-na agaa lakene aanu tisimiya. Goa pisimi pare nimimi go akuanuna rogaape apedaa wariaawa pepena epe-rupa paeme. ⁴⁸ Goa peme rabu nimimi nimina akuanuna wae pisimide kone niminaawa raaname omeme. Nimina akuanumi Gote-na agaa lakene aanu tu maomaawa rogaasimi-para nimimi nimuna matmat wariaawa pepena paeme.

⁴⁹ Go madaare Gote-me epe makuaae kone sua lalo: Neme nina agaa lakene aanu page aposel kogono aanu page nimu piri-para penaato. Goa palua pare nimumi go aa medaloma tu maomaawa medaloma kedaa pi yae kateme. ⁵⁰ Goa sa-pulu go pimi onaanuri abade mo Gote-na agaa lakene aanu tu maomasimi madaa abia page ora kedaa adaape mealimi. ⁵¹ Aba Gote-me su yaa warinaloa mo aa Abel tu mao-mama ipua Sekaraia epe tu maomasimi rabu page kedaa adaape mealimi. Go aare Gote-na ada ru-nane pirisa rabu aana reke-para Gote-na epe pirape ada lapona rikiraana tu maomasimi. Gore neme

nimi lagi alo: Abade Gote-na aanu tisimide kotonona kedaare abia go piri onaanu nimimi ri-alimi.

⁵² Nimiri rekena agaa tisaanu-ga nimimi waru adalepape. Nimimi kone makuaae meapena pora lobape ki nimimi riti peme. Goa peme pare nimina odobatalo pora gaape nalobeme. Go page onaa meda odobainalo page kone naimi pare nimimi pora gaape garulaeme.

⁵³ Yesumi go su gimisa rabu mo rekena agaa tisaanu-para Farisi aanu-para Yesu madaa wae ero agaa loa nipu madaa agaa rado rado misimi.

⁵⁴ Nimumi agaa loa nipu ko tulalo pisimi-pulu nipu agaa adaapu agaa misimi. Nipumi pa yada tea-daare nimumi nipu koso madaa mea aditalo pisimi.

12

Makirae konere waru adalepape (Mat 10.26-27)

¹ Onaanu ora adaapupe kiritaawa rulatabaawa medana aa madaa ata pisimi rabu Yesumi nipuna disaipel aanu-para agaa aba gupa sa: Nimi go Farisi aanuna bret ma-adaa yaape yis-ri waru adalepape. Neme nimuna makirae agaa madaa lalo. ² Oyae rayo rigitabaaya yaere oropere amaa salia. Go page oyae rayo kudiri pu iare oropere penaame waatea. ³ Goa pea-pulu agaa rayo ribaane-para simiyaade agaare onaanumi epe paa-para pirua pagalimi. Gore agaa medaloma pawasi ru-para pirua simiyaadere so rudu madaa aawa lamonealimi sa.

*Onaame Gote madaa paala omamina
(Mat 10.28-31)*

⁴ Nina adami onaanu nimiri gupa lagiano: Onaanumi to yogane talimi-daare paalame naomalepape. Goa puare orope nimumi yada meda mada napalimi. ⁵ Nimi paala omape onaa nimi lagiano. Gote madaa paala waru omalepape. Nipumi onaa tu maomaawa orope repena sulaa-para mada mea lopalia. Gore neme nimi lagialo. Go aa padane madaa paalame omalepape. ⁶ Nimimi ademe mone 2 toea-rupa yaa magata supu kabeme. Pare Gote-me yaa oge go-rupa madaare kone narugulaaya. ⁷ Nipumi nimina aalu iri rayo aba dipita. Gore nimimi paala naomeme-ga nimimi ogege kabape yaa-rupana yoto maoge yaeme.

*Ni Yesuna ruru yaade lapere palaa naomamina
(Mat 10.32-33; 12.32; 10.19-20)*

⁸ Gore neme nimi lagialo. Onaa rayo pa onaanuna ini agaa madaa nina bi laketemere gore ni Onaa Raapu Pirape Aa-na Si neme page Gote-na ensel-nuna ini agaa madaa go onaanuna bi laketoa. ⁹ Goa palua pare onaa rayome onaana ini agaa madaa ni masaa rilalimiri gore Gote-na ensel-na ini agaa madaa Onaa Raapu Pirape Aa-na Si neme nimu masaa rilalua.

¹⁰ Onaa rayome Onaa Raapu Pirape Aa-na Si madaa wae agaa teme-daare gore Gote-me go onaana wae yae mada mea rubalia. Goa palia pare onaa rayome Holi Spirit madaa ero agaa teme-daare Gote-me go onaana wae yae namea rubalia.

¹¹ Gore nimumi nimi lotu ada-para mea pua namba wan gavman page adaare aa mudunumi page koso pagenalo mea palimi. Go rabu nimimi paalame naomoa kone adaapu nasalepape. Gore niaame agaa akepu abutema yapae niaame agaa akepu laketema yapae kone nasalepape. ¹² Gore nimimi lape agaare Holi Spirit-mi nimina kone-para mapiraalia.

Amope maeyae aa mudu madaa saa agaa lakesa

¹³ Go rabu go pirisimi onaana rikiraana piri aa medame gupa sa: Tisaa-ya, Aapana moae yaenu mo ameame rumaawa gina. Neme rumaawa ni gina neme lakela sa. ¹⁴ Goa sa pare Yesumi nipu goa lakesa: Ake ya? Ni nimina koso pagape aa-para nimina oyae rumaape aa-para ni-daa dia. ¹⁵ Gore nipumi nimu gupa lakesa: Nimimi waru adoa surubalepape. Nimimi epame omape kone gimalepa. Aa medame nipu oyae adaapu salia-daare nipumi go yaenu madaa epe pirape kone mada namealia.

¹⁶ Go rabu Yesumi nimu-para saa agaa meda gupa sa: Amope medana epe su adaapu i-para maapu eta oyae adaapu opoa nape ta. ¹⁷ Go raburi go amo ne aa nipuna kone-para gupa isa: Abiare mo eta medaloma kirita sape adaare dia yaade-ga neme ake palua pae kone isa. ¹⁸ Gore nipumi kone gupa isa: Neme goa palua. Neme nina eta sape adanu kilipia ada ora adaape medaloma palua. Goa puare nina wit-na ini-para mo eta rayo go adanu-para mea kirita salua sa. ¹⁹ Goa palua kone salo: Go aa nipuna epe yae

rayore saapirano maali adaapumi popalia pare epe-rupa piralua. Goa pea-ga abiare neme kitu pirua eta ipa nala puare pedo pu piralua kone isa: ²⁰ Go kone isa pare Gote-me nipu lakesa: Nere maeyae aa sa. Abia go ribaa ne omali-ga abade nena mea kiritae saede oyaenuri aapimi meali ya? ²¹ Go rabu Yesumi agaa gupa lo kiritisa: Onaanumi epe oyae adaapu salimiri apo maeyae aa-na kone mogeteme. Goa palimi pare nimu Gote-na ini agaa-para naraa onaa pimi sa.

*Gote madaa kone rulaatepape
(Mat 6.25-34)*

²² Go rabu Yesumi nipuna disaipel aanu gupa lakesa: Go remaa madaa kone mealepa. Niaame ake nalima palo epe-rupa piralima palo kone adaapu nasalepape. Go page nimimi niaare yogane madaa ake maraalima palo kone adaapu nasalepape. ²³ Gore epe-rupa pirua yogane surubalima eta nape yae-para mamina maraape-para go madaa kone adaapu nasalepape. ²⁴ Nimimi yaanuri adalepape. Nimimi onana kone namogeawa nape repena ini napoa eta namea kiriteme. Nimuna eta kiritape ada page na-aaya. Dia, pare Gote-me nimu raba mua eta kata. Gore nimi onaamere mo yaanu ora rabuaniaaeme. ²⁵ Nimina onaa medame go oyae madaa kone adaapu salia-daare gore nipuna maali ogesi-daa wala adaalupu mada yolo pitia yapae? ²⁶ Dia-ga gore nimimi oge eta yaenu nasurubeme-ga nimimi pa yae medaloma madaa kone adaapu nasalepape.

27 Nimimi plaua ini adalepape. Nimumiri mamina waritalo kalaipu kogono napeme. Dia, pare pagalepa. Abade mo amope Solomon-mere nipuna pepena rayo pisa pare mo plaua ininumi nipuna pepena maoge yaaya. 28 Gore Gote-me mo su amaa ripu maopaawa nipuna pepena paaya. Goa pea pare go ripunu ekeraa-nanere nimumi poa repena sulaa-para iralimi. Goa pua nimimi go ripu maoge yateme-pulu Gote-me nimina maraape mamina gua nimi waru surubalia. Go kone adaapu saleme rabu nimina kone rulapere ora ogepu saapiruaeme. 29 Goa pea-ga nimimi nape yae madaa kone adaapu nasalepape. Go page niaa ake nalima palo kone nasalepape. 30 Gore go su amaa pirua kone narulae onaanumi go yaenu rayo asapeme. Pare Aapame nimina kone gupa imilo aba makuaaya. 31 Nimimi Gote-na Surube Su madaa kone rulaatepape. Goa palimi rabu mo oyaenu page mada gialia sa.

*Yaa-para epe yaenu mea kirita sape kone
(Mat 6.19-21)*

32 Nimi oge sipsip menasinu nimimi paala naomalepape. Nimina Aapame nipuna Surube Su gulalo pedo pu pia. 33 Goa pea-ga nimina oyae rayore nimumi kabenaloa mone-re mo onaa naraanu katapape. Goa palimiri nimina mone paus ora puri pane sua so yaa-para epe yaenu mada kirita salimina. Goa pua so yaa-para i yaere naetapalia. Go page so yaa-parare paake ne aame page namealia. Go page so yaa-parare alurai-para daalinu-para nimumi page go yae

nanalimi. ³⁴ Gore nimimi epe yaenu kiritaeme-parare nimina kone page go-para agu pea sa.

*Kogono naakinu managolae remaa
(Mat 24.42-44)*

³⁵ Nimina mamina aako leteme marudu yata-pape. Goa pua lam wadunua managolaawa piralepape. ³⁶ Nimi go-rupa piralepape sa: Kogono naakinuri nimuna aa adaa ado piralemede-rupa piralepape. Go surube aare nipu mo ona rumaat-alo eta yaweme-para adola palia. Goa pea-ga mo kogono naakinu ado pimi. Nipu ipua pora gaape epa taliare kogono naakinumi pora gaape aipapulu mada lobalimi. ³⁷ Go adaa aame epa adalia rabu nipuna kogono naakinumi u napatua adaba pitimi. Go rabu go kogono naakinuri pedo pu pitimi. Pagalepa. Go aa adaame raaname omoa mamina aako leteme marudu yawa nimu reke madaa mapiraalia Goa puare nipuna eta epa katea. ³⁸ Gore nipu ora ruma rumana epalia palo yaa kuta mupaa rekalade rabu epalia palo marea pare nimi u napatalimi. Goa pea-pulu nipumi go kogono naakinu madaa ora pedo waru palia.

³⁹ Nimi go agaa pagalepa. Gore adana aaraame paake ne aa nipuna ada opalialo kone sua napataalia pare pa pitia. Go rabu mo paake ne aa epalia mada naodobalia. ⁴⁰ Gore Onaa Raapu Pirape Aa-na Si nimimi naniminaawa pa piralimi rabu epalia. Goa pea-ga nimimi page waru ado pitapape sa.

*Epe kogono naaki-para wae kogono naaki
laapona remaa
(Mat 24.45-51)*

⁴¹ Go rabu Pita-me goa sa: Aa Mudu, neme go lae agaare niaa-para agu lae pae pa onaanu rayo-para lae ya? ⁴² Gore Aa Mudumi lalo: Gore epe kogono pua epe kone i naakiri aapi ya? Go naakiri nipuna aa adaame ada piri onaanu surubenalo kogono katea. Go naakimiri onaa medaloma nimuna eta rumaainalo mapiraalia ⁴³ Orope aa adaa ada-para wala ipua mo kogono naakimi lakesa-rupa kogono pina adaliare nipu madaa raaname omalia. ⁴⁴ Neme nimi ora la-gialo. Go rabu aa adaame nipu oyae rayo su surubenalo aa mudu mapiraalia ⁴⁵ Yapare mo kogono naakimi kone gupa mada salia: Nina aa adaare abi aipapulu naepalia kone salo. Goa kone sua nipumi kogono naaki nogo medaloma tua eta no ipa bia noa nipu maeyaalia. ⁴⁶ Kogono naakimi goa pu pirua aa adaa abi naepea kone su epe-rupa nasuruba pitia. Goa palia rabu nipuna aa adaa oro meda aipapulu epalia. Ipuare rai mua mo kogono naaki nipu waru tua nipu kogono waru nasurube naakinu raapu mea rubalia. ⁴⁷ Mo kogono naakimiri mo nipuna aa adaana kone adea pare nipumi aa adaana kogono napaliare aa adaame ora puri waru paboa aipuyame talia. ⁴⁸ Pare mo kogono naakimi nipuna aa adaana kone na-adoa yapare wae kedaa kogono pinaloa aa adaame ogepusi aipuyame talia. Gore onaanu kone oyae adaapu palimiri nimumi page oyae adaapu wala mada abuteme. Goa pea-ga onaanu ora kone oyae adaapu muaemere nimumi ora oyae adaapu medaloma page abuteme sa.

*Yesu madaare onaanu rugulala pasimi
(Mat 10.34-36)*

⁴⁹ Neme go su amaa ipisuri repena marata ipisu. Goa pea-ga go repenare abi rena kone salo sa. ⁵⁰ Neme kedaa pi baptais rado nona pi mealua pare nina robaa-para kedaa waru pia. ⁵¹ Gore nimimiri niri go su amaa piri onaa epe-rupa mapiraatalo ipisu kone imi pae? Neme go su amaa epe-rupa pirape kone namea ipisu. Dia, pare onaana rurunu marugulata ipisu. ⁵² Abia page orope page onaa supu padane ada-para pitimiri nimu rugulala paawa piralimi. Goa pua aa repomere mo aa laapo-para iaa aulalimi. Goa pua mo aa laapomere mo aa repo-para iaa aulalipi. ⁵³ Go rabu aaraame nipuna naakinu raapu yada kepeaalia. Goa pua naakinumi nimuna aaraa-para iaa aulalimi. Go page agimiri nipuna wanenu raapu yada kepealipi-pulu wanenumi nimuna aginu madaa iaa aulalimi. Ayaa medalomame nipuna naakina ore madaa yada kepealia-pulu go orenumi nimuna aayaanu madaa iaa aulalimi sa.

*Wae kedaa riape di waru adalepape
(Mat 16.2-3)*

⁵⁴ Yesumi go onaanu-para page lakesa: Nimi naare pabala aaya-nane moae meda rekaimana ademe rabu aipapulu nimimi yai epolalo pia teme. Gore ora teme rabu yai ora mada epea. ⁵⁵ Go page no re-nane puri pane po ripu epea rabu ademere abia pani pia teme. Gore ora teme rabu naare reade. ⁵⁶ Nimiri makirae onaanu pimi. Nimimi yaa-para su lapona robore waru

ado kiriteme. Goa peme pare nimimi abia go di rabu palia yaere na-amakuaaeme sa.

Ne aditalo paliade aa raapu agaa epe-rupa tapape

(Mat 5.25-26)

⁵⁷ Gore nimimi oyae ademe rabu nimimi akolo waru na-ado reke peme? ⁵⁸ Aa medame ne koso laawa aditalo palia-daare nipi pena pora-nia pulaawa nipina agaa maredepo yaawa pulupape. Goa napaliri nipumi ne mo koso page aa piri-para mea palia. Gore koso pagape aamere etaa rini aanu mea katea. Go rabu etaa rini aanumiri mo kalabus ada-para mea mapatalimi. ⁵⁹ Goa pea-ga neme ne lagialo: Ne mo kalabus ada-para aipapulu mada naesepealimi pare aba ripia oge yago aba abulaina sa.

13

Onaame kone naperekeyo saliare gore nipu wae su-para palia

¹ Go raburi onaa medaloma pirua Yesu-para Galili su-para piri aanu madaa remaa lakesimi. Go aanumiri nimumi Gote madaa mena yaapi oyae raapu aana reke madaa irisimi rabu Pailat-me nimu tu maomasa. ² Gore Yesumi nimu-para agaa gupa lakesa: Nipumi Galili aanu gupa tu maomasa-pulu nimimi Galili su-para piri onaa medalomana pupitagi nape kone maoge yasimi kone imi pae? ³ Neme ora nimi lagialo. Ora dia-ga nimi rayo pupitagi nape kone naperekealimiri nimu omesimi-rupa agu omalimi. ⁴ Gore abade Siloam su-para piri aa 18-pela nimuna remaa

napageme pae? Nimu kogono pua aana-me warini adaalu ada meda nimu madaa lopo tu maomasa. Goa pisa-pulu nimumi mo Jerusalem su-para piri onaa medalomana pupitagi nape kone maoge yaasimi kone imi pae? ⁵ Dia-ga nimi waru lagialo. Nimina pupitagi nape kone nagimoa kone naperekealimiri nimi rayo go-rupa wae su-para agu palimi sa.

Repena meda ini namadita madaa remaa

⁶ Gore Yesumi saa agaa meda gupa sa: Aa medame nipuna wain maapu rikiraana repena fik poasa. Orope nipu nape ini medaloma etea pame adama ipisa pare naetesa. ⁷ Goa pisa raburi nipumi mo maapu surube aa gupa lakesa: Abiare maali repome go maapu-para repena ini etana pame asapula epawa pare naetana. Go repena po rubape. Go repename mo suna ipa pa noa maoyariana sa. ⁸ Mo maapu surube aame agaa gupa lakesa: Aa adaa, abia go maali pandanere pa aainawa. Gore nipuna pitaa re-para aawa piriri pua gawa menana i mea awo pabalua. ⁹ Wala go ma-alimi ini madialiare epe tea pare namadialiare gore po rubaina sa.

Kitu Pirape Yapi di rabu Yesumi ona medana yaina maepeaasa

¹⁰ Kitu Pirape Yapi di meda rabu Yesumi lotu ada ru-nane aawa agaa mogeasa. ¹¹ Go-para ona meda pirisa ona nipu madaa wae remo meda pirisa. Gore romome mo ona nipuri yaina maali 18-pela patisa rabu mo upege pi oname nipuna masaa mada namaridulaasa. ¹² Yesumi go ona adoare gupa yaasa: Go ona, nena yainare

aba mea rubaarude. ¹³ Nipumi mo onana aalu madaa ki isa rabu aipapulu mode oname masaa maridulawa reka aasa. Go rabu oname Gote-na bi minasaasa. ¹⁴ Go raburi Kitu Pirape Yapi di yaade. Goa pea-ga Yesumi go onana yaina maepeaainaloa mo lotu ada surube aa mudumi ratu yawesa. Goa pisa rabu aa mudumi onaanu gupa lakesa: Gore kogono pape diri yapi 6-pela ia. Nimimi yaina maperekeaina kone salimidaare kogono pape di rabu ipulupape. Pare go kone salimiri Kitu Pirape Yapi rabu napulupape. ¹⁵ Go raburi Aa Mudumi nipu gupa abusa: Nere makirae agaa ne aa yaade. Nimiri Kitu Pirape Yapi rabu nimina gawa mena-para donki mena-para gonumi ipa nenalo ada-para pua esepeatalo peme. ¹⁶ Goa peme pare go onare nipu akua Abraham-na wane pia pare Satan-me maali 18-pela ru-para nipu rogaasa. Goa pea-pulu Kitu Pirape Yapi orome nipuna yaina naesepealua yapae? ¹⁷ Nipumi goa sa rabu nipuna iaanumi yala posimi. Goa pea pare onaanumi nipuna epe yae rayo madaa raaname waru omesimi.

Repena mastet madaa saa agaa loa bret madaa yaape yis-na agaa lakesa

(Mat 13.31-32; Mak 4.30-32)

¹⁸ Yesumi gupa lakesa: Gote-na Surube Suri ake madaa meano ya? Ake madaa mealua-daa epeaalia ya? ¹⁹ Go plane lano: Oge repena mastet ini-rupaga aa medame go ini mua nipuna maapu-para poasa. Gore orope opoa sana ada repena nona plane opalia. Go rabu yaanuri go repenana palaa madaa nimu ada waria piralimi.

²⁰ Gore Yesumi wala sa: Neme Gote-na Surube Su madaare ake lagiano ya? ²¹ Gupa lagiano: Gore bret ma-adaa yaape yis-rupa ona medame go yis mua palaawa ipa repo raapu adaa pe-para mea morope sa. Go palaawa ora adaa yalia. Go-rupare Gote-na Surube Su adaa yalia rabu onaanu adaapu pitimi sa.

Oge pora gaape
(*Mat 7.13-14,21-23*)

²² Yesumi adaa adaare-para page oge adaare-nini page pamisa. Go rabu nipumi onaa medaloma agaa mogeaa-mama pua nipu Jerusalem su-para polalo pisa. ²³ Go rabu aa medame nipu agaa misa: Aa adaaya, gore Gote-me onaa ogepusi oro yaalo kagaa piraama laama mapuaalia ya? Go rabu Yesumi nimu goa lakesa: ²⁴ Abia nimimi oge pora gaape-para ora odobata polalo pulupape. Neme nimi lagialo. Onaa adaapu go pora gaape-para odobatalo palimi pare mada dia. ²⁵ Orope mo ada surube aame rekoa ada pora gaape po salia. Goa palia rabu nimi amaa-nane epa rekaawa pora gaape tua gupa teme: Aa adaa, niaa epomona pora loba teme. Go rabu nipumi nimi-para gupa lagialia: Nimi na-adawade-ga aa-para pirua epame palo ni maarea tea. ²⁶ Go rabu nimimi nipu gupa laketeme: Niaare abade ne raapu ipa no eta namade teme. Neme abade niaana adaare-para ipua niaa agaa page lagiade. ²⁷ Pare nipumi nimi gupa lagialia: Nimiri aa-para pirua epame palo gore ni maarea tea. Nimi rayo pupitagi noae onaanu pimi-ga nimi rayo ni piri gimoa pulupa

tea. ²⁸ Gore Abraham-para Aisak-para Jekop-para Gote-na agaa lakene aa rayo-para nimumiri Gote-na Surube Su-para pitimi. Goa pua nimimi nimu adalimi pare nimi amaa-nane mapiraalia Go rabu nimimi abulu regepe noa re lo piralimi. ²⁹ Go rabu onaanuri naare opala-nane page naare pabala-nane page re lapone page epalimi. Go rayore Gote-na reke madaa eta no piralimi. ³⁰ Go rabu abia aapu-nane pimi onaa medaloma riri-nane pua aba mudu piralimi. Go page abia mudu onaa medaloma pimiri go rabu nimu ora orope aapu-nane piralimi sa.

*Yesu Jerusalem suna re sa
(Mat 23.37-39)*

³¹ Oge-daa pirua Farisi aanu medaloma Yesu piri-para ipua agaa lakesimi: Aa mudu Herot-me ne tu maomaatalo pia-ga neme go su gimoa su rado-para pu simi. ³² Gore Yesumi nimu goa lakesa: Nimimi go kira yanana si-para gupa pua laketapape: Abia-para ekeraa lapore neme go wae remonu mea ruboa yaina ome onaanu maperekeyatalo pi. Goa pua kogono repome nina kogono dia yalia-ga pua laketapape sa. ³³ Go rabu Yesumi nimu agaa gupa lakesa: Pare abia ekeraa rudane ni pamualua. Goa pua Jerusalem su-para padane-para nimumi Gote-na agaa lakene aa mada tu maomalimina.

³⁴ Go rabu Yesumi lalo: Jerusalem su-para piri onaanu-ya. Nimimi Gote-na agaa lakene aanu tu maomaeme. Gote-me mea rapae onaanu page aana-me temede. Ora rana adaapu go su-para piri onaa rayo nina kimi mea kiritaawa upitalo

pe. Gore yaa kuta kebome nipuna sinu popaa rolo-para mea kirita mapiraatade-rupa upiaatalo pe pare nimimi ni gimemedede. ³⁵ Pagalepa. Gote-me nimina su Jerusalem su-para aba gimoaaya. Nimimi ni abia na-adalimi pare orope ni mada adalimi. Nimimi mada adalimi pare aba gupa teme: Aa Mudu-na bi mea ipisana aare nipu ora puri mina teme sa.

Yesumi to pabopae aa meda maepeaasa

14

¹ Kitu Pirape Yapi di meda rabu Yesu nipu Farisi aanuna aa mudu medana ada-para eta nola pisa. Goa pisa raburi onaanumi nipu ora waru adaba pirisimi. ² Go rabu ki aa lapo pabopae aa medare nipu mo Yesu piri-para ipisa. ³ Yesumi go aa odoa sana mo rekena agaa tisaanu-para mo Farisi aanu-para agaa gupa misa: Niaana rekena agaa madaare Kitu Pirape Yapi di rabu yaina ome aa mada maperekeaina yapae dia yapae? ⁴ Goa sa pare nimu agaa nane pa pirisimi. Goa pisimi raburi Yesumi mo aa mua nipuna yaina maepeaawa nipuna adaa penaasa. ⁵ Goa puare nipumi nimu lakesa: Aa padanemere nipuna mena gawa ipa naaku-para lopaliare nimimi Kitu Pirape Yapi di rabu amaa-nane nayola salimi ya? ⁶ Goa sa pare nimumi go agaa mada na-abusimi.

Aa medame nipuna kone rabuaniaaliare epe ta

⁷ Yesumi eta nala pirisa rabu aa medaloma aba riri-nane reke madaa agu piritalo pisimi rabu Yesumi goa adesa-pulu nipumi saa agaame nimu gupa lakesa: ⁸ Gore aa medame nimi ona

rumaape eta yawe-para yaateare aba riri-nane i reke madaa napua piralepape. Dia-ga mo ne yaateade aame adaa bi ia page aa mudu meda go-pare epa pira tea rabu pua pirua agaa pagaina. ⁹ Go rabu mo ne yaateade aame gupa epa lagialia: Neme go riri-nane ia rekere mo aa mudu kala tea. Go rabu ne ora yala adaape poloa nipuna reke minarepaawa masaa-nane popali. ¹⁰ Goa pea pare aa medame eta nola epape tea raburi reke masaa-nane pua piralepape. Go raburi mo ne yaata aame ne epa adoa gupa lagialia: Adami aaya tea. Nere go riri-nane epa pira tea. Go rabu mo ne raapu eta no piralimi aanumi ne adaa bi gialimi. ¹¹ Gore onaa rayome nimuna bi minasaatalo palimiri orope nipu yala poloa oge aa pitia. Goa pea pare onaa rayome nimuna kone rabuaniaalimiri go onaare nimuna bi minasaalia.

¹² Go rabu Yesumi nipu eta nola epapa laade aa gupa lakesa: Neme eta waima yawali raburi nena adami onaanu-para amenu-para rurunu-para nena su medanu mone adaapu imi onaanu-para rayo nayaalape. Dia-ga nimumi ne yaateme rabu nimuna ada-para eta nainaloare nena eta abuteme. ¹³ Dia, pare neme eta waima yawaliri gore onaa naraanu-para ke wae onaanu-para ini rabuni onaanu-para eta nenalo yaatapape. ¹⁴ Go onaanumiri nena eta mada na-abuteme pare nimu puri waru mealimi. Oropo Gote-me epe onaanu matmat-para marekaliade di rabu Gote-me abutea sa.

Eta waima adaape yawe madaa saa agaa

*lakesa**(Mat 22.1-10)*

¹⁵ Yesu go agaa lakesa rabu reke madaa pirua eta nisade aa medame Yesu gupa lakesa: Onaanumi Gote-na Surube Su-para ru-nane pua nipuna reke madaa pirua eta nalimi-daare nimuri pedo pedo pu piralimi sa. ¹⁶ Pare nipumi saa agaa gupa lakesa: Aa medame eta adaape yawolalo pisa rabu onaa adaapu-pe-para eta nola ipulupape lo lakesa. ¹⁷ Gore eta nape di rudu sa rabu nipumi kogono naakinu mearepaawa mo eta nenaalo yaasade aanu ipulupa lo pua laketapa sa. Eta rayo aba managola kiritaarima tapape sa. ¹⁸ Pare mo onaa padane padane laatapu nimumi pa agaa loa madaa napalima simi. Aa medame agaa gupa sa: Nina emaapu meda kabawa-ga ni go adola palua sa. Goa pe-pulu ni ora odo pia abia madaa napalima. ¹⁹ Gore aa medame agaa gupa lakesa: Nina mena gawa 10-pela kabawa-pulu adia kuta-para mea pulu. Go kogono abia ia-daa odo pia sa. ²⁰ Gore aa medame agaa gupa lakesa: Abia ni ona pena go rumaato-pulu ni madaa napalipa sa.

²¹ Go raburi mo kogono naaki nipu wala pua nipu aa mudu laketa pisa. Go rabu mo aa adaame ratu yawoa nipuna kogono naaki goa lakesa: Mogo adaare-para pua pora-nia page aipapulu pua onaanu mealepa sa. Goa puare neme naraanu-para ke wae onaanu-para ini rabuni onaanu-para nimu rayo nina ada ru-nane lamua epape sa.

²² Orope go kogono naakimi ipua lalo: Aa adaa, nena agaa aba pamu lawade pare reke medaloma pa pu pa ia sa. ²³ Go rabu aa mudumi kogono

naaki gupa lakesa: Ne pua adaa pora kepaanini pua mo maapu pora kepaanini page puare nina ada ora rulatabena onaa rayo ora lamua epape sa. ²⁴ Neme ne lagialo. Abade onaa rayo neme yalawade onaanumiri naa eta ora ogesi page mada nanalimi sa.

Aa medame Yesu rata mea palimiri abana kone gimoa pulupape
(Mat 10.37-38)

²⁵ Onaa adaapupe Yesu raapu pamisimi rabu nipu pereke tua nimu agaa gupa lakesa: ²⁶ Gore onaa rayo ni rata mea epalimiri gore nimumi nimuna ama aapanu-para ore-para nogo naakinu-para ame baaninu-para nipuna kone-para ora gimoa epalimi. Goa pua nimu naa disaipel onaanu piralimi. ²⁷ Onaa rayome repena polopea waru mea rua ni rata mea epaliami-daare gore ora nina disaipel onaa piralimi.

²⁸ Nimina onaa medame ada adalupe meda palua kone saliare nipu pirua go ada mada pu kiritalua palo waru pirua koneme niminaalia. ²⁹ Goa napalia-daare nipumi ada pa pua napu kiritalia rabu onaame nipu giri laalimi. Akolo ya? Kone waru nasua ada pame pea-pulu giri laalimi. ³⁰ Go rabu nimumi lalo: Go aamere mopo ada pea pare nipumi go ada mada napu kiritalia teme.

³¹ Gore aa mudu medame aa mudu rado meda raapu yada pula polalo palia-daare nipumi kone waru niminaa piralia. Gore nipuna yada pape aanuri 10,000-pela pimi pare mo aa meda nipuna yada pape aanu 20,000-pela mea epalia. Goa pea-pulu nipu mada ratalia kone sua gimalia.

³² Gore mo aa mudu nipumi mada naratalua kone salia-daare gore nipumi agaa lo maayaape aanu aa mudu meda piri-para mea penaatea. Goa pua niaa yada gimoa epe-rupa pirapana laketa penaatea.

³³ Apo remaana re madaare Yesumi gupa lakesa: Nimina rikiraana onaa medame epe kogono pape kone nasua nipuna oyae rayo-para masaa narilaliare go aare nina disaipel onaarupa mada napiralimi sa.

Aipa sol-na remaa
(*Mat 5.13; Mak 9.50*)

³⁴ Apo epe kogono napu piralimiri ora wae aipa sol-rupa piralimi. Aipare ora epe yae aaya pare mo aipa-na rede dia yalia rabu niaame ake pua nipuna epe rede wala mapalima pae?

³⁵ Go plane aipare maapu-para poae yae page mada namaopaalia. Goa pua mena gawana i repara mea imi page madaa namaopaalia. Onaa rayome go agaana re niminaaba piralimiri waru pagalepape sa.

15

Mena sipsip alupae remaa
(*Mat 18.12-14*)

¹ Oro medare takis mi aa adaapu-para riabo onaanu medaloma Yesuna agaa pagolalo epa kiritaawa pirisimi. ² Pirisimi rabu Farisi aanu-para rekena agaana tisaanu-parame ratu yawe agaa gupa simi: Go aamere wae aanu raapu pirua eta nala simi.

³ Goa simi raburi Yesumi nimu-para saa agaa meda gupa lakesa: ⁴ Gore nimina rikiraana aa medame sipsip 100-pela punalia pare go sipsip mena padane alupalia. Goa palia raburi mo 99-pela su meda-para eta nalaina punini aame mo padane alupariaade asapa amaa puare mada pua mealia. ⁵ Gore nipumi ora pua adasaawa muare nipuna pasaa madaa mea rua pedo pua ria epalia. ⁶ Goa pua nipuna ada-para epa opapalia rabu nipuna adami aanu-para nipuna ada padane-para ae aanu-para ipulupa tea. Nimu epa kirita pirinaloa nipumi nimu goa laketea: Nimiri ni raapu pedo pu piramin aapa tea. Nina sipsip meda alupaaria pare neme asapaa-mama pua adasaawa meawa tea. ⁷ Neme go saa agaana re wala nimi lagialo: Onaa adaapumi gupa 99-pela ora epe-rupa pirua wala kone pu robaa wala meda mada naperekealimi-pulu so yaa-para nimumi raaname omeme. Goa peme pare wae aa padane-mame kone perekealia rabu so yaa-para raana pia ora waru palimi sa.

Mone alupaena saa agaa

⁸ Gore ona medame mone ini 10-pela salia pare padane ma-alupalia rabu nipu ake pali ya? Gore nipumi lam wadunua ada-para waru aasa asapa amaa pua adaasa mealia. ⁹ Nipumi aba adasaawa muare nipuna adami onaanu-para ada padane-para ae onaanu-para ipulupa tea. Nimu epa kirita pirinaloa nimu gupa laketea: Nimiri ni raapu pedo pedo pamin aapa tea. Nina mone-re padane alupaaria pare neme wala asapua meawa tea.

¹⁰ Neme nimi-para go remaana re lagialo: Gote-na ensel-numi wae aa padane kone perekealia rabu pedo waru palimi sa.

Aa ogege aame aaraa gimina saa agaa

¹¹ Yesumi wala lalo: Aa medame naaki lapo madu ia. ¹² Gore laapo pa naakimi Aapa yaaloa lalo: Nena moae oyaenuri rumaawa nina gialirupare abi gi sa. Go raburi aaraame oyae rayo rumaawa mo nipuna naaki laapo kasa. ¹³ Gore mo naaki nipuna rumaa kane oyaeyaede rayo kabenaloa mone mubisa. Goa puare su adaalu-para pisa. Goa puare nipu su adaalu meda-para pua pirisa. Goa pua nipuna monedere nipuna pupitagi noa aba yolo rubebe pisa rabu dia sa.

¹⁴ Goa puare nipuna mone oyaeyaede rayo pa rubebe pisa raburi orope go su-para reae ada meda pabesa. Go rabu nipu oyae ogesi-daa abuna meda naisa. ¹⁵ Goa pisa raburi nipu go su-para ae aa meda piri-para kogono asapula pisa. Go aame kogono muare mena surubainalo go kogono mea kasa. ¹⁶ Mo menanu nimuri besaa abu nisimi rabu robaa mataalo go naakimi menana eta nalua kone isa. Goa pisa pare pa aa medame page eta nakasimi.

¹⁷ Goa pisa raburi nipuna kone aba niminaawa gupa kone isa: Nina Aapana kogono naaki rayona eta adaapu suaayaade kone isa. Gore ni go ada su-para aaware ora reame ni go omalo-daa kone isa.

¹⁸ Neme go su gimoa nina Aapa piri wala palua kone isa. Gore neme Aapa yaaloa gupa pua toa kone isa: Gote-na ini agaa madaa page nena ini agaa madaa page neme pupitagi no pirisude toa

kone isa. ¹⁹ Abiare ni epe naaki-daa dia-ga nina si pi nalape toa kone isa. Niri pa nena kogono naakirupa mapiraaina toa kone isa. ²⁰ Goa kone suare nipu rekoa aaraa piri wala polalo pisa.

Goa pisa pare nipu su adaalu-para pena ipulaina aaraame aba adesa. Go rabu aaraa nipuna robaa-para odo ora waru omesa. Goa pua aaraa nipu aloma puare mo si pua upipalae sua nunu sipi. ²¹ Go rabu mo naakimi Aapa yaaloa neme Gote madaa page ne-para page pupitagi nape aarupa pirawade. Niri neme nena si pi-daa nalape. Niri epe naaki-daa dia. ²² Goa sa pare aaraame nipuna kogono naaki yaaloa goa lakesa: Nimimi ora epede set adaalu mea ipua epa yamatepa. Goa pua nipuna ki madaa rini meda mea mapi- raatepa. Goa pua aariti page mea maraatapa. ²³ Goa pua epe midi waru ae gawa menana si mea ipua tu yawatepa. Gore niaame eta yawoa noa epe kone sua pedo pedo waru pamin aapa. ²⁴ Gore nina naakiri aba omana kone isude pare wala epa pia. Abare ora alupariaade pare wala go adasaato-daa. Go rabu nimumi pedo waru pu pirua eta no pirisimi.

²⁵ Goa pisa pare nipuna mupaa naakiri maapunane pirisa. Orope nipu wala adaa ipua repara opapaawa rabialo-para mata-para pagesa. ²⁶ Pagesa rabu nipumi kogono naaki meda yaaloa agaa misa: Apo ada-parare nimu ake peme pae? ²⁷ Mo kogono naakimi nipu lakesa: Nena ame ada wala epa yaade rabu nena Aapame gawa waru aayaade tu yawea. Gore mo naaki aba alupasade wala nena ada-para epe-rupa epa pia-daa pedo

peme. ²⁸ Goa sa raburi mo naaki mupaa nipu ratu yawoa nipu ru-nane napua odobasa. Goa pisa raburi nipuna aaraa amaa-nane epenaloo saa ora ru-nane banalo ogesa. ²⁹ Goa sa pare mupaame aaraa gupa lakesa: Paga. Maali adaapumiri ni nena kogono adini naaki-rupa pirua nena kogono pasude. Neme nena agaa rana padane-daa nara-sisude. Goa pede pare neme ake giae ya? Gore neme pa meme menasi meda gula pisi yaalore naa adami aanu raapu pedo pu pirua mada yawo nola pisima pare goa napside. ³⁰ Pare go nena naakimiri nena yaenu rayo wae onanu madaa apo rubebe pisa. Wala epaana rabu page nipu odome omoa gawa epe yae apo tu yawaaride sa.

³¹ Go rabu aaraame nipu-para agaa gupa lakesa: Go naaki-ya. Oro yaalo yaalo nere saana apo pipa-daa. Goa pea-ga naa oyae rayore ora nena yaade. ³² Goa pea pare abia niaame eta yawoa pedo pamin aapa. Go nena amere aba omana kone ide-ga abiare wala go epe-rupa go epaana-daa. Gore ora alupasade pare abiare wala epaana-daa sa.

16

Surube aa medame rome rudu maredepo yaena saa agaa

¹ Yesumi nipuna disaipel aanu gupa lakesa: Aa mudu meda nipuna mone oyae surubape aa meda mapirisa. Go rabu aa medaloma mo aa mudu piri ipua agaa meda gupa epa lakesimi: Nena mone oyae surubape aamere nena oyaeyae mea mabebolaria simi. ² Go raburi mo oyae

surube aa nipu-para ipu loa lakesa: Nemere yada paena tame-ga ake pae? Nemere nina oyae rayo surubeaede-ga oyae pua dipia sa. Goa puare nere nina oyae wala nasurubaina sa.

³ Gore mo kogono aa nipuna konere gupa: nemere ake palua pae kone isa. Aa adaame abia ni ratulalo pia. Goa pea-ga neme su awape kogono wala meda papere neme pa onaanu meda-para eta oyae gialepa lapere yalame omalua kone isa. ⁴ Pare neme ora goa palua kone isa: Goa paluare nina kogono mada mea rataliade rabu adami onaanumi nimuna ada-para epe-rupa mada palua kone isa. ⁵ Pirua kone gupa isa mo surubape aame nipuna aa mudu yago i onaanuri padane padane lo yaasa. Go raburi nipu piri ipisimi. Gore aa padanere nipu aba epenaloo mo mone surube aame nipu agaa misa: Nina aa muduna yagore neme akepu mea ya? ⁶ Gore nipumi lalo: Wabala repenare 100 dram misude sa. Go rabu surube aame nipu gupa lakesa: Neme go yago tape pepare abia meano ne pa aipapulu pirua yago 50 dram abulape sa. ⁷ Orope aa meda epenaloo mo oyae surubape aame nipu agaa misa: Nena yagore akepu raapo ya? Gore nipumi lalo: Neme wit-na iniri bek 100 misu sa. Go rabu nipu goa lakesa: Neme go yagona pepare i-ga gore neme medaloma gimoo 80 bek abulape sa.

⁸ Gore go surube aame su amaa kone sua gorupa kogono pisa. Goa pisa-pulu oropere mo aa mudumi makirae surube aa-na bi minasaasa. Gore pa su amaa piri onaanu nimumi yago madaa kogono puare aakone sua peme. Goa pua

nimumi epe paa-para piri onaanu makiraawa nimuna kogono peme-rupa maoge yaeme sa.

⁹ Go rabu Yesumi wala goa sa: Gore neme nimi lagialo. Go suna mone mu surube aanuri nimina adami onaanu raapu piralepape. Goa pua mone dia yalia raburi nimi oro yaalo pirape ada-para epe-rupa mada piralimi.

¹⁰ Oge oyaesinu kanaloa onaa rayome waru epe-rupa surubalimi-daare gore adaa oyaenu page nimumi waru surubalimi. Go-rupa page onaa rayome oge oyaenu epea napaliare oyae adaa page epeana palia ¹¹ Nimimi go su amaa pirua go su amaa ia yae waru nasurubaemere nimimi ora adaa yae mada nasurubalimi. ¹² Go page nimimi onaa medana oyae waru nasurubalimiri aapimi nimina meape oyae mada gialia ya?

¹³ Kogono naaki meda nipumi aa laapona kogono mada napalia. Dia-ga nipumi aa meda epe kone masalaawa meda ratu yaawa nipumi meda madaare ora raaname omoa-ga medare gimape kone salia. Nimimiri Gote-para mone kogono lapo rata raana raapu mada napalimi.

Yesumi agaa meda lakesa

¹⁴ Mo Farisi aanuri ora mone madaa raaname omoa Yesuna agaa rayo pagesimi rabu nipu-para ero agaa simi. ¹⁵ Goa simi raburi Yesumi nimu gupa lakesa: Nimina kogono pa pua onaanuna ini agaa madaa epe-rupa piritalo makiraeme. Nimimi goa peme pare Gote-me nimina robaa-para adea. Onaanumi pa oyae madaa pedo peme pare Gote-na ini agaa madaare go yae ora ramea sa.

16 Gore Gote-na agaa lakene aanuna agaa-para Moses-na rekena agaa-para go lapore Jon namadisa rabu page pagesimi. Pare mo Jon madita yapina ipuare abia page Gote-na Surube Su madaa Epe Agaa su rayo-para aba pageme. Goa peme-pulu onaanu rayo Gote-na kepo runane odobatalo peme.

17 Gore su yaa lapo ora aipapulu mada dia yalia pare rekena agaana rugisi-daa page ora mada nadia yaalia sa.

18 Aa rayome ore gimoa rado rumaalimi-daare ona paake yone aa pitimi. Go page aa rayome rasini ona rumaalimi-daare nimu ona paake yone aa-rupa pitimi sa.

Amo ne aa mudu-para Lasarus lapona remaa

19 Abade amo ne aa meda pirua nipumi oro yaalo epe kane mamina agu maraawa epe mamina page yamoa epe epe eta agu no aasa. 20 Gore nipuna ada pora gaape resi-para aa naraa meda Lasarus nimumi ria ipisimi. Go aa-na to madaare rere putipe pirisa. 21 Gore Lasarus nipumi mo amo ne aana ada reke rolo-para lope oyae eta ebo asapu nolalo pirisa. Goa pisa rabu yana medaloma ipua mo nipuna rere epa pete pete pua sala pisimi.

22 Gore orope mo Lasara nipu omenaloo yaa madaa ensel-numi go aa-na wasupa mea ria pua Abraham raapu so yaa-para mapiraasimi. Orope mode amope nipu page omesa rabu rogaasimi. 23 Gore nipu wae naaku-para pua pirua nipu radaa adaape nisa. Goa pisa rabu nipumi ora so-pare Abraham adasaasa rabu Lasarus raapu

pirisa. ²⁴ Go adasaasa rabu mo amo ne aame gupa yaasa: Aapa Abraham. Neme ni odome omape sa. Neme Lasarus wala epenalao nipuna ki maalame ipa pataawa nina eke madaa epa saina. Goa pua nina eke madaa ogesi kogorena sa. Neme go repena sulaa-para radaa ora adaape nalo sa.

²⁵ Goa sa rabu Abraham-me gupa sa: Nina naaki. Neme kone narugulape. Abade su amaare ne epe-rupa pirua epe epe yaenu agu meade pare Lasarus-ri no su amaa pirua wae yaenu mu pirisa. Goa pisade pare abia go-para nipu epe-rupa pirina ne wala wae-rupa apo piruayeedaa sa. ²⁶ Gore yae meda page gupa apo iadaa sa: Apone pimi aanu-para one pima aanuna rikiraanare Gote-me adaa kuba meda apo isanadaa sa. Goa pisana-pulu niaa-para nimi-para padane-para mada nakibu mapiralima sa.

²⁷ Go rabu mo amope aame gupa ogesa: Aapa, neme Lasarus su amaa wala penaalao nina Aapana ada-para laketa penaala sa. ²⁸ Nina ame supu pimi-ga Lasaaraame nimu puri pane agaa laketa penaalao nimu page go radaa no piruape su-para mada epalimilo lalo sa. ²⁹ Go raburi Abraham-me lalo: Nena amenuri Moses-na agaa remaa-para Gote-na agaa lakene aanuna agaa pagenawa sa. ³⁰ Go rabu mo amope aame Abraham-para lalo: Aapa Abraham dia. Go-rupare mada napagalimi pare aba ome aa meda wala matmat madaa rekoa pua laketeare gore mada pagalimi. Go raburi paala omoa kone mada perekealimi sa.

³¹ Goa sa pare Abraham-me nipu lakesa: Gore Moses-na agaa-para Gote-na agaa lakene aanuna agaa napagalimiri aa meda matmat madaa wala

rekoa penaaloo go aame pua tea agaa madaa kone narulalimi sa.

17

*Wae koneme kone rulae yae maoyaaya
(Mat 18.6-7,21-22; Mak 9.42)*

¹ Go raburi Yesumi nipuna disaipel aanu gupa lakesa: Pa epaliade oyaeyae wae yae rayomere onaanu pupitagi manaalia. Goa palia pare onaa medame go pupitagi nape yae palia-daare nipu madaa odo waru pea sa. ² Gore onaa medame oge nogo naakinuna kone rulae yae mabebolalia-daare gore waru adalepape. Goa palimi-daare nimuna maa-para adaa aana madu mudiaawa ipa ini-para mea lopalimiri ora o ta sa.

³ Go kone namogealimi-daare nimi waru adoa piralepape lalo sa. ⁴ Gore yapi padane madaare nipumi ne-para rana 7-pela waea palia pare nipu wala ipua ne-para ni odo pia loare kone perekealia. Goa tea-daare nipuna wae yae rana 7-pela mea rubape sa.

Yesumi kone rulae kone madaa agaa lakesa

⁵ Aposel aanumi Aa Mudu gupa lakesimi: Neme niaana kone rulaere ora waru ma-adaa yape simi.

⁶ Go rabu Aa Mudumi nimu gupa lakesa: Gore nimina kone rulae konere go oge yamo ini-rupa yalia go repena gupa mada laketeme: Nena pita rasua no ipa solwara masaana pua aape te-daare go repename nena agaa pagoa goa mada palia sa.

⁷ Yesumi wala lalo: Gore nimi padanemere nimina kogono naaki medame maapu-para su awoa page mena sipsip punita teme. Goa pua

nipu kogono gimoa ada-para epalia raburi neme go naaki aipapulu nena eta mea naa te ya? ⁸ Gore dia-ga neme nipu gupa lakete: Naa eta aba mea rumaa te. Goa puare nena mamina marudupu yamoa neme eta aba no pirano pa ado pira te. Ni aba no kiritanoloa olope ne naina te. ⁹ Gore nena kogono naakimiri nena agaa pagalia-daa ora pi mada te ya? Mada dia nipu kogono napua eta page nanaade. ¹⁰ Goa palia-ga nimimi page Gote-me lagi yaenu rayo pu kiritua gupa tapape: Niaare pa kogono naakinu pima. Goa pua niaame oyae pemare ora niaana kogono pema tapape sa.

Yesu yakimi ti aa 10-pela maepeaasa

¹¹ Yesu nipu Jerusalem su-para pora-nia puare Samaria Galili su lapona robo rikiraana pamisa. ¹²⁻¹³ Nipu oge adaare meda-para pamisa rabu yakimi ti aa 10-pela nimu pora madaasimi. Go rabu nimu ogesi-daa mo-para rekoa puri paloa gupa yaasimi: Yesu, ne aa adaa-ga niaa madaa odome omape simi. ¹⁴ Gore Yesumi nimu adoa gupa lakesa: Nimina yoganere mo Gote-na miru irae aanu pua mea waatapa. Goa sa-pulu nimu pisimi rabu nimuna rerenu kaapu yoa ora rayo epe simi. ¹⁵ Go rabu aa padane nipuna yogane wala epe sa adesa-pulu nipu Yesu piri-para wala puare Gote-na bi minasaasa. ¹⁶ Yesu piri-para pua Yesuna kibu re-para aipapulu lopoa nipu-para ora pi sa. Go aare nipu Samaria adaare-para pirisa. ¹⁷ Yesu nipumi go aa adoa gupa sa: Nemere aa 10-pelana yaina maperekeaaruga aa 9-pelare aa-para puame pae? ¹⁸ Go pora kimisu aa padanere wala Gote-para ora pi lo

laketa epaana. Go aa medaloma aa-para pimi pae? ¹⁹ Go rabu Yesumi nipu gupa lakesa: Nere abade kone rulaari-pulu nena yaina epeade-ga rekoa adaa pu sa.

Gote-na Surube Su-na di orope epalia
(*Mat 24.23-28,37-41*)

²⁰ Gore Farisi aanumi Yesu gupa agaa misimi: Gote-na Surube Su-na di aa-rabu epalia yapae simi? Go raburi Yesumi nimu gupa lakesa: Gote-na Surube Su epaliade di raburi nimina pa oy-aenu mada na-adalimi. ²¹ Onaanumi Gote-na Surube Su-na diri mogo-nane ia-ga adalepa pidaa mada nateme pare Gote-na Surube yaere aba epa ia.

²² Go rabu Yesumi nipuna disaipel aanu lakesa: Orope epaliade di rabu nimimi kone gupa salimi: Onaa Raapu Pirape Aa-na Siri yapi padanere ni-aame aipapulu abi adamona teme. Pare nimimi mada na-adalimi. ²³ Gore nimina rikiraana pimi onaa medalomame nimi gupa lagialimi: Adalepa. Mo-nane nipu mo aaya-daa. Go-rupa lagialimi pare nimuna agaa naratalepape. ²⁴ So yaa-para ari-yapa pili pili popeade-rupa Onaa Raapu Pirape Aa-na Sina di aipapulu go-rupa epalia. ²⁵ Goa palua pare neme kedaa adaapu aba rialua rabu go abia go pimi onaanumi ni madaa masaa rilalimi sa.

²⁶ Gore abade mo Noa pirina pirisimide-rupa abia ni Onaa Raapu Pirape Aa-na Si madaa page gupa palimi: ²⁷ Noa pirisa rabu onaanu pirua nimumi eta ipa bia nama pu ona rumaama pu pua mo Noa nipu ipunu-para pua odobasa rabu

page paa-mama pu pirisimi. Go rabu ipa adaape roa sana onaa rayo tabesa. ²⁸ Lot pirisa rabu page padane-rupa pisimi. Nipu pirisa rabu onaanumi ipa no eta no oyae kaboa rumaama puaawa emaapu poa ada wari goa pisimi. ²⁹ Pare go aa Lot-me Sodom su gimoa pisa raburi ora go yapimi so yaa-para i repena sulaa page aana meda pugu pi yae lapore yai nona plane su amaa madu lopesa. Goa pua go su ada onaa rayo rabisa. ³⁰ Apo pisade-rupare Onaa Raapu Pirape Aa-na Si nina di penaame waatoa raburi gupa wala pu piralimi sa.

³¹ Go di raburi onaanu nimina ada amaanane piralimiri gore nimina oyaenu ada ru-nane ina mada namula palimi. Go page onaanu nimuna maapu-para pitimiri gore nimu ada-para oyae wala namula palimi. ³² Nimimi Lot-na oreme pereke tua oyae adesade remaa waru niminaatepape. ³³ Gore onaa rayome nimuna yogane surubolalo palimiri nimuna wasupa page alupalia. Goa palia pare onaa rayome nimuna yogane gimoare nimu oro yaalo pa pitimi.

³⁴ Neme nimi lagialo: Go ribaare aa laapo padane reke madaa patalipi pare Gote-me medare mua medare pa pata ina gimalia. ³⁵ Go rabu ona laapome eta wariape kogono palipi pare Gote-me meda mua medare pa pirina gimalia. ³⁶ Gore aa laapo maapu-para kogono palipi pare Gote-me aa medare mua aa meda gimalia sa. ³⁷ Go rabu disaipel aanumi agaa gupa misimi: Aa Mudu-ya. Goare aa-para palia yapae simi. Gore Yesumi nimu gupa lakesa: Paga, mo ome onaana

ro pa rogaabaayare yaa itaayama epa kiritaawa ruaeme-pare sa.

18

Ona wasaana koso pagena saa agaa

¹ Go rabu Yesumi nimu saa agaa meda mogeasa. Go agaana re-re beten nagimalepape lo lakesa. Yesumi lalo: ² Taun meda-parare koso page aa meda pirisa. Go koso page aamere Gote madaa paalame naomoa onaanu madaa page kone waru namapiraasa. ³ Gore ona wasaa medare go adaare-para pirua oro yaalo koso page aa piri-para ipua gupa epa lakelala pisa: Nina iaame ni madaa waea pea-ga koso pagali rabu ni raba meape sa. ⁴ Aba ripia go koso page aame naraba mulalo pisa pare orope nipuna robaa-para gupa kone isa: Nemere Gote page paala napea onaanu page paalame naome. ⁵ Goa pea pare go ona wasaame ni komo mapaaya-ga nipu koso madaa raba mealua kone isa. Gore goa-daa napaluare nipu oro yaalo koso madaa agu epalia rabu orope ni ora waru komo palia kone isa.

⁶ Go rabu Aa Mudumi gupa sa: Nimimi go koso page wae aana konere waru adalepa sa. ⁷ Gore Gote nipuna onaanumiri nipu-para oro yaalo ribaa aebo page nipu yaaloa re lo pimi. Goa pea pare Gote-me nimuna koso madaa epe-rupa naraba mealia ya? Nipumi ado piraama piraama pua abi naraba mealia yapae? ⁸ Nipumi nimi aipapulu epe-rupa raba mua beten pagalia. Goa pea pare oropere ni Onaa Raapu Pirape Aa-na Si

epalua rabu su amaa piralimide onaanumi kone rulalimi yapae?

Takis mi aanu-para Farisi aanu-para saa agaa lakesa

⁹⁻¹⁰ Gore onaa medaloma ora wae onaanu kone isimi. Goa pisimi-pulu Yesumi saa agaa gupa lakesa: Aa laapome beten talo lotu ada-para pisipi. Aa medare Farisi aa yaade. Aa medare mone takis mi aa yaade. ¹¹ Farisi aare nipu agu raapo rekaawa beten gupa sa: O Gote, niri pa aa radonu-rupa napi-daa neme ne-para ora pi lalo. Nimumi oyae paake no ona rasini mu goa peme pare niri nimu-rupa napi. Go page abia mo mone takis mi aa go aaya-daa niri nipu-rupa napi-daa ora pi lalo. ¹² Gore sarara rayona ru-para yapi laapome eta madaa niti pua gimede. Gore neme oyae rayo medalomare rugulua ne ode gede. ¹³ Goa sa pare mo mone takis mi aare mo-para yola moneaawa nipumi beten sa rabu yala po sa-pulu na-adasaasa. Dia, pare nipuna aako rupitua beten gupa sa: O Gote, niri ora wae aa ya-pulu neme ni madaa odome omape sa.

¹⁴ Yesumi lalo: Neme nimi lagialo. Go takis mi aare nipuna ada-para wala pisa rabu Gote-na ini agaana nipu redepo ne aa-rupa pirisa. Pare mo Farisi aare pisa rabu redepo ne aa-rupa napirisa. Onaa rayome nimuna bi minasaalimi-daare Gote-me go onaa rabuaniaalia. Pare onaa rayome Gote-na ini agaana nimuna bi rabuaniaalimi-daare go onaana biri Gote-me minasaalia sa.

*Yesumi oge naaki nogonu agaa mana kasa
(Mat 19.13-15; Mak 10.13-16)*

¹⁵ Go rabu onaa medaloma nimuna yonu-para i nogo naaki nimu Yesu piri lamua ipisimi. Yesumi nipuna kimi aalu madaa oraainalo mea ipisimi. Goa pisimi pare disaipel aanumi go kone adesimi rabu nimu-para ape simi. ¹⁶ Goa simi pare Yesumi mo nogo naakinu re-para ipulupa loa lalo: Nimimi apo nogo naakinuri ni piri epenatapa. Gote-na Surube Su-para go plane nogo naaki adalimi. ¹⁷ Pagalepa. Onaa rayome Gote-na Surube Su go oge nogo naaki-rupa namu piralimiri ora mada na-adalimi sa.

*Amope aa meda madaa remaa lakesa
(Mat 19.16-30; Mak 10.17-31)*

¹⁸ Juda aa mudu medame Yesu agaa gupa misa: Epe tisaa-ya. Neme oro yaalo kagaa piraama laama pope konere ake pua mealua yapae? ¹⁹ Gore Yesumi nipu agaa gupa misa: Niri akeane epe aa lae ya? Gote padanere ora epe ta. ²⁰ Nimiri rekena agaa aba pagemedede. Neme ona paake nayolape. Onaa meda natu maomape. Neme paake nanape. Neme aa meda-para yaa agaa nalape. Nena ama Aapana bi minasaa agaa waru pagape sa. ²¹ Gore aa mudumi lalo: Aba ni oge naaki rabu page abia go rabu page neme rekena agaa rayo waru pagoa rate sa. ²² Yesumi go agaa pagoa nipu goa lakesa: Ora lae pare ne apo agaana pora padane nakuriti: Nena oyae madaa me mone-re onaa naraanu pua rumaa kalape. Goa pali raburi so yaa-para nena epe yoto rado ora pua meali. Goa puare ni rata mea ipu sa. ²³ Gore mo aa mudumi go agaa pagoa nipuna

robaa-para kedaame ora waru omesa. Akolo ya? Nipu oyae adaapu isa-pulu.

²⁴ Yesumi nipuna kedaa pi kone adoa lalo: Amope onaanuri oyae adaapu imi-pulu Gote-na Surube Su-para polalore kalai peme. ²⁵ Gore mena kamel-me noi kego nona plane-para palia-daare kalai waru palia. Gore ora kalai kogono yapare amopenu Gote-na Surube Su adola polalore apo agaare maoge yaaya. ²⁶ Onaanumi go agaa pagoo nimumi lalo: Go laede oro yaalo kagaa pirape kone wasupare aapimi mada mealia yapae simi. ²⁷ Yesumi lalo: Go-rupa piralimi-daare onaanumi mada napalia kone i yaere Gote-me mada palia sa.

²⁸ Gore Pita-me lalo: Paga. Niaame ne rata mea epolalo niaana oyaenu-para adanu-para aba gima epa amaa sa. ²⁹⁻³⁰ Yesumi nimu goa lakesa: E, yapare nimi lagialo: Onaa rayome Gote-na Surube Su kone madaa rulaawa nimuna su adaarenu-para onaanu-para amenu-para ama aapa lapo nu-para nogo naakinu-para gimoo epalimi-daare gore abia gore yoto waru mealimi. Goa pua orope kagaa di rabu page Gote-me oro yaalo kagaa pirape kone kalo abutea sa.

Yesu nipu omoa wala rekalu lo rana repopa lakesa

(Mat 20.17-19; Mak 10.32-34)

³¹ Yesumi nipuna 12-pela disaipel aanu mo-para agu raapo mea puare nipumi lalo: Abiare niaa Jerusalem su-para baina. Go su-parare abade Gote-na agaa lakene aanumi Onaa Raapu Pirape Aa-na Si madaa lakeloa pepa madaa

tisimide agaare gore ora yaluame pia. ³² Go su-parare nimumi ni pa ruru radonu lamu kateme. Goa pua nimumi ni madaa giri laawa ero agaa loa sope rapialimi. ³³ Goa pua nimumi ni repena unimi kudu tuare mada tu maomalimi. Goa palimi pare wala yapi repo dia naloa wala rekalua sa. ³⁴ Go agaa lakesa pare disaipel aanu nimumi go saa agaana re naniminaasimi.

*Yesumi oyae ogene aa medana ini maepeaasa
(Mat 20.29-34; Mak 10.46-52)*

³⁵ Yesu Jeriko su-para pisa rabu ini rabuni aa meda pora aane-nane pirua onaanu-para mone ogeyo piralala pisa. ³⁶ Gore nipumi onaa adaa-pupe epeme remaa pagesa-pulu nipumi onaa medaloma agaa gupa misa: Gore apo onaanumi ake teme pae? ³⁷ Gore nipu goa lakesimi: Nasaret ada-para aede Yesu epea tame simi. ³⁸ Gore nipumi puri paloa gupa yaasa: Yesu, nere Devit-na si yaade. Neme ni madaa odome omape sa. ³⁹ Gupa yaasa rabu aba riri-nane pisimide onaanumi nipu-para ape gupa simi: Nena agaa loraa simi. Pare nipumi agaa wala ora puri paloa yaasa: Nere Devit-na si-ga neme ni odome omape sa. ⁴⁰ Go rabu Yesu nipu pa aawa nimu lakesa: Apo aare ni piri lamua ipulupa sa. Nipu re-para ipisa raburi Yesumi nipu agaa misa: ⁴¹ Neme nere ake pano kone sae? Nipumi lalo: Aa Adaa, nina ini maepeaape sa. ⁴² Go rabu Yesumi nipu gupa lakesa: Nena inimi oyae ada. Neme kone rulaari-pulu nena ini maepeaato sa. ⁴³ Goa sa rabu aipapulu nipuna inimi oyae adesa. Goa

pua nipumi Yesu rata mea pua Gote-na bi minasaasa. Onaanumi page goa adoa Gote-na bi minasaasimi.

19

Sakius-na remaa

¹⁻² Yesu nipu Jeriko su-nane pisa rabu aa meda nipuna biri Sakius nipu go-para pirisa. Go aare takis mi aanuna aa mudu pirua nipu mone adaapu isa. ³ Go aamere Yesuri aapi yapae kone sua waru adolalo pisa. Goa pisa pare onaa adaapupe rekaawa maebesimi-pulu nipu ora rudu aasi yaa-pulu Yesu adaape-rupa maaresa. ⁴ Gore nipu aipapulu riri-nane aba pua Yesu adolalo repena meda pua rumisa. Yesu go pora-nane epalia kone sua ruma pirisa. ⁵ Gore Yesu nipumi mo pora-nia pua so Sakius pirisade-para adasaawa gupa lakesa: Sakius, ne aipapulu kilipia ipu. Abiare nena ada-para pirapana sa. ⁶ Goa sa rabu nipu aipapulu kilipia pedo pua nipuna ada-para lamua pisa. ⁷ Goa pisa pare onaa rayome go kone adoare ratu yawoa gupa simi: Nipuri aa wae medana ada-para patula pula simi.

⁸ Go rabu Sakius nipu rekaawa Aa Mudu gupa lakesa: Aa Adaa pagape, abiare nina oyae rayo rikiraana rumaawa medalomare onaa naraanu kalano. Go page abade neme makiraawa onaa medana oyae paake meala pere go yagore rana maala ode abutua sa. ⁹ Yesumi nipu gupa lakesa: Abiare go nena ada-para piri onaanu oro yaalo kagaa pirape kone mealimi. Ne go aa page Abraham-na ruruna si piraena. ¹⁰ Ni Onaa Raapu

Pirape Aa-na Siri neme alupae onaanu asapua raba mulalo ipisu sa.

Yesumi mone meape kone madaa saa agaa lakesa

(Mat 25.14-30)

¹¹ Nimu go agaa pago pirisimi onaanuri Yesumi saa agaa rado meda lakesa. Go rabu nipu Jerusalem su re-para pisa-pulu nimumi Gote-na Surube Su-na di aba epena kone isimi. ¹² Go kone isimi rabu Yesumi nimu gupa lakesa: Epe aa mudu meda su adaalu-para polalo pisa. Go su-parare nimumi nipu aa mudu mapi-raainaloo orope wala nipuna onaanu pua surubalia. ¹³ Gore nipu polalo pisa rabu nipuna kogono naaki 10-pela yaloare nipumi 800 kina padane padane lo rumaa kasa. Goa pua nimu gupa lakesa: Ni apo su-para piralua rabu go mone-re rome pa amaa pa amaa pu piralepape sa.

¹⁴ Pare mo nipuna ada padane-para piri onaanumi nipu gimolalo ratu waru yawesimi. Goa puare nipu aba penaaloare aa medaloma wala orope mea penasimi. Gonu nimumi mo mudu mapiraape aanu-para go aa niaana aa mudu mada napiralia simi. ¹⁵ Pare apo su-para nipu aa mudu mapiraainaloo nipuna adaa re-para wala orope ipisa. Go rabu nipumi abade mone kasade kogono naaki repaa-para aipapulu ni piri-para ipulupape lo agaa rapaasa. Nipumi nimuna ode mone-me akepu raapo saapiruaeme palo adano kone isa.

¹⁶ Gore aa medame aba ripia mone misade aare nipu ipua sa: Aa adaaya. Neme gode 800 kina

giside pare neme rome pa amaa puare wala mone ode 8,000 kina meda page meawa sa. ¹⁷ Gore aa mudumi nipu gupa lakesa: Nere ora epe kogono pape naaki. Neme nina oge yaenu page waru surubaena-pulu abia neme adaare 10-pela mada surubaina sa.

¹⁸ Gore naaki laapo ipua epa lalo: Aa adaa, neme nena 800 kina rome pa amaa pisu pare wala 4,000 kina meda pa ode mea sawa sa. ¹⁹ Gore aa mudumi lalo: Epe ta-ga nere adaare supu mada surubaina sa. ²⁰ Gore mo naaki meda ipua epa lalo: Aa adaa, nena dola padanere go-para ia-ga neme abade hankisip-mi rogaawa paga isu sa. ²¹ Nere ora puri pane aa ya-pulu oyae waru muaayede-daa ni paala omoa nena mone pagaa saaru. Neme onaa radonuna oyae mu pa onaa radome eta poamedere gore neme aawa me tede sa.

²² Gore mo aa mudumi go kogono naakiri gupa lakesa. Nere ora kogono naaki wae yana. Neme go laede agaa madaa koso lape. Niri ora puri pabe aa lore neme ade pae? Pa oyae pa onaa radome saapiri gore neme mealode lae? Eta pa onaa radome poaere awalode lae? ²³ Goa paena-ga neme nina mone-re abade mo mone kiritape ada-para nasaari pae? Goa pula pisi yaalore ni wala ipuare ode medaloma raapu epa mula pawa-ga akeane gupa napaari pae? ²⁴ Go rabu nipumi mo epa rekasimide onaanu-para gupa lakesa: Nimimi go saapirana mone 800 kina-re mua mo 4,000 kina saapimi naaki mea kata pa tea. ²⁵ Goa sa rabu mo onaame nipu lakesimi: Aa adaa, nipuri 8,000 kina ode aba go sana-daa simi.

²⁶ Gore nipumi lalo: Pagalepa. Onaa rayome oyae saapitimi-daare neme medaloma wala ka-toa sa. Yapare onaa medalomame oyae waru nasaapitimi-daare go nimuna saapimi oge yaenu page wala mealua sa. ²⁷ Pare nina iaanuri ni nimuna aa mudu napirina kone imi-ga go onaanuri go-pare mea ipua nina ini agaa mada epa tu maomatepape sa.

*Yesu Jerusalem su-para aa mudu-rupa pisa
(Mat 21.1-11; Mak 11.1-11; Jon 12.12-19)*

²⁸ Yesu nipumi go agaa loare Jerusalem su-para pora-nia aba pisa. ²⁹ Nipu Betepasi su robo ru-nane puare Betani adaare-para pisa rabu nipu Rudu Oliv re-para pisa. Goa puare nipuna disaipel aa laapo aba penaasa. ³⁰ Go aa lapo-para gupa lakesa: Nipiri mogo adaare mo-nane aaya-para pulupape. Go-para puare mena donki mena si-daa aa meda nipuna masaana abi napirina ope pua koloa mea ipulupape. ³¹ Gore aa medame go mena donki akeane nipimi iti esepealepa teare nipimi agaa gupa laketapape: Aa Adaana kogono ia-daa mula pulupape la tapape sa.

³² Yesumi nipu lapo mea rapaasa raburi mo nipumi lakesa-rupa oyae rayo gupa adesipi. ³³ Nipumi mo donki mena ope kolala pirina mo donki menana aaraanumi nipu gupa lakesimi: Ake pea-daa nipimi go donki mena si kolapatepe pae simi. ³⁴ Nipumi lalo: Aa Adaana kogono ia-daa pipa sipi.

³⁵ Gore nipumi mo donki mena si Yesu piri mea ipisipi rabu nimuna mamina meda mo donki mena madaa madu isipi. Goa pua Yesu nipu

mo mena donki mena masaana mapiraasipi.
³⁶ Gore nipu mo donki mena masaana piraama pisa rabu onaa rayo nimuna mamina-nu pora-nia saapisimi. ³⁷ Nipu Oliv Rudu-nane pe pora rugulaniaawa re-para ipisa rabu nipuna disaipel onaa adaapumi pedo pisimi. Nimumi abade mo napiaa kogono adesimi-pulu nimumi puri paloa Gote-para ora pi loa nipuna bi minasaama pu yaasa laa-mama pu pisimi. ³⁸ Go rabu nimumi gupa yaasimi: Aa Mudu-na bi mea epe aa muduna bi minasaamina simi. Gote so yaa madaa epe-rupa piana adaa bi kalamina simi.

³⁹ Go rabu Farisi aanu medalomare mo onaanu raapu pisimi. Go aanumi Yesu-para gupa lakesimi: Tisaa-ya, nena disaipel-nu agaa loraatepa lo lakela simi. ⁴⁰ Gore Yesumi agaa gupa lakesa: Pagalepa. Nimuna agaa loraata peme yaalore gore mo aana-me Gote-na bi minasaalimi sa.

Yesumi Jerusalem su madaa re sa

⁴¹ Yesu nipu Jerusalem su re-para pisa rabu nipumi adoa re sa. ⁴² Re sa rabu nipumi lalo: Go su-para piri onaanu-ya, abia go yapi di madaa nimimi epe-rupa pirape kone mada namealimi. Goa pea pare nimimi na-ademe. ⁴³ Orope yapi medame iaanumi ipua yada kepo epa kutapuba piralimi. Goa puare nimi mada napogola palimi. ⁴⁴ Go rabu nimumi go nimina adaare Jerusalem su-para aana kepo padane padane lakepe rubalimi. Nimimi raba meape di na-ademe-pulu go kepo ru-nane piralimi onaa rayo tu maomalimi sa.

Yesumi lotu ada-para oyae ropo pape aanu ratutisa

(Mat 21.12-17; Mak 11.15-19; Jon 2.13-22)

⁴⁵ Goa pua Yesu nipu lotu ada-para pua odobaawa mo rome pape kogono pi aanu pua ratu tisa. ⁴⁶ Go rabu nipumi nimu goa lakesa: Gote nipuna buk madaa gupa tu isa: Nina adaare beten lape ada aayaade lo tisana. Goa pea pare nimimi go epe kone gimoa paake ne aanuna kaledape ada-rupa wariamena sa.

⁴⁷ Goa pua Yesu oro yaalo lotu ada-para onaa agaa mogeasa. Goa pisa-pulu Gote-na miru irae aa mudunu-para rekena agaana tisaanu-para onaanuna aa mudu-para nimu rayo kiritaawa Yesu tu maomaatalo yada robesimi. ⁴⁸ Goa pisimi pare onaa rayome Yesuna agaa waru pago pirisimi-pulu aa mudunumi go rabu mada natisimi.

20

Yesu nipu aapimi go puri gisa palo agaa misimi
(Mat 21.23-27; Mak 11.27-33)

¹ Oro meda Yesumi lotu ada ru-nane onaanu Epe Agaa mogeasa rabu Gote-na miru irae aanu-para rekena agaana tisaanu-para kone makuaae aanu-para nimu rayo Yesu nipu piri-para ipisimi.

² Ipisimi rabu nipu gupa lakesimi: Neme niaa lagi. Nena go kogonore aapimi mogeaaria-daa neme go kogono pamu pe pae? ³ Gore Yesumi nimu-para agaa gupa lakesa: Neme page nimi agaa meda agaa mealua-ga nimimi ni lagialimina sa: ⁴ Jon baptais me kogonore Gote-me kasa pae pa onaanumi kasimi pae? ⁵ Gore nimuna kiritaawa agaa gupa simi: Niaame ake tema pae?

Gore niaame Gote-me kasa tema-daare nipumi gupa tea: Nimimiri akeane Jon madaa kone naru-laeme pae lagialia. ⁶ Gore niaame pa onaanumi kasimi tema-daare go pimi onaa rayome aana-me niaa talimi. Go pimi onaanumi Jon-re ora Gote-na agaa lakene aa kone waru rulaeme. Goa pea-ga pa onaanumi Jon kogono kasimide mada natema simi. ⁷ Nimumi Yesuna agaa abusimi rabu niaare Jon-na baptais kogonore aapimi kasa pae maarea simi. ⁸ Go rabu Yesumi nimu goa lakesa: Gore nimimi maarea lamede-ga neme go kogonore aapimi puri ni guaaya-daa pe palo nalagialua sa.

*Wae onaanumi maapu surubeme remaa
(Mat 21.33-46; Mak 12.1-12)*

⁹ Go rabu Yesumi onaanu-para saa agaa meda gupa lakesa: Aa medame nipu wain maapu poasa. Goa puare nipuna maapuri yoto meape aanumi surubenaloa nipu pora kimisu adaalu-para pisa. ¹⁰ Gore ora epe ini etesa raburi nipumi kogono aa meda maapu surubape aanu maapu-para eta ininu meaata penaasa. Goa pisa pare maapu surubape aanumi go aa ripinaawa tua wala penaasimi pare oyae nakasimi. ¹¹ Goa pisimi-pulu mo maapuna aaraame kogono naaki meda penaasa. Goa pisa pare mo aanumi nipu page ero agaa loa nipu tua oyae nakasimi. ¹² Goa puare mo aame kogono aa repo mea rapaasa. Gore maapu surubape aanumi go naaki nipu page radaa kaloa kepo amaa-nane pua tu rubisimi. ¹³ Goa pisimi raburi mo wain maapuna aaraame lalo: Neme ake palua ya? Gore nina

epe naaki padane mea rapaluare nipuna agaa mada pagalimi kone salo sa. Goa pua nipuna si mea repasa. ¹⁴ Goa pisa pare mo maapu surubape aanumi mo nipuna naaki ipisa adesimi rabu nimumi gupa simi: Go naakimiri orope aaraana moae oyaenu mealia-ga niaame tu maomaamina simi. Goa puare go maapu niaana mada surubamina simi. ¹⁵ Gore mo naaki kepo ru-nane epenaloa nimumi tu maomaawa amaanane pua rubisimi. Goa pua go maapuna aaraa nipumi ake palia pae? ¹⁶ Nipumi gupa palia lo lagialo: Nipumi ipua mo maapu surubape aanu epa tu maomaawa go wain maapuri pa aanu medalomame surubenalo mea katea sa. Gore go onaanumi go Yesuna agaa pagoa nimumi lalo: Dia, nipumi goa napalia simi.

¹⁷ Goa simi rabu Yesumi nimu adaba sua lalo: Dia tame pare Gote-na buk-mi iade agaana re madaa ake teme ya? Pagalepa sa:

Kamda kogono pi aanumi aana meda mea rubisimide.

Pare go aana-re ora epe Aa Mudu-na aaya sa.

¹⁸ Onaa rayome go aana madaa magatabalimiri nimu ogegepu rugula tabebe palia. Go aana-me onaa meda magataboa lopaliare go aare aasatua rugula palia sa.

*Sisare tagisi mone katema palo agaa misimi
(Mat 22.15-22; Mak 12.13-17)*

¹⁹ Yesumi go saa agaa lakesa rabu rekena agaana tisaanu-para Gote-na miru irae aa mudunu-para nimumi niaa madaa agaa ta kone isimi. Ora go raburi nimumi nipu ripinaatalo

pisimi. Goa pisimi pare onaanu madaa paala omoa gimisimi.

²⁰ Goa puare nimumi nipu ripinaatalo waru adapaba aasimi. Goa pua go aanumi pa aa medalomana mone kanaloa makirae kone sua Yesu piri penaasimi. Nimumi Yesu agaa mulalo pisimi. Goa pua nipu ko tisimi. Goa puare mo namba wan gavman-na purimi koso pagenalo pisimi. ²¹ Go makirae aanumi Yesu agaa gupa lakesimi: Tisaa, nena agaare ora epe ta. Neme onaa rayo epe agaa mogeate. Neme Gote-na pora madaa ora agaa agu mogeaye rabu aa mudununa biri paalame naome. ²² Goa pe-ga nemere ake kone sae pae? Niaana rekena agaa madaare niaame Rom suna aa mudu Sisar-para takis kalamina yapae dia yapae simi. ²³ Pare Yesumi nimuna makirae agaa madaare adokaru misa-pulu nipumi nimu lakesa: ²⁴ mone meda ni mea waatapa. Go mone madaa pia piksa-para bi lapore aapina yapae? ²⁵ Gore nimumi lalo: Sisar-na simi. Goa simi-pulu Yesumi nimu-para gupa lakesa: Sisar-na yaere nipuna kata-pape pare Gote-na yaere Gote nipuna katapape sa. ²⁶ Gore makirae aanumi onaanuna ini agaa madaa Yesu namakiraeme-pulu nimu agaa lo-raawa pa pirisimi. Go page nipuna agaa madaa kone adaapu isimi-pulu agaa nalo pa aasimi.

Sadyusi onaame ome onaa wala narekalimi simi

(Mat 22.23-33; Mak 12.18-27)

²⁷ Sadyusi aanu medaloma Yesu nipu piri ipisimi. Mo Sadyusi aanu nimuna konere ome on-

aanuri wala mada narekalimi kone isimi. ²⁸ Gore nipu agaa misimi: Tisaa-ya, Moses-me agaa meda niaa-para gupa tisana: Aa meda ona rumaawa omalia pare nogo naaki meda namadu salia. Goa puare go ona wasaame ome aa-na nogo naaki namadialia-daare go ome aa-na ameme go ona mada rumaalia ya? Moses-me gupa tisana simi. ²⁹ Gore amealu 7-pela pirisimi. Aba mupaamere ona rumaasa pare nipuna nogo naaki namadi-aawa nipu omesa. ³⁰ Gore laapopa aame mo ona wasaa nipu misa. ³¹ Wala go aana masaa-nane aame repome page goa pisa. Goa paa-mama puare mo amealu 7-pela nimumi mo ona padane misimi pare nimu nogo naaki namadiaawa pa omesimi. ³² Oropere go ona page omesa. ³³ Gore aba ome onaa wala rekalmide raburi go ona padanere aapina ore ora pitia ya? Mo aa 7-pelame go ona aba padane rumaasimide simi.

³⁴ Gore Yesumi nimu goa lakesa: Abia go rabu su amaa pimi onaamere repaya pitimi. ³⁵ Pare orope ome onaa wala rekoa piralimide onaanumiri nimu repaaya aulape kone nasalia. ³⁶ Nimu Gote-na akero-rupa piralimi-pulu nimu wala mada naomalimi. Gote-me nimu matmat-para marekaalia-pulu nimu Gote-na si wane-rupa oro yaalo piralimi. ³⁷ Ome onaa matmat-para wala rekapere Moses-me page aba tisaaya. Go buk-ri repena rabe remaa lakesa rabu nipu Aa Mudu Abraham-para Jekop-para Aisak go repona Gote pa pia-daa tisa. ³⁸ Go agaana re gupa sa: Gote-re ome onaanuna Gote-daa Dia, pare nipu kagaa piraama laama pope onaanuna Gote yaade. Onaa rayo wala rekalmilo go agaa lakesa.

³⁹ Nipumi goa sa raburi rekena agaa tisaan-umi gupa simi: Tisaa, neme ora waru lae simi.
⁴⁰ Goa simi pare nipu wala agaa meape paalame omesimi-pulu pa ora lae simi.

Gote-na Mea Rapae Aa madaa agaa misimi
 (Mat 22.41-46; Mak 12.35-37)

⁴¹ Yesumi nimu goa lakesa: Gore nimumi Onaa Raapu Pirape Aa-na Siri nipu Devit-na si piralia teme. Go agaana re ake ya? ⁴² Buk Sam madaare Devit nipuna agaa gupa sa:

Gote-me nina Aa Mudu-para gupa lakesa:

Nina popeke ki-nane aa mudu mapiraalia sa.

⁴³ Oropere neme iaanu nena aa rolo-para marabuanialua sa.

⁴⁴ Gore Devit-mi Aa Mudu nipu lakesa. Goa lakesa-pulu Onaa Raapu Pirape Aa-na Siri Devit-na si-daa napiralia sa.

Rekena agaana tisaanuna kone
 (Mat 23.1-36; Mak 12.38-40; Luk 11.37-54)

⁴⁵ Go onaa rayome pa pirua Yesuna agaa pago pirisimi rabu Yesumi nipuna disaipel aanu gupa lakesa: ⁴⁶ Rekena agaa tisaanuna kone waru adalepape. Nimumi mamina epe yamoa maket-na pua onaanumi abi piralepape teme rabu raaname omeme. Go aanumiri Juda aanuna lotu ada-para page eta yawaeme-para page reke riri-nane aba pua pimi. ⁴⁷ Go aanumiri ona wasaana oyae paake no peme. Goa pua nimumi beten adaalupu yoloa teme rabu onaanu makiraeme. Goa peme-pulu orope Gote-me koso salia rabu nimuna wae yoto ora adaape mealimi sa.

21

*Ona wasaame oge mone ofa-rupa lopasa
(Mak 12.41-44)*

¹ Yesumi adesa rabu amo ne aanumi lotu ada-para mone i pe-para mone epa lопасimi. ² Go rabu naraa piri ona wasaa meda nipuna oge mone ipa laapo epa lopasa. Go mone-re ora ogesi gupa 2 toea yaade. ³ Goa pisa pare Yesumi lalo: Neme nimi lagialo. Go naraa piri ona wasaame mone lopata rabu nipumi onaa medalomana mone maoge yaawa rabuniaaya. ⁴ Medalomamere mone adaapu imi-pulu pa ode meda mua go mone epa lопасimi pare mo ona naraamere nipuna eta kabape mone rayo epa lopasa.

*Yesumi lotu ada kilipialimi lo lakesa
(Mat 24.1-2; Mak 13.1-2)*

⁵ Onaa medalomame lotu ada madaa agaa lala pirisimi. Nimumi go lotu adana aana pepena-para page Gote-me oyae pa katade-para ora epe ta simi. Go rabu Yesumi lalo: ⁶ Abia nimimi go adaleme yaenuri orope yapi di epaliade rabu go adaa lakepe rubalimi-pulu aana padanede page na-aritalia sa.

*Yesumi kedaada adaapu epalia sa
(Mat 24.3-14; Mak 13.3-13)*

⁷ Gore nimumi Yesu nipu agaa gupa misimi: Tisaa, nena laede yaenuri aa-rabu epalia ya? Niaame ake adalima rabu go yaena yapi di epalia mada niminaawa makuaalimaa ya simi. ⁸ Yesumi lalo: Nimimi waru adalepape. Makirae aa adaapu ipua nina bina gupa lagialimi: Niri

Onaa Raapu Pirape Aa-na Si yaade teme. Medalomamere go epaliade yapi di abia go epaana-daa teme. Pare nimu narata mea pulupape. ⁹Oropere nimimi yada pape remaa-para wae-rupa pogolasaape remaa pagalimiri paalame naoma piralepape. Go yaenu aba palia pare su yaa perekene diri go-daa dia.

¹⁰ Yesumi agaa meda wala gupa sa: Go raburi ruru rado radonu yada palimi. Go-rupa gavman adaa su robo rado radonu page yada palimi. ¹¹ Go raburi su rado rado-para suminini eto eto adaa paa-mama pua reae adaa paboa wae yainanu page epalia. Go raburi so yaa-parare paala piaae adaapu pua wae oyae epape di page epalia.

¹² Pare go oyae rayo abi naepalia. Dia aba nimumi nimi ripinaaba pirua wae kedaanu gialimi. Nimi mo lotu adanu ru-nane mea pua koso loa kalabus ada mapatalimi. Goa puare nimumi nina kogono onaa rabuaniaatalo palimi rabu nimiri kadipinu-para adaa aa mudunu nimuna ini agaa madaa mea palimi. ¹³ Go rabu nimimi nina Epe Agaa laketeme-daa goa palimi. ¹⁴ Nimumi nimi kosona mea palimi raburi ni ake lano yapae kone aba namasatepape. ¹⁵ Dia-ga neme agaa-para epe kone-para lagialua rabu nimina iaa rayome nimina agaa mada rasalimi.

¹⁶ Go rabu nimina ama aapanu-para ame baaninu-para nena ruru-para adami aanu-para nimumi iaanu mea kateme. Goa pua nimumi nimi medaloma tu maomalimi. ¹⁷ Nimi nina agaa rateme-pulu onaa rayome nimi-para ora ratu yawo gimalimi. ¹⁸ Goa palimi pare nimina aalu-para ae iri meda mada ora napudia lopalia.

19 Nimimi puri paloa ado piralimiri oro yaalo kagaa piraama laama palimi sa.

*Yesumi Jerusalem siti-ri o yalia lo lakesa
(Mat 24.15-21; Mak 13.14-19)*

20 Gore nimimi soldia aanu so Jerusalem su epa kuta pina adalimiri go su go adaare pabo tape yapi di go opapa yada. 21 Go rabu Judia piri onaanu nimiri ora rudu-nini aana apedaa-para pogola pulupape. Onaa medaloma ada-para piralimiri pogola pulupape. Go page pa su rarane ae onaanu wala adaare-para naepa odobatepape. 22 Gore Gote-na buk madaa i agaa rayore ora yalia go raburi Gote-na raturi go onaanu madaa koyaalia rabu wae yoto yapi di mea salia. 23 Go raburi nogo naaki padaa piri onanu-para adu nalae-para aipapulu napalimi-ga ora odo pea. Go su madaare ora adaa kedaape meda epalia-ga Gote-me go su amaa piri onaanu madaa ora ratu waru yawalia. 24 Go rabu nimumi onaa medalomanu rai kutumi tua medaloma iaanumi adi rulubaawa ruru radona rikiraana pua mapi-raalimi. Go rabu page pa onaa ruru rado medame Jerusalem mabebola-mama puare orope go wae di dia yalia.

*Siri ora epalia
(Mat 24.29-31; Mak 13.24-27)*

25 Go raburi naare akua ubanuri rado rado aalimi. Go su amaa onaanu rayona robaa-parare adaa keda mu piralimi. Go ipa solwarama agaa loa ralia-daa paalame waru omalimi. 26 Onaa adaapumi go su-para oyae meda ipula kone sua pu robaa-para paala waru omalimi pare ini-para

page emelalu mapalia. Gore so yaa-para uba kedo oyae eto eto palia-daa paalame waru omalimi. ²⁷ Goa pinaloa Onaa Raapu Pirape Aa-na Siri yaa moae raapu ipulaina puri adaape adalimi. ²⁸ Gore orope gode yaenu ripima epalia rabu aipapulu rekoa nimina aalumi waru adalepape. Go raburi Gote-me nimina oro yaalo kagaa Pirape Yapi diri go mea epea-daa sa.

*Repena fik madaa saa agaa lakesa
(Mat 24.32-35; Mak 13.28-31)*

²⁹ Go rabu Yesumi nimu saa agaa meda gupa lakesa: Nimimi repena fik page pa repena medanu page adalepape. ³⁰ Kagaa ma-apulu saawa yo aalia-daare gore pani pua naare ralia kone salemede. ³¹ Gupiane yaenu adalimi-daare gore Gote-na Surube Su-na di aba re-para go epaana-daa kone salepape.

³² Go agaa pagalepa: Abia go pimi onaa naomalimi pare go yaenu aba epenalo adalimi. ³³ Su yaa rayona yaere aba dia yalia pare nina agaa oro yaalo pa salia sa.

Waru adaba piralepape

³⁴ Gore nimimi waru adalepape. Nimimi oro yaalo eta adaapu nayawo ipa bia noa maeyae ne aa-rupa napiralepape. Go page go su amaa yoganena yaenu madaa kone adaapu nasalepape. ³⁵ Go yapi diri nimi piri ora aipapulu epalia-ga gupa napiralepape. Go yapi di epalia rabu konarupa onaanu madaa perekea taboa ripinalia. ³⁶ Goa palia-pulu nimi oro yaalo ado piralepape. Goa pua Gote-me nimi puri gina ora yaalo beten tapape. Goa palimiri wae yaenumi nimi piri

epalia pare nimimi puri mua Onaa Raapu Pirape Aa-na Si raapu epe-rupa mada piralimi sa.

³⁷ Oro yaalo Yesumi onaa lotu ada-para pua mogeasa. Goa pua ribaane-para nipu mo Oliv Rudu madaa patulalo puare lotu ada-para wala yapipu epala pisa. ³⁸ Goa pisa rabu onaame Yesuna agaa pagolalo ipisimi.

22

Yesu tulalo yada robesimi

(Mat 26.1-5,14-16; Mak 14.1-2,10-11; Jon 11.45-53)

¹ Bret-para yis nasua yawo ne Pasova yapi Diri aba rudu sa. ² Gote-na miru irae aa mudunu-para rekena agaana tisaanu-para nimumi Yesu tulalo pisimi. Goa pisimi pare onaanu madaa paalame omoa kudiri pi kone su pirisimi.

³ Go raburi Satan-me Judas aanuna robaa-para pua odobasa. Mo Judas aanuna bi medare Iskariot teme. Go aa nipu mo 12-pela disaipel aa ru-nane pirisa. ⁴ Satan nipuna robaa-para odobasa-pulu Judas nipu pua Gote-na miru irae aa mudunu-para mo lotu ada surube aanu-para agaa nimu raapu pua lo pirisimi. Nipumi Yesu nimumi tinalo yada robesa. ⁵ Go raburi nimu pedo pedo waru puare nipu kalape mone medaloma kirita su pirisimi. ⁶ Gore Judas aanumi nimuna agaa pagoa epe ta simi. Goa puare nipuri akea pua mada mea waatoa pae kone sua kone kone adaapu mu pirisa. Nipumi rana meda onaa adaapu raapu napitimide rabu nimu waatoa kone isa.

Yesu raapu disaipel aanu padane rabu Pasova eta nisimi

(Mat 26.17-25; Mak 14.12-21; Jon 13.21-30)

⁷ Olode rabu bret-para yis nasape di rudu sa raburi Pasova eta irape sipsip mena si meda tulalo pisimi. ⁸ Go rabu Pita-para Jon lapo Yesu nipumi repaawa agaa gupa lakesa: Nipimi niaana Pasova eta namina oyae pua managola salepape sa. ⁹ Gore nipumi agaa gupa misipi: Niaame aa-para pua managola sua namina yapae sipi. ¹⁰ Gore Yesumi nipu gupa lakesa: Pagalepa. Nipimi adaare-para palipi rabu ipa norini aa meda madaalipi. Go aa nipu rata mea pulupape. Goa pua odobaliade ada-para pulupape. ¹¹ Goa puare nipimi go adana aaraa gupa laketapepe sa: Tisaa-me ne agaa meape laa: Nipuna disaipel aanu raapu Pasova eta nalima-pulu neme go eta managolape ada rum meda waalape lo pua agaa meape sa. ¹² Goa tepe raburi mo aame nipi adaa so madaa-nane mea pua epe pepena pi ada rum ae-para mea waatea. Go-parare reke madaa oyae managola salepape sa. ¹³ Go agaa lakenaloa mo aa lapo pua nipumi lakesade-rupa adesipi. Go rabu nipu lapome Pasova eta managola sasipi.

Yesumi nipuna disaipel aanu eta kasa

(Mat 26.26-30; Mak 14.22-26; 1Kor 11.23-25)

¹⁴ Eta nape di raburi Yesu nipuna disaipel aanu raapu reke madaa pirisa. ¹⁵ Gore nipumi nimu gupa lakesa: Neme go etare nime raapu nolalo ora raaname waru omalo. Gupa noa oropere neme kedaa pi yaenu rialua sa. ¹⁶ Neme nime lagi alo:

Neme eta wala meda nimi raapu nanalua pare Gote-na Surube Su rabu etana re adalimina sa.

¹⁷ Go rabu nipumi kap madaa pirapalae wain mua Gote-para ora pi loa nimu-para kalalaawa lalo: Nimimi go kap-para mua rumaawa nalepa.

¹⁸ Neme nimi lagialo: Abia neme nimi raapu wain ipare wala nanalua. Dia, pare Gote-na Surube Su madaa go yaena re adoa nalua sa. ¹⁹ Goa puare nipumi bret mua Gote-para ora pi loa piri-bisa. Goa pua nimu kalalaawa lalo: Go bret-re

nina yogane-ga nimi raba minalo giallo. Nimimi ni madaa kone sua nalepape sa. ²⁰ Goa puare orope aba no kiritinaloa ipa wain pirapalae mua kalalaawa lalo: Go kap-para piri wain-ri nina

yaapi kupame nimi raba minalo koyaato. Gore Gote raapu pogatu pirapena nimi madaa omalua sa. ²¹ Yapare adalepa. Ni yada lore aanu mea kalape aare abia ni raapu go reke madaa padane-

para eta go no piralepa-daa sa. ²² Onaa Raapu Pirape Aa-na Siri Gote-na agaa ratua omalua sa. Goa pea pare mo ni iaanuna ki-nane mea kateade

aare ora kedaa waru mealia-daa odome omalo sa. ²³ Nipumi goa sa raburi nimumi aapimi palia yapae lala pisimi.

Disaipel aanuri aapi ora pia lo arere pisimi

²⁴ Disaipel aanumi arere pua nimuna rikiraanare aa muduri aapi ora yapae simi. ²⁵ Gore Yesumi nimu gupa lakesa: Ruru radona aa mudunu nimumi puri paloa nimuna ruru on-

aanu surubeme. Goa puare mo surube onaanumi bi onaanuna raba mi aanu lo bi ma-aeme. ²⁶ Pare nimi gupa napiralepape. Dia-ga aa meda nimina rikiraana aa mudu aba piraliala-daare gore nipu

pora poa madini aa-rupa aba piralialia. Nimina mudu pirape aare aba kogono pua nimina raba mi aa-rupa piralialia. ²⁷ Gore aa medame eta pa nolalo piruaaya pare aa medame kogono pua eta rumaaya. Gore mo eta aba nolalo pia aare nipu aa mudu yana. Pare ni nimina rikiraana piruaayo rabu nimi raba muaayo.

²⁸ Neme kedaa ruaayo rabu nimi ni raapu pirua nagimisisimide. ²⁹ Gore neme su rayo surubanolo Aapame nipuna puri gisa. Goa pea-ga neme page nimi surube kogono gialua. ³⁰ Gore nina Surube Su-para pirua nimi naa reke madaa pirua eta namina. Goa pua nimi epe reke madaa pirua Israel su-para piri ruru 12-pela onaana koso agaa pagolalo piralimi.

*Yesumi orope Pita-me ni masaa rilalia lo lakesa
(Mat 26.31-35; Mak 14.27-31; Jon 13.36-38)*

³¹ Ora Saimon, neme pagape. Gore wit poape aamere nipuna etare epe ta palo o ta palo eta waru adalia. Go-rupare neme puri kasu-pulu Satan-me nimi ko tulalo epalia. ³² Yapare Saimon neme kone rulae yae nagimainalo neme ne raba mulalo beten to. Orope neme ni madaa kone wala pereke sua nena amenu puri kalape sa.

³³ Gore Pita-me goa sa: Aa Mudu, niri ne raapu abia banalo kalabus ada-para page ni ne raapu mada omalua kone salo sa. ³⁴ Gore Yesumi lalo: Pita ne lagialo. Abia go ribaare yaa kutame e talo palia rabu neme Yesu ni na-ade rana repo te sa.

Mone paus-para nu-para rai kutu-parana agaa lakesa

³⁵ Go rabu Yesumi nimu gupa lakesa: Nimiri abade mea rapasude raburi nimina mone paus-para rokanu-para aariti go yaenu namea pisimide. Goa pisimide-ga nimi oyae meda rudu sa pae? Gore nimumi lalo: Niaa muaema simi. ³⁶ Gore nimu gupa lakesa: Abiare onaa rayome mone paus-para rokanu-para saapitimiri mea pulupape. Onaa rayome nipu adaalu rai kutu nasalimiri nimina mamina madaa mone mua rai kutu kabalepape. ³⁷ Gore nimi lagialo: Gote-na buk madaa ni-para gupa sa: Nipu onaa waenu raapu page mapiraaeme lo tisana. Go agaana re-re orope ni madaa epalia-ga adalimina sa. ³⁸ Go rabu disaipel aanumi lalo: Aa Mudu, neme ade. Niaame adaalu rai kutu laapo go saapima simi. Gore nipumi lalo: Apo saapimi mada sa.

*Yesumi Getsemani su-para beten sa
(Mat 26.36-46; Mak 14.32-42)*

³⁹ Nipu amaa pua sana nipuna oro yaalo puala pia-rupa Oliv Rudu madaa pua pisa. Go rabu nipuna disaipel aanumiri nipu raapu pisimi. ⁴⁰ Mo Oliv Ruduna puare nipuna disaipel aanu gupa lakesa: Wae yaeme nimi nako tina beten tapape sa. ⁴¹ Goa loare nimu gimoa ogesi-daa puare rumu koba pua beten sa. Nipu pisade-rupare aana mea lopatema-rupa mada pisa. ⁴² Go rabu nipumi lalo: Aapa, neme kone saliri ni radaa nape pe kap mea pu. Yapare nina kone gimoa nena raana ratano lape.

⁴³ Go rabu yaa-para piri ensel meda nipu piri-para ipua nipu epa puri mapalaasa. ⁴⁴ Yesu nipu madaa kedaa adaape rinalo pisa-pulu nipumi

beten puri paboa wala sa. Goa puare nipuna pudu ekatare yaapi kupa nona plane kilipia su amaa popesa. ⁴⁵ Nipumi beten aba loa sana rekaawa nipuna disaipel aanu piri-para pisa. Nipumi pua adesa pare nimuna robaa-para kedaa waru pisa-daa u patisimi. ⁴⁶ Gore nimu gupa pua lakesa: Nimiri akeane u patu pimi? Nimi madaa wae yaeme nako tinalo beten lo piralepape sa.

Yesu aditalo ipisimi

(Mat 26.47-56; Mak 14.43-50; Jon 18.3-11)

⁴⁷ Yesu nipumi agaa pa lakelalaina onaanu adaapupe meda ipisimi. Gore Judas riri-nane epena onaanu nipu rata mea ipisimi. Go aare disaipel aanuna ru-para pirisa. Nipu re-para ipua Yesu-para nunu talo ipisa. ⁴⁸ Goa pisa pare Yesumi Judas gupa lakesa: Neme Onaa Raapu Pirape Aa-na Si nunu loa mea waaloa yada lore aanu katalo pae?

⁴⁹ Gore disaipel aanu nipu raapu pirisimi aanu mo ipisimide adoa nimumi lalo: Aa Mudu, ni-aame nimuri go adaalu rai kutumi tamona ya?

⁵⁰ Go rabu disaipel aa medame kogonome adini naaki meda rai kutumi tisa. Go naakiri Gote-na miru irae aa-na kogono pisa. Tisa rabu mo popo ki-nane aane pona taboa lopesa. ⁵¹ Goa pisa pare Yesu nipumi goa adoa lalo: Go yada gimalepa. Nipuna kimi mua mo aane wala mea maasa.

⁵² Goa puare mo aanumi Yesu ripinaatalo ipisimi. Gore Gote-na miru irae aa mudunu-para lotu ada surube surube aanu-para aa mudu medalomanu-para ipisimi. Ipisimi rabu nipumi

lalo: Nimina rai kutunu-para repena uninu mea epamena-ga gore nimimi ni paake ne aa kone sua tulalo epame pae? ⁵³ Oro yaalo niri nimi raapu lotu ada-para pimade pare nimimi ni talima kone naimide. Goa pemedede pare abia go yapi di raburi ora nimina puri-para ribaana purimi rabuaata sa.

*Pita-me lalo: Niri Yesu na-ade sa
(Mat 26.57-58,69-75; Mak 14.53-54,66-72; Jon 18.12-18,25-27)*

⁵⁴ Goa puare nimumi Yesu epa adia Gote-na miru irae aa muduna ada-para mea pisimi. Goa pisimi raburi Pita nipumi nimu rata mea pisa pare nipu ogesi-daa mo-pare pua pirisa. ⁵⁵ Go rabu aa medalomame epe pokaalo ada ru-nane repena adala pirisimi-pulu Pita nipu page nimu raapu pua pirisa. ⁵⁶ Gore kogono ona medame Pita repena re-para pirina adesa rabu go oname Pita nipu-para goa sa: Go aa page abade Yesu raapu pirisa sa. ⁵⁷ Pare Pita-me lalo: Go ona ni-daa dia-ga go aa-daa ni na-ade sa. ⁵⁸ Pare wala ogesi-daa pirua aa medame wala nipu adoa lalo: Ne page Yesu raapu piriside sa. Gore Pita nipumi lalo: Go aa ni-daa ora dia sa. ⁵⁹ Orope ogesi-daa adaalupu pirua aa medame agaa ora puri paloa gupa sa: Go aa nipuna adaare Galili ya-pulu nipu abade Yesu raapu pirisa. ⁶⁰ Goa sa pare Pita-me lalo: Nemere go lae aa ora ni na-ade sa. Nipumi goa pa lalaina yaa kutame aba aipapulu rekoa agaa sa. ⁶¹ Go rabu Aa Mudumi pereke tua Pita ada moneasa. Goa pisa rabu Pita-me Aa Mudumi abade nipu-para lakalaade agaa wala niminaasa. Aba Yesumi gupa lakesade: Go rabu yaa kuta abia

rekoa agaa tea pare neme ni rana repo gimali lakesade. ⁶² Go raburi Pita nipu so amaa-nane pua re puri palo lala pirisa.

*Yesu ero agaa loa tisimi
(Mat 26.67-68; Mak 14.65)*

⁶³ Go rabu Yesu surube aanu nimumi nipu epa ripinaabawa ero agaa loa nipu tisimi. ⁶⁴ Nipuna ini mamina-me rigitua nipu agaa gupa misimi: Nere aapimi tala paa simi. Nere Gote-na agaa lakene aa-ga agaa la simi. ⁶⁵ Goa puare nimumi ero agaa rado rado lakesimi.

*Yesu nipu kaunsil piri mea pua koso la simi
(Mat 26.59-66; Mak 14.55-64; Jon 18.19-24)*

⁶⁶ Orope yapi lapaasa raburi Israel onaana aa mudunu-para Gote-na miru irae aanu-para mo rekena agaa tisaanu page epa kiritasimi. Goa puare Yesu nipu kaunsil piri mea pua agaa gupa misimi: ⁶⁷ Nere Onaa Wala Meape Aa-na Si yapae dia pae simi. Gore nipumi nimu lakesa: Gore mada lagialua pare nimimi ni kone narulalimi. ⁶⁸ Go page neme nimi agaa medaloma mealuare nimimi agaa mada na-abuteme. ⁶⁹ Abia page orope page ni Onaa Raapu Pirape Aa-na Siri so yaa-para puri pane Gote-na popoke ki madaa oro yaalo pitua sa.

⁷⁰ Go raburi nimu rayome lalo: Gore nere ora Gote-na Si yapae simi. Nipumi nimu goa lakesa: Nimina bipa go tame yaade sa. ⁷¹ Gore nimumi lalo: Niaame ake wala tema ya? Niaame nipuna agaa go pagalema-pulu pa adasae aanuna agaa medaloma gimalima simi.

23

Yesu Pailat piri-para mea pisimi

(Mat 27.1-2,11-14; Mak 15.1-5; Jon 18.28-38)

¹ Go rabu kaunsil rayo aipapulu rekoa Yesu aa mudu Pailat piri mea pisimi. ² Goa puare nimumi koso gupa laa simi: Go aamere niaana kone rado mogea Sisar-para mone takis nakatapape laa simi. Go page niri ora aa mudu Krai ta simi. ³ Go rabu Pailat-me nipu agaa misa: Nere Juda onaanuna Aa Mudu yapae sa. Yesumi lalo: Nena go lae-daa sa. ⁴ Go rabu Pailat-me Gote-na miru irae aa mudunu-para onaa rayo-para gupa lakesa: Neme apo aa-na wae kone meda penaame na-adalo-ga akolo wae yoto katoa pae sa. ⁵ Goa sa pare nimumi agaa puri paloa gupa simi: Nipumi onaanu-para agaa mogeaaya rabu nimu wae-rupa pogolasaasimi. Go kogonore pa amaa pua Galili su-para pua Judia su-para pua abia go su-para page epa pia simi.

Yesu nipu Herot piri koso laatalo mea pisimi

⁶ Pailat-me go agaa pagoa nipumi agaa gupa sa: Go aa nipuna suri Galili ya? ⁷ Gore nimumi e simipulu Pailat-me Yesu Herot piri-para mea penaasa. Gore Herot-mere Yesu madini su surubesa-pulu goa pisa. Go rabu Herot nipu page Jerusalem-para pirisa.

⁸ Herot-me Yesu adoa raaname waru omesa. Yesu madaa remaa abade pagesa-pulu nipumi Yesu adolalo pisa. Herot nipuna konere Yesumi napiaa kogono palia rabu adalua kone isa. ⁹ Go rabu Herot nipumi Yesu nipu agaa rado rado misa pare Yesu nipumi agaa meda na-abusa.

¹⁰ Go rabu Gote-na miru irae aa mudunu-para rekena agaana tisaanu-para nimumi rekaawa Yesu madaa puri pane koso agaa lo pisimi. ¹¹ Go rabu Herot-para nipuna soldia aanumi Yesu-para makiraawa ero agaa waru simi. Nimumi ora pepena epe-rupa pi adaalu mamina meda mua Yesu madaa yamasimi. Goa pua Pailat piri lamua pisimi. ¹² Abadere Herot nipumi Pailat raapu iaa-rupa pirisa pare wala go rabu kone padane sua adami aa-rupa wala pirisipi.

*Yesu repena polopea madaa nil talepa sa
(Mat 27.15-26; Mak 15.6-15; Jon 18.39-19.16)*

¹³ Go rabu Pailat-me Gote-na miru irae aa mudunu-para Juda aanuna aa mudu medalomanu-para onaa rayo page yaaloa makiritasa. ¹⁴ Go rabu nimu gupa lakesa: Nimimi abade go aa ni piri lamua epame yaade. Nipumi wae pora rado onaanu mea waata lamede. Go agaa madaare nimina ini agaa madaa nipu apo agaa meawade pare nimimi mo nipu koso laatalo pimi pare go aa nipumiri go waea meda napana kone salo sa. ¹⁵ Herot-me page go aa-na waea meda na-adesa. Pare na-adea-ga wala niaa piri-para go epenalana. Pagalepa. Go aamere abade nipumi waea meda napana-daa niaame nipu madaa natu maomalimina. ¹⁶ Goa pea-ga neme repena unimi nipu mea kudu tuare nipu mea repaano sa. ¹⁷ Gore oro yaalo eta yawe nape Pasova yapi di rabu Pailat-me kalabus ada piri aa padane maesepeaata pisa.

¹⁸ Go rabu mo piri onaa rayome puri paloa gupa yaasimi: Apo aare tu maomamina. Go

aa Jisas Barabas-re niaana wala esepea epenala simi. ¹⁹ Jisas Barabas-me abade go adaare-para yada meda marekaawa aa meda tu maomaa nipu kalabus ada-para mapataasimi aa-para simi. ²⁰ Gore Pailat-me Yesu wala maesepeaatalo kone sua onaanu-para agaa wala yaasa. ²¹ Goa pisa pare nimumi ora puri paloa gupa simi: Repena polopea madaa mea taminapa. Repena polopea madaa tamin aapa simi. ²² Goa simi pare Pailat-me wala rana repo gupa lakesa: Go aamere nipuna wae yae meda ake pana? Neme wae yae meda ora na-adawade. Goa pea-pulu neme repena unimi mea tua esepealua sa. ²³ Goa sa pare nimumi ora puri paloa Yesu repena polopea madaa tu maomamina simi. Goa pua nimumi Pailat-na agaa rabuaniaasimi. ²⁴ Goa pua Pailat-me Yesu talepa loa nimuna agaa ratisa. ²⁵ Nimuna wae aa Barabas mea esepeasa. Go aamere aba onaa wae-rupa mapogolasaawa aa meda tu maomasa rabu nipu kalabus ada-para mapataasimi. Goa pisa pare mo onaanumi go aa wala esepea lo simi rabu nimuna agaa pagoa Pailat-me Yesu nimuna pinalo mea kasa.

*Yesu repena polopea-para nil tisimi
(Mat 27.32-44; Mak 15.21-32; Jon 19.17-27)*

²⁶ Nimumi Yesu nipu mea pisimi rabu pa aa meda madaasimi. Go aa-na biri Saimon nipuna su Sairini gimoa ipua no adaare-para polalo pisa. Go rabu nimumi repena polopea nipuna pasaane mariaasimi. Nipumi mea ruare Yesuna masaa-nane rata mea pisa.

²⁷ Goa puare ora onaa adaapumi Yesu rata mea pisimi. Nimuna rikiraanare ona medalomame re loa yaasa odo pi laa-mama pisimi. ²⁸ Pare Yesu nipumi wala pereke tua nimu gupa lakesa: Nimiru Jerusalem onanu-ya. Ni madaa re natapape pare nimi madaa page nimina nogo naaki madaa re lo piralapape sa. ²⁹ Pagalepa. Orope kedaa meape di epalia rabu nogo naaki namadua adu nakane onanuri aipapulu mada pogola palimiri ora epe ta teme sa. ³⁰ Go di raburi onaanumi mo rudunu-para gupa laketeme: Niana masaa-nane lopo niaa tu maomape teme. Gore wala oge rudunu-para gupa laketeme: Niaa makaledaape teme. ³¹ Abiare ora pani pia-daa go kedaa pia peme-ga orope wae yai epalia rabu ake kedaa ora omalimi ya?

³² Go rabu nimumi pupitagi ne aa lapo page lamua pua Yesu raapu nil tulalo pisimi. ³³ Nimu pua su meda Aalu Rogaae su temede go-para pua aasimi. Go-para Yesu repena polopea madaa nil tisimi. Mo wae aa laapo page nil-mi tua medare Yesuna popo ki-nane tua medare koyanane tisimi. ³⁴ Gore Yesumi lalo: Aapa, nimumi kone nasua pimi-ga nimuna wae yae mea rakepeape sa. Go pimi aare nimumi go yaena re nadoa pimi sa. Go rabu go aanu nimumi Yesu nipuna mamina koyo mua satu tu pirisimi.

³⁵ Go rabu pa onaanumi pa rekaawa adapaba pirisimi. Goa pisimi pare mo Juda aa mudunumi Yesu-para ero gupa simi: Nipumi abade onaa medaloma raba meaaria-ga nipuna bipa nipu raba mea simi. Gore Gote-me nipu Mea Rapae Aa

ya-pulu mada palia simi. ³⁶ Soldia aanumi page nipu-para ero agaa simi. Nimumi Yesu re-para ipua rero pi ipa wain epa katalo pisimi. ³⁷ Gore nimumi gupa simi: Nere ora Juda aanuna aa mudu yalia-daare gore nena bipa raba mua no suna ipu simi. ³⁸ Pepa meda so repena polopea rugi madaa tu saabaasimi: Go aare Juda aanuna Aa Mudu yaade lo simi.

³⁹ Mo aa wae lapo abade tu mudiasimide medame Yesu-para ero agaa gupa sa: Ni Onaa Raapu Pirape Aa-na Si laede-ga neme saa page raba mea sa. ⁴⁰ Go rabu mode mudiasimide aa medame aa-para gupa ape sa: Niaame kedaa padane-rupa meamade-ga nere Gote paala napea pae sa. ⁴¹ Saana kedaare saana papade aena ora mada gialeme. Pare abia go aare nipumi abade waea meda napisa sa. ⁴² Goa pua nipumi Yesu-para lalo: Yesu nere aa mudu pirali raburi ni madaa kone saina sa. ⁴³ Gore Yesu nipumi nipu gupa lakesa: Neme ora ne lagialo. Abiare nere ni raapu so Gote-na epe maapu-para pirapana sa.

Yesu nipu ini adupisa

(Mat 27.45-56; Mak 15.33-41; Jon 19.28-30)

⁴⁴ Go naare paalu rabu naare udunua ribaa yoa su rayo rigitaama pua naare nogo-nane pabola popesa. ⁴⁵ Goa pisa raburi mo lotu ada ru-nane mudiabae adaa mamina so rugi-nane riripitaboa none rugi-nane pua riripi kiritisa.

⁴⁶ Yesu nipumi puri paloa gupa sa: Aapa, nina wasupare nena ki-nane apo salo-daa sa. Nipumi goa sa rabu pu imu udunasa.

⁴⁷ Mo soldia aanuna aa mudumi go adesa-pulu nipumi Gote-na bi minasaawa lalo: ora yaana go aare ora epe aa yana sa.

⁴⁸ Onaa adaapumi nipu pia adolalo epa ado pirisimi pare nimuna aako rupitua ada wala pisimi.

⁴⁹ Yesuna adami aanu rayo-para onanu medaloma aba so Galili su-para pirua Yesu nipu rata mea ipisimi. Nimu ogesi-daa mo-para rekaawa mo oyae rayo ado kiritisimi.

*Yesu matmat-para mea rogaasimi
(Mat 27.57-61; Mak 15.42-47; Jon 19.38-42)*

⁵⁰⁻⁵¹ Aa meda nipuna biri Josep pirisa. Nipuri Juda aanuna adaare meda biri Arimatea su-para pirua nipu ora epe aa pirua Gote-na Surube Su epenalo adolalo pirisa. Gore nipumi kaunsil raapu pirisa pare Yesu tu maomamina simi rabu nipumi dia sa. ⁵² Go aa nipu Pailat piri pua Yesuna rore nina mea ria pono sa. ⁵³ Goa pua nipuna ro mea ruare mamina yaako pimi roгаа palae mea pisa. Goa pua nipu aana apedaa meda-para pua roгааsa. Go-parare abade aa meda abi narogaasimi. ⁵⁴ Go yapi diri Kitu Pirape Yapi rudu sa-pulu go adaa oro rabu nape etanu maredepo yaasimi.

⁵⁵ Onaanu abade Yesu nipu Galili su gimisa rabu nimumi nipu rata mea ipisimi. Nimumi Josep raapu pua mo aana apedaa matmat-para Josep-me roгааsa-rupa adesimi. ⁵⁶ Goa pua nimumi adoa nimuna ada wala pua epe kaa pi yaenu Yesuna ro madaa sainalo managolata pisimi.

24

Yesu wala rekesa

(Mat 28.1-10; Mak 16.1-8; Jon 20.1-10)

¹ Gore adaa oro rabu kogono mupaa yapi di rabu mo onaanu matmat-para pisimi. Nimumi mode kaa pide yaenu-para aba managola sua mea madisimi. ² Matmat-para ipisimi rabu mode pora gaape aana aba mea lusu rubenaloa adesimi. ³ Goa pua nimumi no matmat apedaa-para pua adesimi pare Aa Mudu Yesu nipuna rode nasabasaaya. ⁴ Goa pua nimu pa rekaawa kone adaapu su pirisimi rabu aa lapo nimu repara aipapulu opapasipi. Go aa lapore nipuna mamina-nu ora yaako pu ti maraasipi. ⁵ Onanu nimuri paalame omoa su adaniaawa pirina aa lapome nimu gupa lakesipi: Nimimiri akeane matmat-para go aa asapeme pae? Go aa ora pa pia-pulu go-para mada na-adalimi sipi. ⁶ Nipuri go-paradaa napia nipu aba rekaade. Abade nipu so Galili su-para pa pirua nimi lagisade agaa wala niminaatepa. Aba gupa lagisa: ⁷ Onaana Si Mea Rapae Aare wae onaanuna ki madaa mea kateme rabu nipu repena polopea madaa tu maomalimi. Goa pea pare wala yapi repo dia naloa wala rekalu lo lagisade sipi.

⁸ Go rabu onanumi Yesu nipuna abade lakesade agaa niminaasimi. ⁹ Go rabu nimumi mo matmat apedaa gimoa wala pisimi. Go rabu nimumi pa onaa medaloma-para disaipel aa 11-pela rayo piri-para pua mo nimumi adesimi yaenu rayo pua lakesimi. ¹⁰ Matmat-para pua adesimide

onanuna biri gupa: Maria nipuna su Magadala-para Jon-para Jems-na agi Maria-para go onanu nimumi go yae adesimi. Go onanu-para pa ona medaloma-para mo agaare moge riaae aanu lakesimi. ¹¹ Lakesimi pare aposel kogono aanumi mo onanu pa amaa po ripu agaa pa tame kone isimi-pulu nimuna agaa madaa kone narulasimi. ¹² Pare Pita nipu rekoa matmat-para wala aloma adola pisa. Nipumi no aana apedaa matmat-para pua adaniaawa mamina padane adesa. Nipu wala ada pua kone adaapu sua gore ake pana pae kone isa.

*Emeus pora-nia Yesu adesipi
(Mak 16.12-13)*

¹³ Go raburi mo disaipel aanu ipa laapo Emeus su-para polalo pisipi. Nipu Jerusalem su gimoa Emeasa pora-nia ogesi-daa adaalu pu pisipi. ¹⁴ Nipu go pora-nia pulaaware mo abade adesipide remaa la-mama pisipi. ¹⁵ Nipu laapome agaa la-mama pula pirina Yesu nipu ipua nipu raapu pisimi. ¹⁶ Go nipu laapome nipu adesipi pare ora Yesu-rupa naniminaasipi.

¹⁷ Go rabu Yesumi nipu lapo lakesa: Nipimiri ake laa-mama pula pipi?

Nipumi goa sa rabu nipu laapo pa rekabaawa nipuna kone pu robaa-para kedaa pua ini agaa-para odo pina aasipi. ¹⁸ Go aa meda nipuna biri Kliopas go aame agaa gupa misa: Jerusalem su-para pamede aanu-para lapade pare onaanu-para kimisu onaanu-para nimumi ademe-ga ne padane-mare abade gona remaa napage aa-para pirua lae pae? ¹⁹ Yesu nipumi nipu agaa gupa

misa: Ake-para tape pae? Nipumi nipu gupa lakesipi: Nasaret Yesuna remaa-para lapade. Go aare ora Gote-na agaa lakene aa pirua Gote-na ini agaa-para ona rayona ini agaa-para ora puri pane agaa madaa kogono laapo pea. ²⁰ Pare niaana miru irae aa mudunu-para niaana aa mudu medalomanu-parame kaunsil mea kalamede sipi. Gore nimumi nipu tu maomatepape lakenaloo nipu repena polopea madaa tamede sipi. ²¹ Gore abade niaame go aamere Israel onaanu niaa wala minalo mea rapae aa kone sama.

Gonu rayo pame raburi abiare yapi repo aba go popaade. ²² Abiare niaana ruru ona medalomame niaa mapogolasaarimi. Ora abade yapipu nimu matmat aana apedaa-para adola puame ya. ²³ Pare Yesu nipuna ro na-adame ya. Goa pua nimu wala ipua niaame ensel medaloma adama lo lagiame. Gore ensel-numi Yesuri aba rekoa epe-rupa pia lo lagiame lame. ²⁴ Niaana ruru aa medalomame matmat-para pua mo onanumi epa lagiamede-rupa pua adame pare nipu na-adameya sipi.

²⁵ Go rabu Yesumi nipu gupa lakesa: Gore nipiri kone nasua tepe. Nipina robaa-parare mo Gote-na agaa lakene aanumi lagisimide remaa madaa kone ora ogepusi rulaaripina. ²⁶ Nipi naniminaepe? Gote-na onaanu wala minalo Mea Repae Aame aba ripia radaa noa epe paana puri mealialo napagapena? ²⁷ Gore Yesumi Moses-na agaa madaa mea ripimaawa Gote-na agaa lakene aanuna remaa rayo lakeloo Gote-na buk madaa i agaame nipu madaa ta-rupa go rayo lakesa.

²⁸ Nimu agaa laa-mama pua mo aa lapo nipuna polalo pisipi adaare re-para opapasimi. Go rabu Yesu nipuna raaname ogesi-daa adaalu pu pisa. ²⁹ Goa pua mo aa lapome nipu-para lalo: Adoaa. Ogesi-daa pa piramina. Naare pabola pea-ga nere saa raapu piramina sipi. Go rabu nipu ada ru-nane pua nipu raapu padane-para pirisimi. ³⁰ Gore eta nolalore Yesu nipu raapu reke madaa pirisipi. Go rabu nipumi bret mua Gote-para ora pi loa piribia mo aa laapo kasa. ³¹ Nipumi goa pisa rabu nipu lapome ini rupaawa robaa-para paa ipisa rabu waru adesipi. Goa pisipi pare go rabu Yesu pa aipapulu pisa-pulu wala na-adesipi. ³² Gore go aa lapome lalo: Saa aba pora-nia epapade rabu nipumi saa Gote-na agaa mogaearia-daa saana pu robaa-para rekatabea sipi.

³³ Nipu lapome goa loare aipapulu rekoa wala Jerusalem su-para pisipi. Nipumi mo aposel kogono aa 11-pela page pa adami aa medaloma page nimu kiritaba pirina adesipi. ³⁴ Gore mo aanumi nipu gupa lakesimi: Aa Mudu ora rekaa yaade simi. Saimon-me nipu ora adaa yaade sipi. ³⁵ Go raburi go aa lapome mo onaanu-para mo pora-nia pisade remaa lakesipi. Goa pua Aa Mudu nipumi bret mea piribiaawa niaa gia rabu saame waru ada pa sipi.

Disaipel aanumi Yesu adesimi

(Mat 28.16-20; Mak 16.14-18; Jon 20.19-23)

³⁶ Nimumi go agaa lala pirina Yesu aipapulu nimuna rikiraana epa rekasa. Go rabu nipumi nimu-para lalo: Nimina robaa-para epe kuma

pi kone su piralepa sa. ³⁷ Pare nimumi remo meda kone isimi-pulu nimumi paalame omesimi. ³⁸ Gore nipumi nimu gupa lakesa: Nimir akeane pogolasaarimi ya? Nimina robaa-para kone adaapuri akeane saleme pae? ³⁹ Gore ora ni yaade-ga nina ki aanu adalepa. Nimina kimi naa yogane uni lapo-para oraatepa. Remore gupa-daa dia yaade sa. ⁴⁰ Nipumi goa loare nipuna ki aa lapo nimumi adenalo mea waasa. ⁴¹ Nimumi pedo ora waru pua kone adaapu isimi-pulu nimumi kone narulasimi. Go raburi nipumi nimu agaa misa: Nimir eta medaloma saapimi pae sa. ⁴² Nimumi aba irabae ena piribini mea kasimi. ⁴³ Gore nimumi adabaina nipumi mua nisa.

⁴⁴ Nipumi nimu goa lakesa: Abade ni nimi raapu pa pirisude rabu nimi go yae madaa aba lagisude. Gore mo Moses-na rekena agaame page Gote-na agaa lakene aanumi page buk Sam-para page ni madaa loa tisimi yaade. Go remaana re ora adalimina lagiawade sa. ⁴⁵ Go rabu nipumi nimuna robaa-para paa maepasa-pulu nimumi mo Gote-na agaa waru adesimi. ⁴⁶ Go rabu nipumi Gote-me onaanu wala minalo Mea Repae aamere kedaa adaa meda rua matmat-para pirua yapi repo dia naloa ome su gimoa rekaliato i yaade sa. ⁴⁷ Nipuna bina purimi su rayona piri onaanumi kone perekeaminalo agaa lakelatepape sa. Goa puare Gote-me onaanuna wae yae mea rubalia-ga agaa laketepape sa. Go kogonore so Jerusalem-para ripima pua su rayona pinalo lakelatepa. ⁴⁸ Yesumi apo agaa lo kiritua nimu-para wala lalo: Nimimi go adale-

made yaenu madaa remaa laketapape. ⁴⁹ Abade Gote-me puri gialua lo lagisa-pulu neme ora mea repaalua. Pare nimimi so yaa-para i puri nimi madaa epenalo Jerusalem siti-para adoatepape sa.

*Yesu yaa-para mea pisa
(Mak 16.19-20; Kog 1.9-12)*

⁵⁰ Go rabu nimu go adaare gimoa Betani su-para lamua pisa. Go-parare nipuna ki minasaawa nimu-para epe puri minalo agaa lakesa. ⁵¹ Nimu-para lakelaama pua nimu piri-para gimisa. Goa pua Gote-me nipu yaa-para mea pisa. ⁵² Gore nimumi nipuna bi minasaawa Jerusalem su-para wala pisimi. Pisimi rabu pedo waru pua raaname omoa pisimi. ⁵³ Goa puare oro yaalo nimu lotu ada-para pirua Gote-para ora pi lo pirisimi.

**Gotena Epe Agaa
Portions of Genesis, Ruth, Proverbs, Ecclesiastes, and
The New Testament in the West Kewa Language of
Papua New Guinea
Sampela hap Buk Baibel long tokples West Kewa long
Niugini**

copyright © 2003 The Bible Society of Papua New Guinea in cooperation
with Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: West Kewa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

First edition © 1973 The Bible Society in Australia

This translation is made available to you under the terms of the Creative
Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it
in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are
licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,
please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 31 Aug 2023

faa531d0-f958-545a-ad6f-3ea7c18ff313